

Hämeenkyrö

Tilinpäätös 2023

Hallitus 25.3.2024
Valtuusto 10.6.2024

Sisällys

1 Toimintakertomus	2
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	2
1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	3
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	7
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	18
1.5 Kunnan henkilöstö.....	19
1.6 Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset	21
1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	22
1.8 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	22
1.9 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	23
1.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	25
1.11 Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	33
1.12 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	43
2 Talousarvion toteutuminen	44
2.1 Käyttötalouden toteutuminen.....	44
2.2 Sopeuttamisohjelman toteutuminen	52
2.3 Hallintopalvelut.....	58
2.4 Sivistyspalvelut.....	60
2.5 Elinympäristöpalvelut	73
2.6 Tuloslaskelman toteutuminen.....	83
2.7 Investointien toteutuminen	84
2.8 Rahoituslaskelman toteutuminen	95
2.9 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen toteutumisesta.....	96
3 Tilinpäätöslaskelmat	98
4 Liitetiedot	106
4.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	106
4.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	107
4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	108
5 Eriytetyt tilinpäätökset	125
6 Allekirjoitukset ja merkinnät	141

1 Toimintakertomus

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Luettavanamme on tilinpäätös, joka on 2 253 000 euroa ylijäämäinen. Vuosi 2022 oli lähes kaikille Suomen kunnille suotuisa, suurimpana selvittävänä tekijänä oli korona-aikana sovitut suuremmat osuudet verotuloista. Tämä ilo on nyt kuitenkin päättymässä ja tulevina vuosina näiden ”verotulohäntien” varaan ei ole enää laskemista. Hämeenkyrön hyvään tulokseen vaikuttaa myös sote-muutoksesta aiheutuneet kertaluonteiset tulot sekä meneillään oleva sopeuttamisohjelman toteuttaminen. Marraskuussa 2023 valtionvarainministeriö ilmoitti sote-laskelmien aiheuttavan suuren leikkauksen kuntien valtionosuuksiin, joka vaikuttaa vuosina 2025–2026.

Vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi sosiaali- ja terveystalouden siirtymisen jälkeen. Tämä näkyy koko talouden kokoluokissa, esimerkiksi toimintakulut olivat edeltävällä tilikaudella 76 970 000 euroa kun vuonna 2023 toimintakulut olivat 34 299 000 euroa. Vuonna 2023 on kuntasektoria leimannut uuden oppiminen, yhteistyötä on hiottu hyvinvointialueiden suuntaan monella tasolla ja aina tämä välttämättä ei ole kivutonta. Hyvinvointialueet ovat valtavia organisaatioita, joiden pitää sovittaa yhteen usean kunnan ja organisaation tapoja ja toimintaa. On väistämättä selvää, että kaikki ei mene niin kuin aina ennen on mennyt. Tärkeintä olisikin, että asukkaat saavat tarvitsemansa sote-palvelut sujuvasti hyvinvointialueelta ja kunnissa pääsisimme keskittymään hyvinvoinnin edistämisen tehtävään. Hämeenkyrössä perustettiin johtamisjärjestelmätoimikunnan työn myötä hyvinvointijaosto, jonka tehtävänä on käsitellä hyvinvointiin liittyviä asioita. Hyvinvointijaoston rooli tulee muotoutumaan mielenkiintoiseksi ja vaikuttavaksi toiminnaksi kunnan päätöksen teossa. Yhteistyötä kehitetään jatkossakin Pirhan kanssa, meillä on tärkeä yhteinen tavoite, hyvinvoiva alueen asukas.

Hämeenkyrön kunnan sote-kiinteistöt ovat tällä hetkellä vuokralla Pirhalle vuoden 2025 loppuun saakka. Kunta saa kiinteistöistä merkittävät vuokratulot, joita ei aikaisemmin ole ollut. Vuoden 2026 alusta kunnan on yhtiötettävä sote-kiinteistöt ja neuvoteltava vuokraehdot Pirhan kanssa uudelleen, joten kiinteistöjen vuokratuotot eivät tule jatkossa olemaan näin merkittävässä asemassa. Yhtiöittämisellä on vaikutusta Hämeenkyrön konsernin talouteen.

Tässä muutaman virassaolokuukauden aikana olen ehtinyt jo hieman tutustua kuntaan ja täällä töitä tekeviin ammattilaisiin. Strategian myötä asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja sopeuttamisohjelman eteenpäin vieminen ovat meidän loistavan henkilökunnan ansiota, jokaisen työllä on merkitys tässä kokonaisuudessa. Kiitos vuodesta 2023 Hämeenkyrön kunnan henkilöstölle, tästä on hyvä jatkaa eteenpäin!

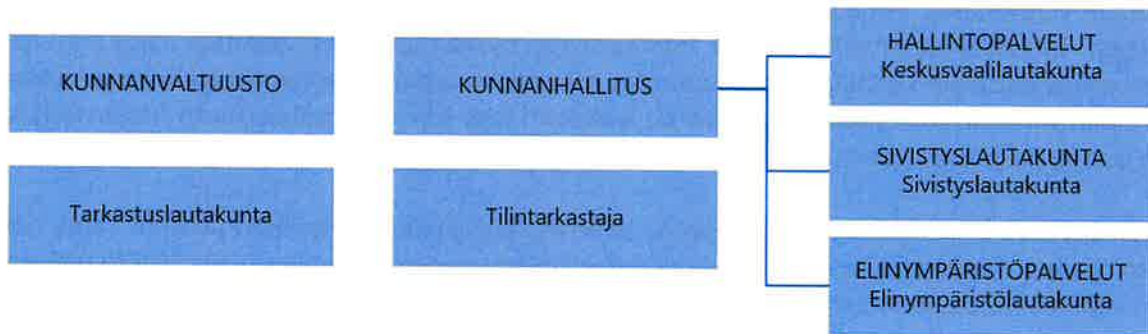
Vuosi 2023 toi muutoksen myös Hämeenkyrön kunnanjohtoon. Antero Alenius siirtyi viettämään ansaittuja eläkepäiviä marraskuun lopussa. Isot kiitokset Anterolle Hämeenkyrössä tehdystä työstä.

Johanna Rannanjärvi
kunnanjohtaja

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Luottamushenkilöorganisaatio

Luottamushenkilöorganisaatiorakenteessa ei tapahtunut muutoksia vuoden aikana.

Valtuusto

Kuntalain mukaisesti valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta ja käyttää kunnan puhevaltaa. Valtuustoon kuuluu 35 jäsentä. Valtuusto kokoontui 8 kertaa.

Poliittiset voimasuhteet:

kausi	PS	Kok.	SDP	Kesk.	Vas	Vihr	KD
1.1.-31.12.2023	8	7	7	6	4	2	1

Valtuuston jäsenet kaudella 1.1.-31.12.2023

<i>Puheenjohtaja</i> Lepistö Maarit, SDP	
<i>I varapuheenjohtaja</i> Uusitalo Heikki, Kok.	
<i>II varapuheenjohtaja</i> Kantti Janne, PS	
<i>Jäsenet</i>	
Card Mira, Vihr.	Mäkelä Timo, Kok.
Eloranta Pasi, Kesk.	Mäki Rauno, PS
Harhala Eeva, Kesk.	Mäkinen Janne, PS
Hiltunen Päivi, Kesk.	Oinonen Hannamaija, Vas.
Hollo Tommi, Kok.	Parhankangas Kirsi, Kok.
Immonen Anna-Kaisa, KD	Ponkiniemi Vilho, Vas.
Jokela Tiina, Kesk.	Potila Tuomas, Kok.
Järvenpää Esa, SDP	Pylsy Katariina, Kesk.
Järvenpää Suvi, SDP	Sasi Timo, PS
Järvinen Jarmo, SDP, 12.6. alkaen	Seppä Kati, PS
Kalliola Jarmo, PS	Tainio Aki, Kok.
Lampinen Jouni, PS	Tulonen Heidi, SDP, 12.6. asti
Lepola Mauri, SDP	Vatajaniemi Juhani, SDP
Leppänen Johanna, Kok.	Vesikko Sami, PS
Linnainmaa Risto, Kesk.	Väre Arja-Riitta, SDP
Löf Mirka, Vas.	Westergård Raija, Vas.
Martikainen Johanna, Vihr.	

Hallitus

Hallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudesta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Hallitukseen kuuluu 9 jäsentä. Hallitus kokoontui 26 kertaa.

kausi	PS	Kok.	SDP	Kesk.	Vas	Vihr	KD
1.1.– 31.12.2023	2	2	2	2	1		

Hallituksen kokoonpano ajalla 1.1.-31.12.2023

<i>Puheenjohtaja</i> Mäki Rauno, PS	
<i>I varapuheenjohtaja</i> Mäkelä Timo, Kok.	
<i>II varapuheenjohtaja</i> Järvenpää Esa, SDP	
<i>Jäsenet:</i>	
Hiltunen Päivi, Kesk.	Pylsy Katariina, Kesk.
Mäkinen Janne, PS	Tulonen Heidi, SDP, 12.6. asti Väre Arja-Riitta, SDP, 12.6. alkaen
Parhankangas Kirsi, Kok.	Westergård Raija, Vas.

Lautakunnat

Lautakuntien tehtävänä on huolehtia oman toimialansa toiminnan ja talouden johtamisesta sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttamisesta. Kunnassa on lisäksi lakisääteiset lautakunnat; keskusvaalilautakunta ja tarkastuslautakunta.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA 1.1.-31.12.2023
Mäensivu Heli, vpj 20.2. asti, pj 20.2.-9.10. ero 9.10. alkaen
Soininen Virve, pj 9.10. alkaen
Turvala Pirjo, pj, 20.2. asti
Laakkonen Petri, vpj 20.2. alkaen
Kärkkäinen Ilpo, jäsen
Kilpi-Kiukainen Jaana, jäsen
Niinenmaa Jussi, jäsen

SIVISTYSLAUTAKUNTA 1.1.-31.12.2023
puheenjohtaja Lampinen Jouni, 9.10. asti
puheenjohtaja Vesikko Sami, 9.10. alkaen
varapuheenjohtaja Nordfors Hannele 30.6. asti
varapuheenjohtaja Järvinen Jarmo, 1.7. alkaen
jäsen Mäensivu Joni, valittu 9.10.
jäsen Hollo Tommi
jäsen Väre Arja-Riitta 12.6. asti
jäsen Mäkinen Eeva, 12.6. alkaen
jäsen Harhala Eeva
jäsen Koponen Mervi
jäsen Oinonen Hannamajja

ELINYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA 1.1.-31.12.2023
puheenjohtaja Tainio Aki
varapuheenjohtaja Kalliola Jarmo
jäsen Seppä Kati
jäsen Vainionpää Marja-Liisa
jäsen Järvenpää Suvi
jäsen Mäkelä Sami
jäsen Linnainmaa Risto
jäsen Jokela Tiina
jäsen Mäkipää Pekka

Jaostot

HALLITUKSEN HENKILÖSTÖJAOSTO 1.1.-31.12.2023
puheenjohtaja Mäki Rauno
varapuheenjohtaja Järvenpää Esa
jäsen Parhankangas Kirsi

ELINympÄRISTÖLAUTAKUNNAN LUPAJAOSTO 1.1.-31.12.2023
puheenjohtaja Linnainmaa Risto
varapuheenjohtaja Mansikkamäki Pauliina
jäsen Kalliola Jarmo
jäsen Seulanto Marja
jäsen Hyvönen Iivari

Tilintarkastus 1.1.-31.12.2023

Kunnan tilintarkastajana toimii BDO Auditor Oy, vastuullinen tilintarkastaja JHT, KHT Hanna Keskinen 23.8. asti. JHT, KHT Minna Havia-Niemi 23.8. alkaen

TARKASTUSLAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Ponkiniemi Vilho
varapuheenjohtaja	Lepola Mauri
jäsen	Väre Tommi
jäsen	Vasarainen Tarja
jäsen	Ranta Tuija

Viranhaltijaorganisaatio

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen kehitys

Suomen talous supistui vuonna 2023. Syynä oli hintojen nousu, joka vähensi kotitalouksien kulutusta ja yksityisiä investointeja. Yritykset kärsivät rahoituskustannusten kasvusta ja pienenevästä kysynnästä.

Inflaatiopiikki oli voimakkaimmillaan vuoden 2022 lopussa, minkä jälkeen se kääntyi vähitellen laskevalle uralle.

Rahoitusmarkkinoiden kireä tilanne heijastui kuntasektorin korkokuluihin. Kuntien lainakannan keskimäärät kasvoivat kuitenkin markkinakorkoa hillitymmin.

Työttömien työnhakijoiden määrä nousi edellisestä vuodesta. Uusia työpaikkoja ilmoitettiin edellisvuotta vähemmän. Työttömyysasteen trendi oli 7,7 %, mikä on 0,8 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin (työttömyysasteen trendi on kausi- ja satunnaisvaihtelusta puhdistettu trendi).

Kuntien talous oli tasapainossa vuonna 2023, mutta talouden hyvään tilaan oli syynä huomattavat poikkeuserät. Tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien tulos jäi hieman odotuksista, mutta kokonaisuutena kuntatalouden tunnusluvut ovat vahvoja. Kuntatalous saavutti viiden vuoden jälkeen tasapainon. Valitettavasti vahvat tunnusluvut saatiin sote-uudistukseen liittyvien kertaluonteisten poikkeuserien avulla. Euromääräisesti suurin poikkeuserä oli vuodelle 2023 kertyneet vanhempien verovuosien kunnallis- ja yhteisöverotuotot, jotka maksuunpantiin korkeammilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla. Nämä verotulot jäivät kertaluonteisiksi.

Kuntien verotulot kehittyivät suotuisasti, mutta syynä oli edellä kerrotut aiempien vuosien verotuotot.

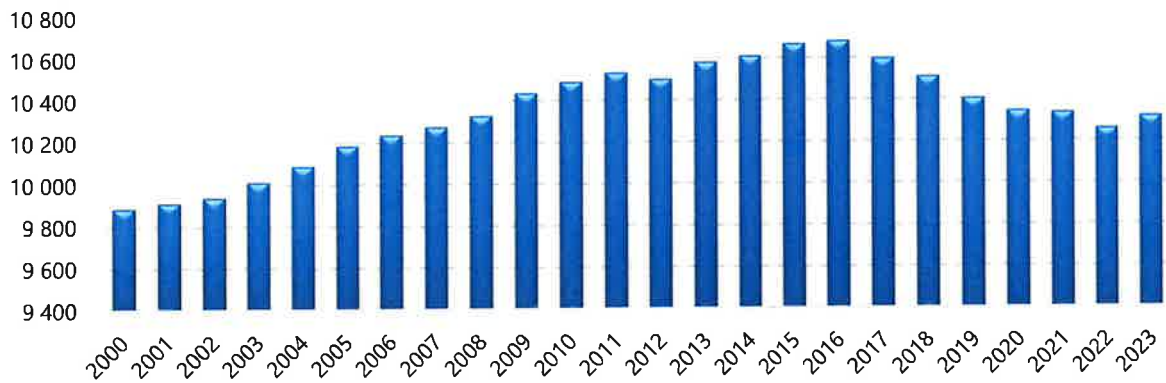
Oman alueen kehitys

Hämeenkyrössä oli 10 316 asukasta vuoden 2023 lopussa Tilastokeskuksen antaman ennakkotiedon mukaan. Vuotta aiemmin hämeenkyröläisiä oli 10 257. Väkiluku kasvoi 59 (-75) hengellä. Muutosprosentti oli 0,58 (-0,75). Väkiluvussa ollaan tällä hetkellä vuoden 2008 tasossa.

Vuonna 2022 Hämeenkyröön syntyi 74 (73) lasta ja 125 (152) hämeenkyröläistä kuoli. Vuonna 2022 kuntaan muutti muista kunnista 524 (507) henkilöä, kunnasta pois 443 (530), muista maista 36 (27) ja muihin maihin 7 (5) henkilöä.

Tällä hetkellä väkiluvussa ollaan vuoden 2008 tasolla.

Hämeenkyrön asukasluvun kehitys 2000 - 2023

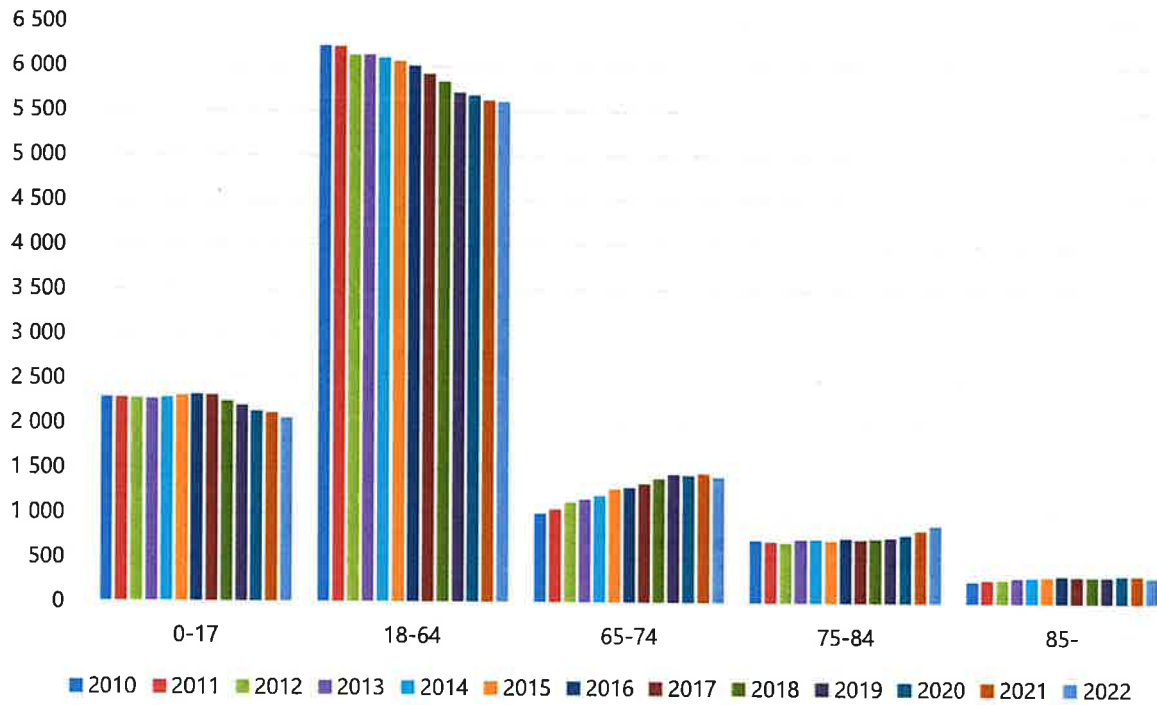
Ikärakenne

Vuoden 2023 tiedot eivät olleet vielä saatavilla

Ikä	2018	2019	2020	2021	2022
0 – 6	812 (7,7)	775 (7,4)	743 (7,2)	694 (6,7)	670 (6,5)
7 – 15	1 156 (11,0)	1 148 (11,0)	1 124 (10,9)	1 164 (11,3)	1 147 (11,2)
16 – 25	919 (8,7)	880 (8,5)	862 (8,3)	845 (8,2)	825 (8,0)
26 – 45	2 343 (22,3)	2 284 (22,0)	2 294 (22,2)	2 279 (22,0)	2 282 (22,2)
46 – 64	2 852 (27,1)	2 825 (27,2)	2 794 (27,0)	2 759 (26,7)	2 741 (26,7)
65 – 79	1 806 (17,2)	1 859 (17,9)	1 888 (18,3)	1 929 (18,7)	1 960 (19,2)
80 -	622 (5,9)	633 (6,1)	639 (6,2)	667 (6,5)	632 (6,2)

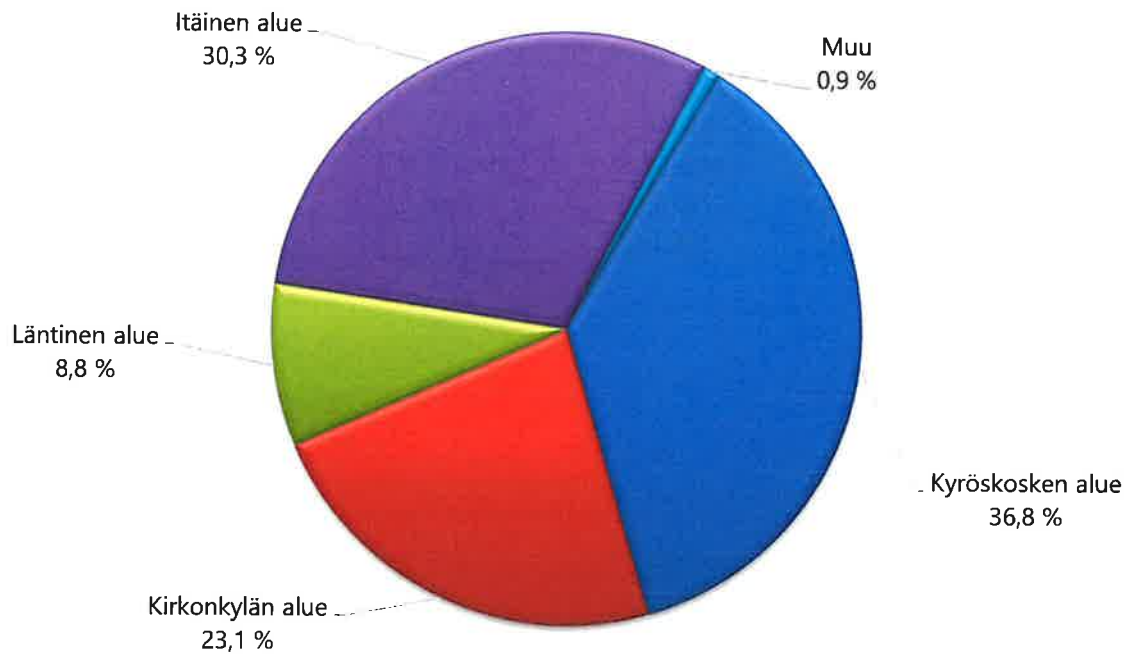
Ikä	2018	2019	2020	2021	2022
0 – 17	2 251 (21,4)	2 202 (21,2)	2 137 (20,7)	2 117 (20,5)	2 061 (20,1)
18 – 64	5 831 (55,5)	5 710 (54,9)	5 680 (54,9)	5 624 (54,4)	5 604 (54,6)
65 – 74	1 393 (13,3)	1 443 (13,9)	1 431 (13,8)	1 454 (14,1)	1 412 (13,8)
75 – 84	730 (6,9)	743 (7,1)	773 (7,5)	821 (7,9)	881 (8,6)
85 -	305 (2,9)	306 (2,9)	323 (3,1)	321 (3,1)	299 (2,9)

Ikärakenteen muutos 2010 - 2022

Kuntalaisista nuorimpien ikäluokkien osuus vähenee ja vanhempien ikäluokkien osuus nousee.

Väestö osa-alueittain 2022

Jaettaessa kunta neljään osa-alueeseen, suurin väkimäärältään on Kyröskoski.

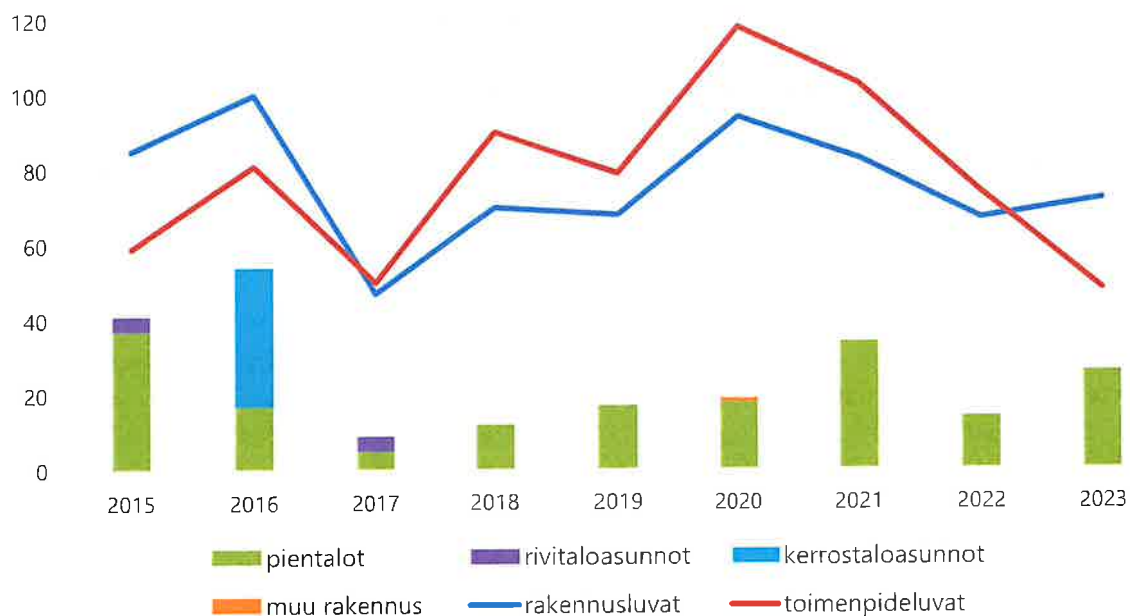
Myönnetyt rakennusluvut

Rakennusluvut ja toimenpideluvat

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
rakennusluvut	100	47	70	68	94	83	67	72
toimenpideluvat	81	50	90	79	118	103	74	48
yhteensä	181	97	160	147	212	186	141	120

Valmistuneet asunnot

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
pientalot	17	5	12	17	18	34	14	26
rivitaloasunnot	0	4	0	0	0	0	0	0
kerrostaloasunnot	37	0	0	0	0	0	0	0
muu rakennus	0	0	0	0	1	0	0	0
yhteensä	54	9	12	17	19	34	14	26

Myynnit, vuosi 2023

Kunta myi Mahnalasta, Sasista ja Ali-Niskalasta omakotitontteja yhteensä 3 kpl. Lisämaan määräalaja myytiin yhteensä 5 kpl. Lisäksi myytiin 1 määräala rakennuksineen.

Ostot, vuosi 2023

Kunta osti kaksi määräalaa, joista toisella oli rakennuksia.

Tonttivaranto, 31.12.2023

Omakotitontit

- Heti myyntivalmiita omakotitontteja: 43 kpl
- Varatut tontit 7 kpl

Myytävät Hanhijärven yritystontit 24 kpl ja

25 kpl yritystonttia, näistä 5 AL-tonttia (asuin- ja liikerakennusten korttelialue)

Muita tontteja

- 9 rivitalotonttia
- 5 kerrostalotonttia
- 3 yhteisomistuksessa olevaa kerrostalotonttia
- lisäksi maa-alueita, joissa on rakennusmaata erilaisille kerrostaloille

Työttömyys

Työttömyysaste vuoden 2023 lopussa oli 11,0 % (8,1%). Koko Pirkanmaan työttömyysaste oli 11,2%. Työttömyys kasvoi vuoden takaiseen Pirkanmaalla 30,1 % 6559 henkilöllä. Työttömien määrä Hämeenkyrössä kasvoi vuositasolla 130:lla vuodesta 2022 vuoteen 2023. Työttömänä oli joulukuussa 510 ihmistä. Alle 25-vuotiaita työttömistä oli 62 (31). Yli 50-vuotiaita työttömiä oli joulukuussa 204 (181), pitkäaikaistyöttömiä 132 (105). Avoimia työpaikkoja vuoden lopussa oli 27 (40).

Hämeenkyrön kunnan talouden kehitys

Talousarvio ja yksi muutostalousarvio

Valtuusto hyväksyi syyskuussa 2022 aloitettavaksi talouden sopeutusprosessin konsultin tuella ja ohjausryhmän johdolla. Vuosi 2023 oli sopeuttamisohjelman toinen vuosi.

Muutostalousarvioita tehtiin vain yksi ja se hyväksyttiin joulukuun valtuustossa. Muutostalousarviossa tehtiin monta pientä muutosta. Isoin yksittäinen muutos oli verotuloarvion lisääminen 800 000 eurolla. Yhteenlaskettuna muutosten summa erosi alkuperäisestä talousarviosta 22 000 euroa.

Tavoitteet

Vuoden 2023 talousarvion tavoitteet johdettiin vuoden 2018 keväällä hyväksytystä Menestyvä Hämeenkyrö 2030 kuntastrategiasta. Strategian päivitystä valmisteltiin vuoden aikana. Uusi strategia Vakaa ja verraton valmistui helmikuun 2023 valtuustoon.

Verotulot

1 000 e	2019	2020	2021	2022	2023
Kunnallisvero	33 825	35 286	36 099	38 336	19 412
Yhteisövero	1 901	1 778	2 534	3 194	2 323
Kiinteistövero	2 145	1 947	2 170	2 309	2 386
Yhteensä	37 870	39 012	40 803	43 840	24 121

Verotilitys yhteensä laski 19,7 milj. euroa, -45 % (edellisenä vuonna +3 milj. euroa, 7,4 %). Kunnallisveron tuotto laski 18,9 milj. euroa, -49,4 % (2,2 milj. euroa, 6,2 %). Yhteisöveron tuotto laski 871 000 euroa, -27,3 % (660 000 euroa, 26 %) ja kiinteistöveron tuotto kasvoi 76 800 euroa, 3,3 % (140 000 euroa, 6,4 %).

Vuoden aikana verotuloarvio vaihteli ja vuoden lopun uusimmat arviot otettiin mukaan muutostaloustarvioihin. Vertailu aiempiin vuosiin sopii vain kiinteistöveron osalta, sillä kunnallisvero ja yhteisöverot määräytyivät eri perusteiden mukaisesti. Kiinteistöveroissa kasvua aiheutti myös kiinteistöveroselvityksen perusteella tehdyt muutokset verohallinnon verotettavien kohteiden rekisteriin.

Veroprosentit	2023
Tuloveroprosentti	9,36
Kiinteistöveroprosentit	
- yleinen kiinteistövero	0,95
- vakituinen asunto	0,48
- muu asunto	1,15
- voimala	3,10
- rakentamaton tontti	4,50
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0,00

Valtionosuudet

1 000 e	2019	2020	2021	2022	2023
Peruspalveluiden valtionosuus (sisältää verotulotasauksen ja kompensaaion)	23 052	28 128	25 916	27 488	13 055
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-5 839	-6 205	-6 102	-6 533	-4 481
Verotulomenetyksen kompensaaio	458	4 860	4 888	5 875	1 765
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 211	-1 252	- 1 483	-820	-1 372
Harkinnanvarainen valtionosuus			700		
Yhteensä	21 841	25 531	23 918	26 010	8 967

Valtionosuudet yhteensä laskivat edellisvuodesta 17 milj. euroa, -65,5 %. Vertailu aiempiin vuosiin ei ole järkevää, koska valtionosuuksien määrä kokonaisuutena muuttui hyvinvointialueuudistuksen ta-
kia.

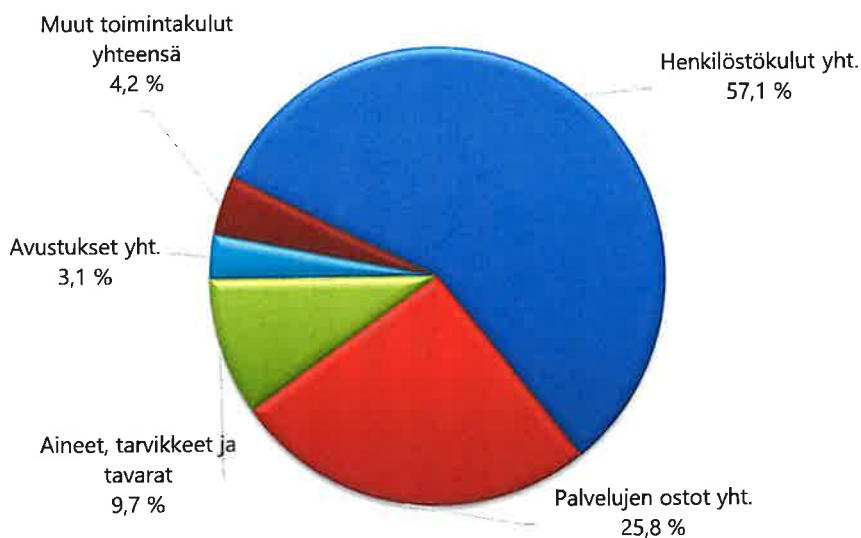
Toimintatuotot ja -kulut

Ulkoiset toimintatuotot ja -kulut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Muutos 2022-2023 euroa	Muutos 2022-2023 %
Myyntituotot	6 242	2 403	2 633	-3 609	-57,8 %
Maksutuotot	4 115	839	605	-3 510	-85,3 %
Tuet ja avustukset	1 719	826	767	-952	-55,4 %
Muut toimintatuotot	2 529	4 291	4 612	2 083	82,4 %
Valmistus omaan käyttöön	51	10	35	-17	-32,5 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	14 655	8 370	8 651	-6 005	-41,0 %
Palkat ja palkkiot	28 648	15 481	16 077	-12 572	-43,9 %
Eläkekulut	5 929	3 215	3 262	-2 666	-45,0 %
Muut henkilösivukulut	1 086	586	454	-633	-58,3 %
Henkilöstösivukulut yhteensä	7 016	3 801	3 716	-3 299	-47,0 %
Henkilöstökorvaukset	497	12	196	-302	-60,6 %
Henkilöstökulut yhteensä	35 167	19 294	19 597	-15 570	-44,3 %
Palvelujen ostot	32 571	8 363	8 853	-23 732	-72,8 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	4 930	3 018	3 325	-1 606	-32,6 %
Avustukset	2 154	1 104	1 078	-1 076	-50,0 %
Muut toimintakulut	2 148	1 382	1 447	-701	-32,6 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	76 970	33 162	34 299	-42 671	-55,4 %
TOIMINTAKATE	62 314	24 792	25 648	-36 666	-58,8 %

Taulukossa oleva tililajikohtainen vertailu edelliseen vuoteen ei kerro toiminnan muutoksesta, sillä hyvinvointialueen aloitus muutti kunnan toiminnan.

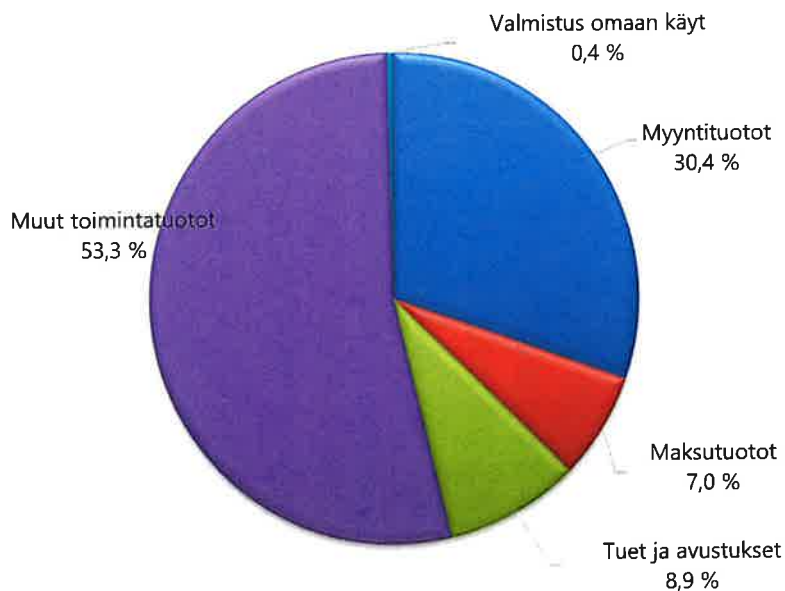
Yksittäinen isoin muutos oli vuokratulojen suuri kasvu, joka johtui hyvinvointialueelle vuokrattujen tilojen vuokrasta. Vuokratuloja saatiin hyvinvointialueelta 3,5 milj. euroa.

Toimintakulut lajeittain

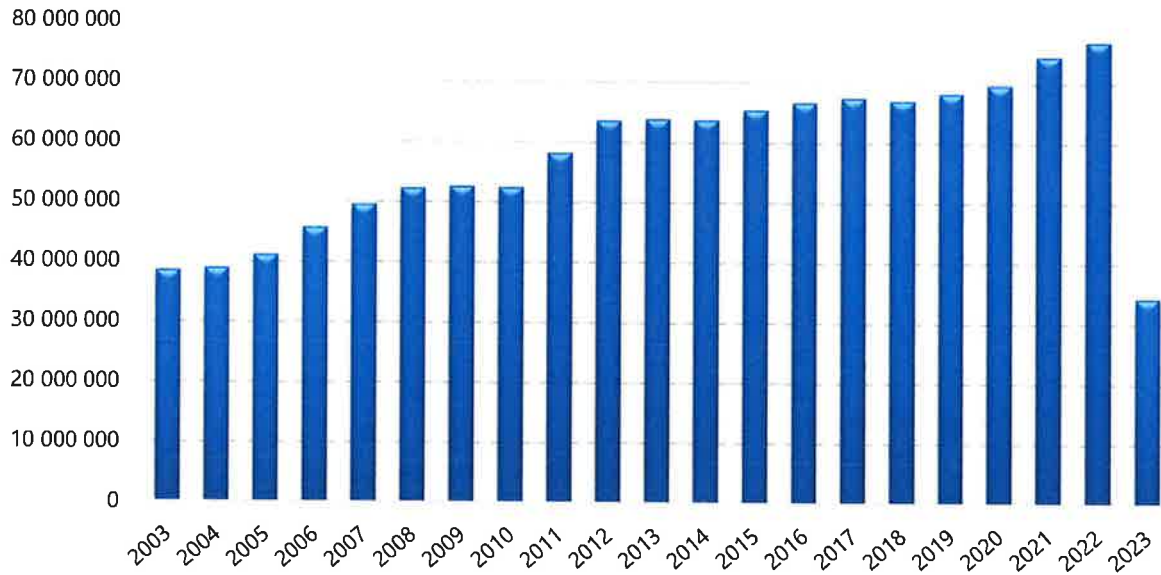
Suurin osa euroista kuluu henkilöstökuluihin 57,1 % (45,7) %, toiseksi eniten palvelujen ostoon 25,8 % (42,3 %).

Toimintatuotot lajeittain

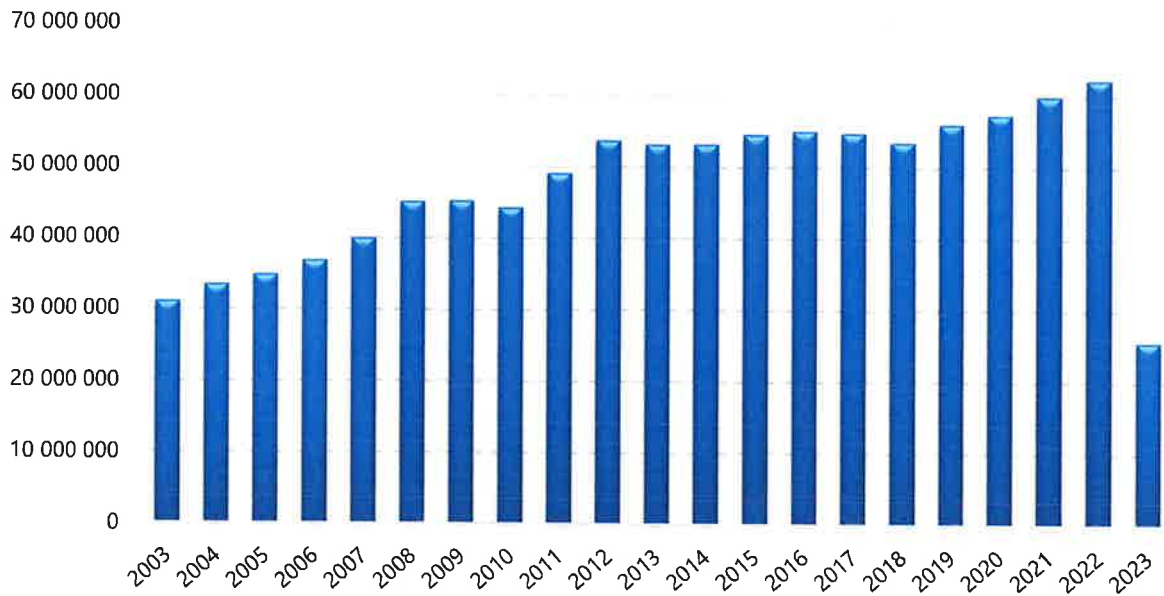
Suurin osa käyttötalouden tuloista tulee muista toimintatuotoista 53,3 % (17,3 %). Muita tuottoja ovat mm. rakennusten ja tilojen vuokratulot sekä asuntojen vuokratulot. Toiseksi suurin tuloerä on myyntituotot 30,4 % (42,6 %), niitä ovat mm. vesi- ja jätevesimaksut sekä yhteistoimintakorvaukset ja kotikuntakorvaukset.

Toimintakulujen kehitys

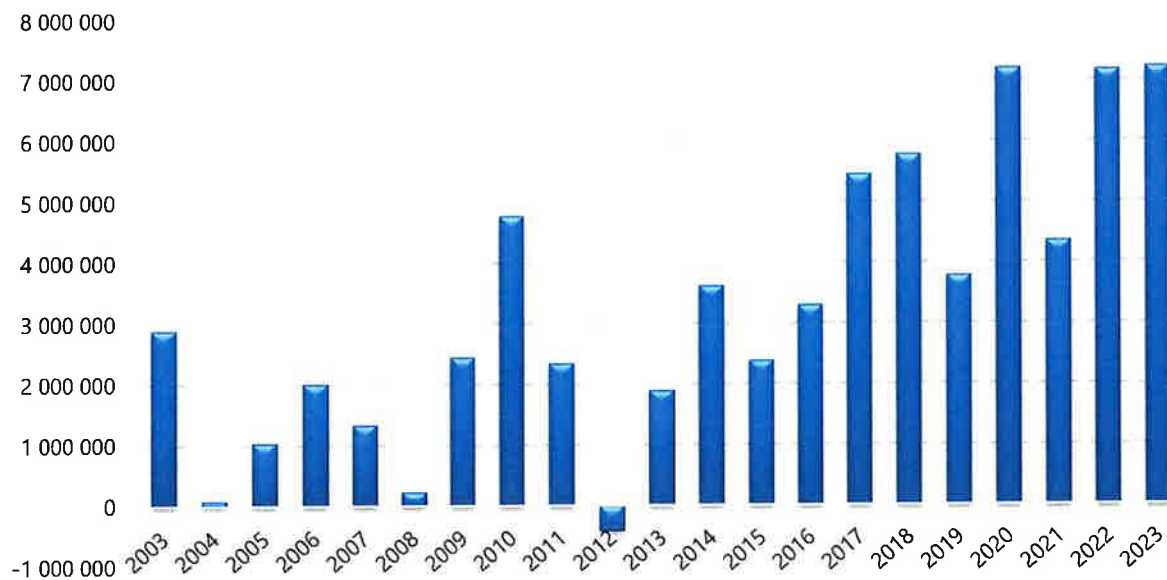
Toimintakulujen vertailussa alkaa uusi kausi vuodesta 2023.

Toimintakatteen kehitys

Toimintakatteen vertailussa alkaa uusi kausi vuodesta 2023.

Vuosikatteen kehitys

Vuosikatteeseen vaikuttaa toimintakatteen lisäksi verorahoitus. Vuosikatteen vaihtelut ovat olleet suuria. Vuoden 2023 vuosikate oli hyvää tasoa.

Poistot

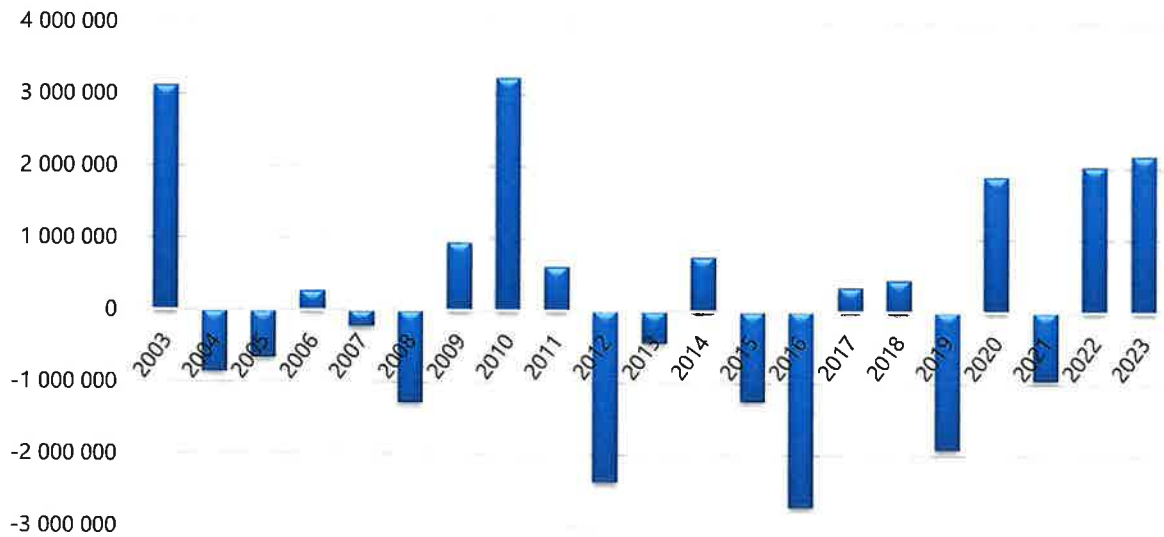
Poistosuunnitelma on valtuuston hyväksymä. Suunnitelmanmukaisten poistojen määrä on 5 milj. euroa. Tilikaudella kirjattiin lisäksi arvonalentumisia 78 000 euroa. Poistot pienenevät, koska vuosittainen investointitaso on pienentynyt. Suurin poistomäärä oli vuonna 2019 5,6 milj. euroa.

Poistot ja arvonalennukset	2018	2019	2020	2021	2022	2023
milj. euroa	5,3	5,7	5,3	5,3	5,1	5,0

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos	2018	2019	2020	2021	2022	2023
milj. euroa	0,4	-1,9	1,9	-0,9	2,0	2,2

tilikauden tulos

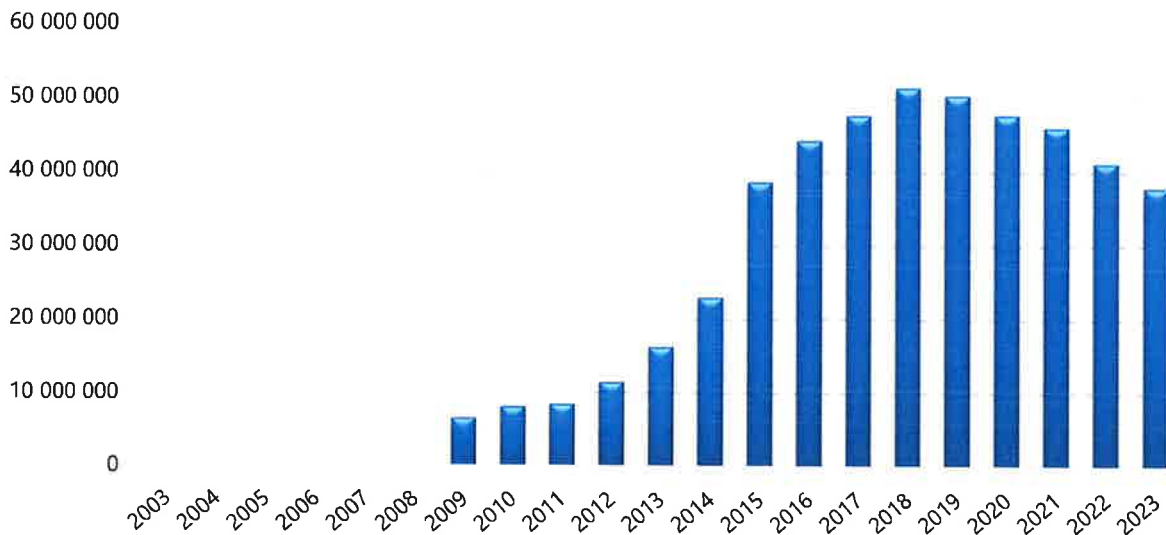
Rahoitus

Lainamäärä	2018	2019	2020	2021	2022	2023
milj. euroa	51,4	50,4	47,7	46	41,2	37,9

Lainamäärän nettovähennys oli 3,3 miljoonaa euroa. Lainamäärä on 37,9 milj. euroa. Koko lainakanta on pitkäaikaista lainaa.

Vuoden aikana lainoja maksettiin pois lainojen lyhennyssuunnitelmien mukaisesti. Lainoista on suojattuna yli puolet lainasalkusta, mikä on valtuuston päättämä taso. Lainamäärä oli suurimmillaan vuonna 2018. Nyt lainamäärä on vuosien 2014 - 2015 puolivälin tasoa.

lainamäärä

Vuokravastuut

Kunnan vuokravastuut (sisältäen tilat, koneet- ja laitteet, maa-alueet) on 8,1 milj. euroa.

1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kesällä 2021 hyväksyttiin lait sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien siirtymisestä hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Vuoden 2023 kunnan toiminta supistui merkittävästi aiempiin vuosiin verrattuna. Vuoden aikana opeteltiin uusia yhteistyön muotoja hyvinvointialueen kanssa. Hyvinvointialueen aloittamisella oli vaikutusta jokaiseen palvelualueeseen.

Hyvinvointialueen aloituksen jälkeen kunnasta poistui vuoden 2023 alusta

- noin 300 työ- ja virkasuhdetta
- noin 115 sopimusta
- aineetonta käyttöomaisuutta noin 2 000 eurolla, koneita ja kalustoa noin 7 000 eurolla, vaihto-omaisuutta 24 000 eurolla.
- Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymäosuudet 3,4 milj. euroa
- 2,2 milj. euroa lomapalkkavelkaa

Valtuusto sai tiedokseen avaavaan taseeseen tehdyt peruspääoman muutokset joulukuun kokouksessa.

Hyvinvointialue vuokrasi kunnalta aiemmin perusturvapalvelujen ja aluepelastuslaitoksen käytössä olleet tilat. Kunnan ulkoiset vuokratulot lisääntyivät merkittävästi.

Veroperusteet pysyivät ennallaan muuten, paitsi tuloveroprosentti muutettiin hyvinvointialueiden aloituksen voimaanpanolain mukaisesti. Verotilitys yhteensä pieneni 9,7 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Verotulot ylittivät talousarvion 300 000 euroa.

Valtionosuudet pienenivät 17 milj. euroa. Valtionosuudet alittivat talousarvion 100 000 eurolla.

Talousarvion tulos oli reilut puoli miljoonaa euroa talousarviota heikompi. Toimintakate oli 856 000 euroa talousarviota enemmän.

Vuoden 2022 alussa hyväksyttiin talouden sopeuttamisohjelma, jonka toteuttaminen jatkui vuoden 2023 aikana.

1.5 Kunnan henkilöstö

Vakituinen henkilökunta

Kunnan palveluksessa oli palvelussuhteessa 31.12.2023 yhteensä 395 työntekijää, joista vakituisia viran- ja toimenhaltijoita sekä tuntipalkkaisia työntekijöitä oli 313. Henkilöstökertomus julkaistaan erillisenä.

Kunnan koko henkilökunnalla oli sairauspoissaoloja yhteensä 6032 kalenteripäivää (v. 2022 7017 ilman perusturvapalveluja). Näistä päivistä työpäiviä oli 4993. Kun kalenteripäivinä lasketut sairauslomapäivät jaetaan palveluksessa olevien määrällä, saadaan työntekijää kohti 16,55 sairauslomapäivää vuoden aikana. Vuonna 2022 sairauslomapäivien lukumäärä työntekijää kohden oli 19,22.

Voimassa olevat palvelussuhteet (vakituinen henkilökunta)

Palvelualue	31.12.23	31.12.22	31.12.21	31.12.20	31.12.19
Hallintopalvelut	12	13	15	16	17
Perusturvapalvelut		256	255	267	259
- terveyspalvelut				124	125
- sosiaalipalvelut				143	134
Sivistyspalvelut	230	226	239	244	243
- opettajat *	131	129	137	105	103
- muut	99	97	102	139	140
Elinympäristöpalvelut **	81	82	69	76	78
- kk-palkkaiset	66	65	51	56	59
- tuntipalkkaiset	15	17	18	19	19
YHTEENSÄ	313	577	578	602	597

*sisältää varhaiskasvatuksen opettajat

**sis. vesihuoltolaitoksen

Vakituisen henkilöstön määrä on uudella tasolla edellisiin vuosiin nähden perusturvapalvelujen siirryttyä hyvinvointialueen hoidettavaksi ja tällä muutoksella oli vaikutusta myös elinympäristöpalvelujen henkilöstömäärään koska ateriapalvelujen henkilökuntaa siirtyi hyvinvointialueen palvelukseen.

Palkkamenojen kehitys

Palvelussuhteet ja palkkamenot	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa
	2020	2020	2021	2021	2022	2022	2023	2023
Hallintopalvelut		953		1 045		995		915
- vakituiset	16		15		13		12	
- määräaikaiset	0		0		1		1	
- sijaiset	0		0		1		0	
- muut	0		4		5		0	
Perusturvapalvelut		12 379		13 081		12 635	-	
- vakituiset	267		255		256		-	
- määräaikaiset	7		10		7		-	
- sijaiset	66		58		47		-	
- muut	8		16		9		-	
Sivistyspalvelut		10 803		11 563		11 532		12 152
- vakituiset	244		239		226		230	
- määräaikaiset	31		37		31		38	
- sijaiset	24		23		38		30	
- muut	2		0		1		2	
Elinympäristöpalvelut *		2 768		2 687		3 486		3 009
- vakituiset	75		69		82		71	
- määräaikaiset	3		4		3		3	
- sijaiset			3		9		1	
- muut	2		2		11		6	
YHTEENSÄ	750	26 903	735	28 376	740	28 648	394	16 077

*sis. vesihuoltolaitoksen

Virka- ja työehtosopimukseen sisältyi yleiskorotus, joka tuli maksuun 1.6.2023. Lisäksi 1.6.2023 tuli maksuun ns. paikallinen järjestelyvaraerä sekä kehittämis-ohjelmaerä. 30.6.2023 maksuun tuli kertaerä.

1.6 Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset

Ympäristö aiheuttaa taloudellisia ja toiminnallisia riskejä, joita kaikkia ei ole mahdollista hallita. Uhkana ovat äkilliset voimakkaat sääilmiöt, joista aiheutuu seurausvaikutuksina esimerkiksi vesivahinkoja ja pitkiä sähkökatkoja. Sähköpulan mahdollisuus konkretisoitui pari vuotta sitten ja on edelleen mahdollinen, vaikka kulunut vuosi olikin sähkösaannin kannalta normaali.

Hämeenkyrön alueella on runsaasti järviä ja vapaa-ajan asutusta. Järvien ekologinen tila on hyvä tai tyydyttävä. Lyhytaikaissäännöstelyn vaikutukset näkyvät Pappilanjoessa, jossa säännöstely on voimistanut eroosiota ja korostaa myös jokeen tulevan jätevesikuormituksen vaikutuksia. Hämeenkyrössä pistekuormitusta aiheuttavat jätevedenpuhdistamo sekä vanhat kaatopaikat. Järvien veden laaduntarkkailua seurataan yhteistarkkailuohjelmien mukaisesti.

Jätevedenpuhdistamo on uusittu vuonna 2015. Viemäriverkkoa on laajennettu taajama-alueen ulkopuolelle 60 km. Jätevedenpuhdistamo on moderni ja ajanmukainen eikä siihen ole tarvetta investoida lähivuosina.

Kunta on mukana Hinku-foorumissa eli hiilineutraalit kunnat -hankkeessa. Tästä kerrotaan ilmastoasioiden yhteydessä.

Kierrätyskeskus Helmessä kävi 10 755 asiakasta. Asiakasmäärä kasvoi edellisestä vuodesta 3 %.

Vihreä lippu on kestävän kehityksen sertifioitu ohjelma ja kansainvälinen kasvatustalouden ympäristömerkki (Eco-Schools-ohjelma). Sen myöntää Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry. Varhaiskasvatuksessa kaikki kunnan päiväkodit ovat mukana Vihreän lipun ohjelmassa.

Varhaiskasvatus ja perusopetus olivat mukana Opetus- ja kulttuuriministeriön joustavan esi- ja perusopetuksen hankkeessa. Käytännössä yhtenä toimintamallina kehitetään toisiin ihmisiin, luontoon ja ympäristöön suuntautuvaa myötätunnon tukemista ympäristökasvatuksen menetelmin.

Mahdalan Ympäristökoulu on ollut Vihreä lippu -koulu vuodesta 2003 kestävällä tasolla, Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry:n sertifioitu toimipiste ja Pirkanmaan ympäristökasvatus ry:n kehittämiskeskus.

Yhteiskoulussa toimii oppilaista koostuva Ympäristöraati (Vihreän lipun jatko), joka pyrkii edistämään kestävän kehityksen mukaista toimintaa koulussa ja lähiympäristössä.

Perusopetus oli mukana Opetushallituksen rahoittamassa ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen hankkeessa. Se on yhteistyöhanke Hämeenkyrön ilmastokummin, lin kunnan, kanssa. Tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt ja tulevaisuudessa. Kestävä elämäntapa on keskeinen käsite niin paikallisessa kuin valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa.

Kunnanhallituksen tietoon ei ole saatettu korruptioon, lahjontaan eikä ihmisoikeuksien rikkomiseen liittyviä asioita.

1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Isoin kuntakentällä tapahtuva muutos on ollut hyvinvointialueen toiminnan alkaminen. Tärkein työ on saada yhteistyö ja rajapinnat järjestymään hyvinvointialueen kanssa. Tämä työ jatkuu edelleen.

Talouden sopeuttamisohjelman toteutuskausi jatkuu vuoden 2024 loppuun asti.

Kunnan talouden tulevaisuuden arviointi on mahdotonta. Epävarmuustekijöitä on paljon: valtionosuudet tulevina vuosina, lainsäädännön myötä tulevat lisätehtävät, verotulojen kehitys, maksutulosten pieneneminen, sopeuttamisohjelman toimeenpanon onnistuminen, väkiluvun muutos, yhteistyön onnistuminen hyvinvointialueen kanssa, TE24 uudistuksen toimeenpano ja siihen liittyvä rahoitusmuutos.

Taloudellinen epävarmuus liittyy valtionosuuksien määrään. Kertomusta tehtäessä ei ollut vielä tiedossa, mitä tapahtuu vuoden 2023 lopussa huomattavalle kunnille liikaa maksetuille valtionosuuksille eli millä aikataululla leikkaus tapahtuu.

Kunta joutuu yhtiöittämään hyvinvointialueelle vuokrattavat tilat ja kuntakonserniin tulee tällöin yksi tai useampia yhtiöitä lisää tai tilat liitetään johonkin olemassa olevista yhtiöistä. Tulevasta Pirhalla tiloja vuokraavasta yhtiöstä täytyy saada taloudellisesti elinkelpoinen ja kunta joutuu sijoittamaan yhtiöön pääomaa. Kuntakonsernin olemassa olevia yhtiöitä joudutaan myös pääomittamaan.

1.8 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan toiminnassa suurin riski liittyy henkilöstöön. Kunnan toiminta perustuu lähes kokonaan henkilötöihin eikä inhimillisiä tekijöitä voi koskaan täysin hallita. Osassa toiminnoissa on niukat henkilömitoitukset ja palveluvarmuuden takaaminen kaikissa oloissa on mahdotonta. Usein vain yksi henkilö osaa tehdä tietyn asian. Henkilöstön saatavuudessa joidenkin tehtävien osalta oli hankaluuksia.

Mikäli väkiluku vähenee edelleen, se aiheuttaa muutostarvetta palvelurakenteessa ja toimitiloissa. Myös ikärakenteen muutos lapsien määrän vähentyessä aiheuttaa muutoksia palvelutarpeeseen ja rakenteeseen.

Tietotekniikkariskit ovat keskeisiä kunnan toiminnan riskejä. Koko toiminta perustuu käytettävissä olevalle tietotekniikalle. Kybervaikuttamisen myötä joudutaan tietoturvaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota ja huolehtimaan työntekijöiden taidoista erottaa kybervaikuttaminen.

Sähköpulan uhka alkoi vuoden 2022 loppupuolella. Vaikka sähköpulan uhka heikkeni vuoden 2023 aikana, niin sähköpulan riski on iso myös tulevina vuosina.

Koronavirus on edelleen aktiivinen ja saattaa syntyä uusia variantteja, joiden leviämistehokkuudesta ja aiheuttamista oireista ei tiedetä etukäteen. Samoin saattaa syntyä muita tauteja, jotka laajenevat pandemiaksi.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on kestänyt tätä kertomusta tehtäessä jo yli kaksi vuotta. Sodan pitkittymisellä on seurauksia moniin asioihin ympäri Eurooppaa ja koko maailmaa.

TE24 uudistus lisää merkittävästi kunnan tehtäviä. Ei ole varmuutta siitä, että kattavatko tulot varmasti uudet menot.

Kuntakonserniin kuuluu yhtiöitä, jotka tarvitsevat kunnan pääomaa selvittääkseen investoinneista tai jokapäiväisestä toiminnasta. Kunnan ei ole mahdollista rahoittaa monia yhtiöitä kerralla, sillä tarvittava pääomituksen määrä on satoja tuhansia euroja. Myös tuleva yhtiö, joka vuokraa tilat hyvinvointialueelle, tarvitsee riittävän pääoman ollakseen toimiva yhtiö.

Hallituksen tiedossa ei ole lakien ja ohjeiden noudattamattomuutta, josta seuraisi korvausvaateita. Omaisuus on turvattu vakuuttamalla. Vakuutusturvan kattavuus käydään läpi vuosittain. Vakuutusten hoitopalvelut on ostettu meklariliikkeeltä. Vakuutukset kilpailutettiin syksyllä 2022 ja vakuutukset vaihtuivat vuoden 2023 alusta uuteen yhtiöön.

Kunnan rahavaroja on hoidettu valtuuston hyväksymien sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan kokoamat sidonnaisuusilmoitukset on toimitettu tiedoksi valtuustolle ja julkaistu verkkosivuilla.

Kunnan 37,9 milj. euron velka on pitkäaikaisia lainoja. Lainoista 20 milj. euron lainalla on erillinen korkosuojaus. Muista lainoista 10 milj. euron lainalla on kiinteä korko.

1.9 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa kunnan toiminnan taloudellisuus ja tuloksellisuus, päätösten pohjana olevien tietojen riittävyys ja luotettavuus, lakien ja ohjeiden noudattaminen sekä omaisuuden turvaaminen. Ohjeet sisäisestä valvonnasta sisältyvät hallintosääntöön ja riskienhallinnan yleisohjeeseen. Hämeenkyrön kunnan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohje hyväksyttiin syksyllä 2021. Hallitus vastaa riskienhallinnan yleisestä toimivuudesta koko kunnan tasolla. Kuntakonsernin valvonnan osalta ohjeistus on konserniohjeessa.

Riskienhallinnan toteuttamis- ja valvontavastuu on kunnanjohtajalla. Palvelujohtajat vastaavat riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuudesta omalla palvelualueellaan. Palvelupäälliköt toteuttavat riskienhallintaa erityisesti henkilöriskien ja omaisuuden vahinkoriskien osalta.

Talous- ja hallintojohtaja antaa alkuvuonna ohjeet riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta. Muutama vuoden välein tehdään arvointikysely sisäisen valvonnan toimivuudesta.

Riskienhallinnasta ja sisäisestä tarkastuksesta laaditaan raportti vuosittain. Jokaisella johtoryhmän jäsenellä on omat tarkastuskohteensa ja johtoryhmällä on yhteisiä kohteita. Raportti vuoden 2023 sisäisen tarkastuksen kohteista annettiin hallitukselle tammikuussa 2024. Lautakunnat saivat raportit oman toimialueensa osalta.

Kunnalla on ohjelma riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen toteuttamiseen ja raportointiin. Ohjelmaan sisältyvät kokonaisvaltaisen riskienhallinnan, sisäisen tarkastuksen, turvallisuushavaintojen, työn riskien ja väärinkäytösilmoitusten osuudet.

Kunta osti ulkoista palvelua sisäiseen tarkastukseen. Yksi tarkastus tehtiin vuodenvaihteessa ja toinen syksyllä.

Taloudesta ja toiminnasta raportointiin säännöllisesti toimielimille ja johtoryhmälle. Kuukausittain tehtiin kuukausitaulukot, jotka annettiin tiedoksi hallitukselle. Lautakunnat saivat myös talousraportit kuukausittain. Valtuusto sai toiminnan ja talouden osavuosikatsaukset. Konserniyhtiöiden raportit liitettiin osavuosikatsaukseen.

Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus sekä tavoitteiden saavuttaminen raportoidaan toimintakertomuksen palvelualuekohtaisessa osuudessa. Merkittävien poikkeamien syyt on selostettu.

Konserniyhtiöistä Hämeenkyrön Vesi tekee systemaattista riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa. Se tekee vuosittain suunnitelman ja raportin. Hämeenkyrön Jäähalli Oy ei tee dokumentoitua riskianalyysiä, mutta raporteissaan esittää arvion riskien muutoksista ja niihin varautumisesta. Asunnonhankinta Oy teki riskiarvion uudesta vuokratalosta. Muut eivät ole raportoineet tehdyistä riskiarvioista.

1.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Kunta

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulojen, eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tunnuslukuja.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

TULOSLASKELMA	2023	2022
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toimintatuotot	8 616	14 604
Valmistus omaan käyttöön	35	51
Toimintakulut	-34 299	-76 970
Toimintakate	-25 648	-62 314
Verotulot	24 121	43 840
Valtionosuudet	8 967	26 010
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	233	11
Muut rahoitustuotot	247	286
Korkokulut	-676	-541
Muut rahoituskulut	-20	-119
Vuosikate	7 224	7 173
Poistot ja arvonalentumiset	-5 047	-5 149
Tilikauden tulos	2 176	2 024
Tilinpäätössiirrot	77	77
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 253	2 101
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut %	25,1	19,0
Vuosikate/Poistot, %	143	139
Vuosikate, euroa/asukas	700	699
Asukasmäärä	10 316	10 260

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Vuosikate

Vuosikate osoittaa tulo- ja investointien erotus, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnuslukuun vaikuttaa kunnan koko, hyvinvointialueen aloittaminen, toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta. Luvussa on kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalennukset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100, kunnan tulo- ja investointien riittävyys kattamiseen. Oletus on kuitenkin pätevä vain silloin, kun poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointimenoa. Vuonna 2022 ja 2023 kunnan tulo- ja investointien riittävyys kattoi poistot hyvin ja tunnusluvun arvo oli hyvä.

Vuosikate euroa/asukas

Tunnuslukua käytetään arvioitaessa tulo- ja investointien riittävyttä. Arvo saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa.

Vuosikatteen tavoitearvo riippuu kunnasta ja kunnan investointitarpeesta. Isoimmat investoinnit ovat kunnalla takana, mutta ylläpitoinvestointeja täytyy tehdä jatkuvasti ja uusi tarpeita tulee esiin.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävä erä on poistoerokirjaus. Ylijäämäinen tilikauden tulos esitetään siirrettäväksi taseeseen edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- / alijäämään. Vuoden 2023 tulos oli ylijäämäinen.

TOIMINNAN RAHOITUS

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja sen tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

RAHOITUSLASKELMA	2023	2022
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7 224	7 173
Tulorahoituksen korjauserät	-243	-409
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 169	-3 097
Rahoitusosuudet investointi menoihin	34	46
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	819	616
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>2 665</u>	<u>4 328</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0	0
Antolainasaamisten vähennys	17	17
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-810	-1 375
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 500	-3 500
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 641	1 258
Rahoituksen rahavirta	<u>-4 934</u>	<u>-3 600</u>
Rahavarojen muutos	-2 269	728
Rahavarat 31.12.	8 466	10 735
Rahavarat 1.1.	10 735	10 007
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja invest. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	12 909	6 405
Investointien tulorahoitus, %	140,7	235,0
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,4
Kassan riittävyys, pv	76	48
Asukasmäärä	10 316	10 260

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 euroa

Tunnusluku, joka on positiivinen, ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja kateen joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omaraahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Arvon ollessa alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Rahavarat 31.12.

= rahoitusarvopaperit, rahat ja pankkisaamiset

Kassan riittävyys pv

= $365 \text{ pv} * \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Tunnusluku kuvaa kassan riittävyyttä päivinä. Se ilmaisee, monenko päivän maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	39	88
Muut pitkävaikutteiset menot	354	600
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 876	7 219
Rakennukset	40 327	43 259
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 782	11 753
Koneet ja kalusto	232	257
Muut aineelliset hyödykkeet	88	88
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 035	2 300
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	5 005	8 094
Muut lainasaamiset	136	153
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	59	54
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	50	76
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	15	18
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	542	2 011
Lainasaamiset	59	59
Muut saamiset	237	416
Siirtosaamiset	631	962
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	45	39
Muut arvopaperit	4 525	4 525
Rahat ja pankkisaamiset	3 896	6 171
VASTAAVAA	79 932	88 141

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	29 823	31 082
Muut omat rahastot	322	322
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 183	82
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 253	2 101
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 041	1 118
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	88	345
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	37 444	37 938
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	0	2 500
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	494	810
Saadut ennakot	4	5
Ostovelat	2 135	4 460
Muut velat	871	1 595
Siirtovelat	3 275	5 785
VASTATTAVAA	79 932	88 141

Kunnan avaavaan taseeseen tehtiin muutokset hyvinvointialueelle siirtyvien erien osalta. Kunta luovutti hyvinvointialueelle

- aineettomia hyödykkeitä 1 689 eurolla
- koneita ja kalustoa 6 880 eurolla
- vaihto-omaisuutta 23 898 eurolla
- lomapalkkavelkaa 2 196 750 eurolla
- kunnan omistusosuus Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymästä 3 423 566 euroa

Erät on kirjattu kunnan peruspääomaa vastaan. Erien jälkeen kunnan 2023 avaavan taseen peruspääomaksi muodostui 29 822 613 euroa.

Taseen tunnusluvut	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	44,6	39,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	106,0	62,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	4 436	2 183
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	430	213
Lainakanta 31.12., 1000 €	37 938	41 247
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 678	4 020
Lainat ja vastuut, 31.12., 1000 €	46 032	47 949
Lainat ja vastuut, 31.12., €/asukas	4 462	4 673
Lainasaamiset, 1000 €	136	153
Asukasmäärä	10 316	10 260

Omavaraisuusaste

$\% = 100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan kuntataloudessa pitää keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus

$\% = 100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi 2023 hyvinvointialueiden aloittamisen vuoksi.

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa.

Lainat euroa / asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla em. lainakanta vuoden lopun asukasmäärällä. Lainamäärä pieneni edellisestä tilinpäätöksestä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat) + vuokravastuut

Lainasaamiset 31.12.

= sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

KOKONAISTULOT JA -MENOT

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

1 000 €**TULOT**

Toiminta	
Toimintatuotot	8 616
Verotulot	24 121
Valtionosuudet	8 967
Korkotuotot	233
Muut rahoitustuotot	247
Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutusvoitot	-339
Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	34
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	819
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	17
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0
Kokonaistulot yhteensä	42 714

MENOT

Toiminta	
Toimintakulut	34 299
- Valmistus omaan käyttöön	-35
Korkokulut	676
Muut rahoituskulut	20
Tulorahoituksen korjauserät	
Pakollisten varausten muutos	
- Pakollisten var. lis. (+), väh. (-)	0
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustappiot	-96
Investoinnit	
Investointimenot	5 169
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten lisäykset	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	810
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	2 500
Kokonaismenot yhteensä	43 342

Täsmäytys:

Kokonaistulot – kokonaismenot =	-1
Muut maksuvalm. muutokset – rahavarojen muutos =	-1

1.11 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernin rakenne

Tytäryhteisöt

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy, kunnan omistusosuus 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä 65,49 %
- Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy 100 %, yhtiön toiminta lakkasi marraskuun 2023 lopussa
- Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo 100 %
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy 100 %
- Hämeenkyrön Vesi Oy 50 %
- Hämeenkyrön Vanhustentalosäätio 100 %

Kuntayhtymät

- Pirkanmaan liitto 1,95 %
- Sastamalan koulutuskuntayhtymä 10,27 %

Kunnan konsernitilinpäätöksen tarkoituksena on selvittää ne varat, velat ja vastuut, joihin kunnalla on omistajuuteen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa, velvoitteita ja vastuita.

Toiminnan ohjaus

Konserniohje on vuodelta 2018. Konserniohjeen tarkoituksena on luoda puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle, toimialamäärittelylle, hyvälle hallintotavalle ja raportoinnille. Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä ja näiden tytäryhteisöjä. Valtuusto hyväksyy myös kunnan omistajapolitiikan.

Konsernivalvonta

Kuntalain 47 § määrää kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta ja konserniohjeesta.

Hallitus ohjaa konsernia antamalla ohjeita edustajilleen konserniyhtiöissä. Konserniyhtiöt toimittavat kerran vuodessa raportin toiminnastaan sekä tiedot konsernitilinpäätöstä varten. Tarvittaessa hallitus on pyytänyt raportteja useamminkin.

Raportointi

Yhtiöt raportoivat kunnalle konserniohjeen mukaisesti kahdesti vuodessa kirjallisin raportein. Toinen raportti tulee osavuositarkastukseen ja toinen tilinpäätökseen. Vuokratyöyhtiön isännöitsijän kanssa on sovittu tilannekatsaus kuukausittain ja aina tarvittaessa.

Muutokset konsernissa

Yrityspalveluyhtiön toiminta siirrettiin kunnan omaksi toiminnaksi vuoden 2022 alusta. Yhtiö lakkasi marraskuun 2023 lopussa. Yhtiö on yhdistelty konsernitilinpäätökseen lopetushetkeensä. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri lakkautettiin ja toiminta siirtyi hyvinvointialueelle.

Kunta on maksanut Saskylle 1,5 milj. euroa pääomaosuutta. Pääomaosuudet on maksettu kolmessa 0,5 milj. erässä vuosina 2021, 2022 ja 2023.

Arvio mahdollisesta tulevasta kehityksestä

Vanhustentalosäätiön toiminnan lopettamismahdollisuuden selvittelyä jatketaan. Asian etenemisen valmisteluun on ostettu konsulttipalvelua. Säätiön lopettamisen ajankohta on muutaman vuoden päästä.

Jäähalliyhtiöön joudutaan lisäämään panostusta, koska yhtiön toimintaa halutaan jatkaa.

Vuokrataloyhtiön Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä Oy:n omistusjärjestelyneuvotteluja on käyty ja yhtiön tulevaisuuden rahoitusjärjestelyt täytyy päättää vuoden 2024 aikana.

Valmistelu on aloitettu hyvinvointialueelle vuokrattujen kiinteistöjen yhtiöittämiseksi. Jos kiinteistöjen hallintaan perustetaan yhtiö tai yhtiöitä, siitä tulee konserniin yhtiö tai yhtiöitä lisää.

Tavoitteet ja toteutuminen

Kuntalain 14 §:ssä säädetään valtuuston tehtäväksi omistajaohjauksesta ja konserniohjeesta päättäminen. Konserniohjeessa määritellään konsernivalvonnan menettelyt.

Kaikissa tavoitetaulukoissa esitetään strategian mukainen päämäärä ja tavoite. Tavoitetaulukoissa on esitetty avaintavoitteen mukainen konkreettinen tavoite sekä tavoitetaso ja mittari. Tavoitteen toteutuminen raportoidaan osavuosisikatsauksessa ja tilinpäätöksessä.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Konserniyhtiöt toteuttavat kuntastrategian tavoitteita	<p>Tavoitetaso: kunnan asettamat strategian mukaiset tavoitteet käsitellään yhtiön hallituksessa ja yhtiö laatii omat yksityiskohdalliset tavoitteensa. Yhtiöllä pitää olla vähintään kolme kunnan tavoitteista johdettua omaa tavoitetta.</p> <p>Mittari: Tavoitteet on määritelty vuoden alussa ja toteutuminen käsitellään vuoden 2023 toimintakertomuksessa. Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:n oma uusi strategia on hyvä esimerkki muille yhtiöille.</p>	<p>Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy: Tavoitteet käytiin hallituksen kokouksessa 3.2.2023 läpi. Asunnonhankinta on laatinut omat tavoitteensa. Päättävien tavoitteet ovat hyvinvoiva asukas, hyvät asumispalvelut, energiatehokkuus ja taloudellisuus.</p> <p>Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä: Tavoitteet käytiin hallituksen kokouksessa 27.2.2023 läpi. Yhtiön tavoitteet ovat omistajapohjan selkeyttäminen ja talouden tasapainottaminen kestäväksi tasolle.</p> <p>Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo: Tavoitteet käytiin hallituksen kokouksessa 6.3.2023 läpi. Yhtiön tavoitteet ovat kiinteistöjen kunnossapito, energiatehokkuus ja kestävä taloudenpito.</p> <p>Hämeenkyrön vanhustentalosäätiö: Tavoitteet asettiin hallituksen kokouksessa maaliskuussa 2023. Säätiö määritteli kolme omaa tavoitetta.</p> <p>Hämeenkyrön Vesi Oy: Tavoitteet käsiteltiin helmikuussa 2023.</p> <p>Hämeenkyrön Jäähalli Oy: Kunnan tavoitteet on käyty läpi hallituksessa</p>

Strateginen päämäärä: Ohittamaton Hämeenkyrö

Avaintavoite: Ohittamattomat asumispalvelut

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Valmistelussa olevan vuokratalon rakentaminen alkaa annetun omistajaohjauksen mukaisesti.	Tavoitetaso: Osavuositarkastuksessa selostetaan toteutumisen eteneminen. Lopputulos toimintakertomuksessa. Mittari: Hanke toteutuu.	Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy: Vuokratalo-ohjelma Helenanpuiston kulman pääurakoitsijana toimii Rakennustoimisto Pekka Kynnös Oy. Yhteistyö Kynnöksen kanssa on sujunut mutkattomasti ja aikataulussa on pysytty. Vuonna 2023 hanke pääsi kunnolla käyntiin ja loppuvuodesta kaikki elementit olivat asennettuna. Viimeinen kattoholvin valu tehtiin vuodenvaihteessa valmiiksi ja vesikatto valmistuu viikolla 10. Markkinointi toteutetaan yhteistyössä kunnan kanssa. Vuokratalo valmistuu 09/2024 ja asukkaat pääsevät muuttamaan 1.10.2024 alkaen.
Kaikki kunnalliset vuokra-asunnot ovat selkeästi haettavissa	Tavoitetaso: vapaat asunnot ovat helposti löydettävissä Mittari: vapaiden asuntojen esittely kunnan sivuilla	Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy ja Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä: Kunnan sivuilta pääsee linkin kautta näkemään vapaat vuokra-asunnot. Vuokratilat saavat sivut kunnan sivujen yhteyteen

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Toteutetaan kestävä kehitystä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
<p>Toteutetaan Kestävä Hämeenkyrö -tavoitetta. Toimintamme on taloudellisesti, toiminnallisesti, sosiaalisesti kestävää ja siten myös ympäristöllisesti kestävää. Kunta tukee myös asukkaitaan löytämään kestävä elämäntavan mahdollisuuksia omassa elämässään.</p>	<p>Tavoitetaso: Yhtiöt arvioivat onko niiden talous kestävällä tasolla suhteessa tulossa oleviin tarpeisiin.</p> <p>Mittari: Määrittely ohjaa toimintaa ja toimenpiteet toteutetaan osavuosisikatsauksissa ja toimintakertomuksessa.</p>	<p>Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy: Rakenteilla oleva uusi vuokratalo on suuri investointi yhtiölle, joka on vaatinut ison lainan ottamisen yhtiölle. Vuokria on jouduttu nostamaan, kun kuluja on tullut enemmän ja vuosittaiset pakolliset kulut ovat nousseet. Maksuvalmius on yhtiöllä hyvä ja talous kestävällä tasolla</p> <p>Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä: Yhtiön taloustilannetta parantaisi vuokrausasteen kasvattaminen. Niittytie 2-4 taloissa on paljon tyhjiä huoneistoja, joita ei voi vuokrata vesivahinkojen takia. Tämän takia Niittytien talot tekevät yhtiölle tappiota.</p> <p>Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo: Talous on suhteellisen vakaalla pohjalla eikä yhtiöllä ole lainaa. Yllättäviä investointeja ei ole tullut.</p> <p>Hämeenkyrön vanhustentalosäätiö: Talous on kunnossa.</p> <p>Hämeenkyrön Vesi Oy: Talous on kestävällä pohjalla ja tilikauksi oli plussalla. Rahavarat lisääntyivät edellisestä vuodesta.</p> <p>Hämeenkyrön Jäähalli Oy: yhtiön talous on tiukka. Investointeihin tarvitaan omistajan pääomarahoitusta.</p>

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Toiminta on ympäristövastuullista	<p>Tavoitetaso: energian ja polttoaineiden säästö kuntien energiatehokkuuden toimintasuunitelman KETS mukaisesti.</p> <p>Mittari: Energiatehokkuus kasvaa ja fossiilisen energian osuus vähenee. Tulokset osoitetaan toimintakertomuksessa.</p>	<p>Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy: Yhtiön tavoitteena on energiatehokkuus. Asukkaita on tiedotettu energian säästämiseen. Rakenteilla olevan vuokralalon lämmitysmuoto on kaukolämpö ja tavoiteltu energialuokka B. Uudessa vuokratilassa on myös valmius aurinkopaneeleille. Kaikkien kiinteistöjen valaisimet ovat tarkoitus vaihtaa LEDeiksi.</p> <p>Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä: Kaikki yhtiön kiinteistöt ovat kaukolämmössä. Saunavuoroja on tiivistetty ja tästä pidetään kiinni, ettei kiuas ole turhia tunteja päällä.</p> <p>Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo: Vuonna 2023 vaihdettiin yhtiön kaikki ulkovalaisimet LEDeiksi ja energian kulutus pieneni noin 25%. Kiinteistön sisävalaisimia vaihdetaan LEDeiksi sitä mukaan, kun ne palavat. Hämeenkyrön vanhustentalosäätiö: Säätiön kohteet on vuokrattu kunnalle, joten ne ovat mukana kunnan KETS raportissa.</p> <p>Hämeenkyrön Vesi Oy: Kohteet ovat Sastamalan KETS raportoinnissa.</p>

KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNITULOSLASKELMA	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	11 441	43 139
Toimintakulut	-40 276	-106 474
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappi- osta)	3	80
Toimintakate	-28 831	-63 255
Verotulot	24 055	43 779
Valtionosuudet	13 238	29 545
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	246	29
Muut rahoitustuotot	223	338
Korkokulut	-959	-687
Muut rahoituskulut	-31	-262
Vuosikate	7 941	9 487
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 742	-7 090
Omistuksen eliminointierot	402	283
Arvonalentumiset	-116	-29
Tilikauden tulos	2 484	2 652
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden verot	-24	-106
Laskennalliset verot	98	-3
Vähemmistöosuudet	21	-156
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 579	2 387
Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2023	2022
Toimintatuotot/ toimintakulut %	28	41
Vuosikate/Poistot, %	136	133
Vuosikate, euroa/asukas	770	925
Asukasmäärä	10 316	10 260

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut. Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

KONSERNI RAHOITUSLASKELMA	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7 941	9 487
Tilikauden verot	-24	-106
Tulorahoituksen korjaukset	-266	-667
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-8 242	-5 480
Rahoitusosuudet investointimenoihin	34	46
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	701	1 445
Toiminnan ja investointien rahavirta	144	4 725
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	3
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 094	1 285
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 625	-2 827
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 303	-3 549
Oman pääoman muutokset	0	-587
Muut maksuvalmiuden muutokset	-866	817
Rahoituksen rahavirta	-1 700	-4 859
Rahavarojen muutos	-1 556	-134
Rahavarat 31.12.	11 941	15 987
Rahavarat 1.1.	13 499	16 121

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2023	2022
Toiminnan ja invest. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	11 449	6 375
Investointien tulorahoitus, %	97	175
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,3
Kassan riittävyys, pv	85	50

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut. Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

KONSERNITASE

	2023	2022
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	42	326
Muut pitkävaikutteiset menot	354	943
Ennakkomaksut	0	4
 Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 589	8 253
Rakennukset	53 710	66 320
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 956	12 472
Koneet ja kalusto	553	1 656
Muut aineelliset hyödykkeet	93	270
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 893	4 897
 Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	48	751
Muut osakkeet ja osuudet	452	538
Muut lainasaamiset	0	13
Muut saamiset	5	25
 TOIMEKSIANTOJEN VARAT	307	211
 VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	92	366
 Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	3	58
Lyhytaikaiset saamiset	1 807	6 678
 Rahoitusarvopaperit	5 679	5 147
 Rahat ja pankkisaamiset	6 264	10 840
 VASTAAVAA YHTEENSÄ	96 848	119 768

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	29 823	31 082
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	290	296
Arvonkorotusrahasto	0	8
Muut omat rahastot	339	339
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	7 639	6 884
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 579	2 387
VÄHEMMISTÖOSUUDET	483	833
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	0	625
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	354	567
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	45 364	54 178
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	477	593
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 281	4 780
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	8 219	17 194
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	96 848	119 768

Konsernitaseen tunnusluvut	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	43	35
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	113	66
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	10 218	9 272
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € /asukas	991	904
Konsernin lainat 31.12., €/asukas	4 522	5 746
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	46 646	58 954
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	54 758	69 054
Lainat ja vuokravastuut, € /asukas	5 308	6 730
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	13
Kunnan asukasmäärä	10 316	10 260

Konsernin taseen tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan taseen tunnusluvut. Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat konsernin omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan yleisesti pitää 50 % ylittävää omavaraisuutta. Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

1.12 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksen käsittely

Hallitus esittää tilikauden tuloksen 2 176 150,28 euroa käsittelystä seuraavaa: tuloutetaan poistoeroa suunnitelman mukaan 77 211,22 euroa ja siirretään tilikauden ylijäämä 2 253 361,50 euroa taseen edellisten tilikausien ylijäämään.

Kertynyt ylijäämä kunnan taseessa 31.12.2023 on 4 435 971,75 euroa.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Toimintakate on toimintatuottojen ja kuluja erotus. Se kertoo, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on sama kuin nettomenot. Talousarviolu-
vut on pyöristetty tuhannen euron tarkkuuteen. Pyöristyksen takia nettoluku ei ole aina suoraan me-
nojen ja tulojen erotus.

Menovertailu, ulkoiset ja sisäiset menot (1 000 e)	TP 2022	TA 2023	TP 2023	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	4 103	4 054	3 443	-610	84,9
Perusturvapalvelut	45 578	-	-	-	-
Sivistyspalvelut	23 861	24 234	24 741	507	102,1
Elinympäristöpalvelut	11 618	10 081	11 031	950	109,4
Vesihuoltolaitos	1 641	1 550	1 610	59	103,8
Yhteensä	86 801	39 919	40 825	906	102,3

Tulovertailu, ulkoiset ja sisäiset tulot (1 000 e)	TP 2022	TA 2023	TP 2023	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	754	504	652	148	129,4
Perusturvapalvelut	9 447	-	-	-	-
Sivistyspalvelut	1 514	1 100	1 215	115	110,4
Elinympäristöpalvelut	10 421	11 264	11 130	-134	98,8
Vesihuoltolaitos	2 351	2 259	2 181	-78	96,5
Yhteensä	24 487	15 127	15 177	50	100,3

Nettomenovertailu (1 000 e)	TP 2022	TA 2023	TP 2023	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	3 349	3 550	2 791	-758	78,6
Perusturvapalvelut	36 131	-	-	-	-
Sivistyspalvelut	22 347	23 134	23 527	392	101,7
Elinympäristöpalvelut (nettomeno/nettotulo)	1 197	+1 183	+99	-1 084	8,4
Vesihuoltolaitos (nettotulo)	+710	+709	+571	-139	80,5
Yhteensä	62 314	24 792	25 648	856	103,5

Verorahoitus (1 000 e)	TP 2022	TA 2023	TP 2023	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Kunnallisvero	38 336	19 200	19 412	212	101,1
Yhteisövero	3 194	2 200	2 323	123	105,6
Kiinteistövero	2 309	2 400	2 386	-14	99,4
Yhteensä	43 840	23 800	24 121	321	101,3

Valtionosuudet (1 000 e)	TP 2022	TA 2023	TP 2023	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Peruspalvelujen valtionosuus	27 488	12 950	13 055	105	100,8
Verotulojen tasaus	-6 533	-4 480	-4 481	-1	100,0
Opetus- ja kultt.t. valtionosuus	-820	-1 220	-1 372	-152	112,4
Verotulomenetysten kompensaatio	5 875	1 820	1 765	-55	97,0
Yhteensä	26 010	9 070	8 967	-103	98,9

Investoinnit (1 000 e)	TP 2022	TA 2023	TP 2023	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Menot	3 097	5 376	5 169	-207	96,2
Tulot	235	320	603	283	188,5
Netto	2 862	5 056	4 566	-490	90,3

Investointien toteutuminen hankkeittain on käyttötalousosan jälkeen erillisenä listana.

Hyvinvointialueelle siirtyneet toiminnot tilinpäätöksessä 2022:

Hallintopalvelut 815 000 euroa

- pelastustoimen maksut

Perusturvapalvelut 36 151 000 euroa

Sivistyspalvelut 221 000 euroa

- koulukuraattori ja koulupsykologi

Elinympäristöpalvelut 544 000 euroa

- terveyskeskuksen ateriapalvelut
- työelämäosallisuutta tukevat palvelut
- kuntouttava työtoiminta
- vammaisten työtoiminta

Hyvinvointi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ muuttui vuoden 2023 alussa, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Kunnan vastuulle ei muutoksessa tullut uusia lakisääteisiä tehtäviä, mutta yhdyspinta monessa palvelussa muuttui omista perusturvapalveluista Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Yhteistyö sekä myös vastuiden jakaminen on vaatinut ja vaatii edelleen paljon työtä molemmilta osapuolilta. Yhteistyötä, yhteistä työtä ja edunvalvontatyötä on tärkeää jatkaa tiivistä myös tulevaisuudessa Pirkan muokatessa palveluverkkoaan ja palveluitaan.

Vuonna 2023 on toimeenpantu laajaa hyvinvointisuunnitelmaa 2021–2025, jonka valtuusto hyväksyi 2021. Hyvinvointisuunnitelma painopisteinen on johdettu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin valmistelusta alueellisesta hyvinvointikertomuksesta. Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet vuodelle

2023 ovat jalkautuneet hyvin valmisteluun ja toimintaan. Hyvinvointiohjelman tavoitteiden saavuttamista auttaa osaltaan päivitetty kuntastrategia, jossa hyvinvointi ja osallisuus on nostettu vahvasti esiin.

Hämeenkyrön uudistettu hyvinvointiryhmä (hallitus 29.5.2023 § 128) aloitti työnsä kesäkuussa suunnitellaan hyvinvointityötä ja sen painopisteitä. Hyvinvointityön tärkeimmiksi kokonaisuuksiksi nostettiin yhteistyö Pirhan kanssa, mielenterveyden edistäminen, palvelupolut ja osallisuus. Ryhmä käsitteli myös kouluterveyskyselyn 2023 tuloksia sekä toimenpiteitä niihin liittyen ja yhteistyötä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Hyvinvointiryhmä kokoontui vuoden 2023 aikana 4 kertaa. Hyvinvointiryhmän tueksi perustettiin opiskeluhuollon ja perhekeskuksen ohjausryhmät.

Osallisuustyötä tehtiin vuoden aikana monella tasolla. Vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontui 7 kertaa ja nuorisovaltuusto 12 kertaa, yksi kokouksista oli yhteinen. Kulttuuriparlamentin toiminta aktivoitiin uudelleen ja vuoden aikana järjestettiin yksi Siltafoorumi turvallisen tilan periaatteiden valmistelusta. Yhdistysyhteistyötä on toteutettu uudella tavalla uusien vakanssien sekä Rönsy ry:n yhteisöjen tie hankkeen kautta. Yhteistä tekemistä yhdistysten kanssa on aktivoitu sekä tilaamalla palvelua yhdistykseltä että osallistamalla yhdistysten tapahtumiin.

Kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämiseksi kuvataan TEAviisarilla (terveyden edistämisen aktiivisuus). Hämeenkyrön kaikkien sektoreiden tulos nousi vuonna 2023 kymmenellä pisteellä tulokseen 72. Muutoksen takana olivat kuntajohdon tulos, joka nousi 69 pisteestä 84 ja kulttuurin tulos, joka nousi 11 pisteestä 54 pisteeseen. Tulosten perusteella voidaan todeta, että Hämeenkyrössä toimenpiteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ovat oikeansuuntaisia.

Ilmastonmuutostavoitteet

Kunta on sitoutunut Hinku-tavoitteisiin ts. vähentämään kasvihuonepäästöjä vuodesta 2007 vuoteen 2030 mennessä 80 %:lla. Päästövähennystavoite on kunnianhimoinen ja sen toteuttaminen edellyttää suunnitelmallisuutta.

Valtuusto hyväksyi kesällä 2020 Hämeenkyrön ilmasto-ohjelman. Ohjelma antaa askelmerkit hiili-neutraalisuuden toteutumiseksi ja käytännönläheisiä ratkaisukeinoja, joilla aikaansaadaan myös muita yhteisiä hyötyjä.

Kunnan Hinku-työryhmä on perustettu vuonna 2017. Sitä päivitettiin vuonna 2019 ja 2021. Hinku-työryhmänä toimii nyt kunnan johtoryhmä.

Ilmastotyön nimi on uudistettu toimintaa paremmin kuvaavaksi Kestävä Hämeenkyrö -toiminnaksi.

Hämeenkyrö aloitti yhteistyön ilmastotyössä län kunnan kanssa vuonna 2019. Li haki kuntia kummikunnikseen ja valitsi ilmoittautuneista Hämeenkyrön.

Ilmasto-ohjelman uusiminen aloitettiin vuoden aikana.

Hinku-laskelman mukaiset päästöt

- kokonaispäästöt Hämeenkyrössä ovat laskeneet 23 % vuodesta 2005 vuoteen 2021, päästöt per asukas laskivat 24 %
- vuodesta 2020 vuoteen 2021 kokonaispäästöt ja päästöt per asukas kumpikin laskivat 5 %

Hinku-laskelma: Kuntien tavoitteiden seurantaan tarkoitettu oletuslaskentamalli. Ei sisällä päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä. Alueella tuotetusta tuulisähköstä lasketaan kunnalle päästökompensaatio vuosittaisen sähkön päästökertoimen mukaisesti.

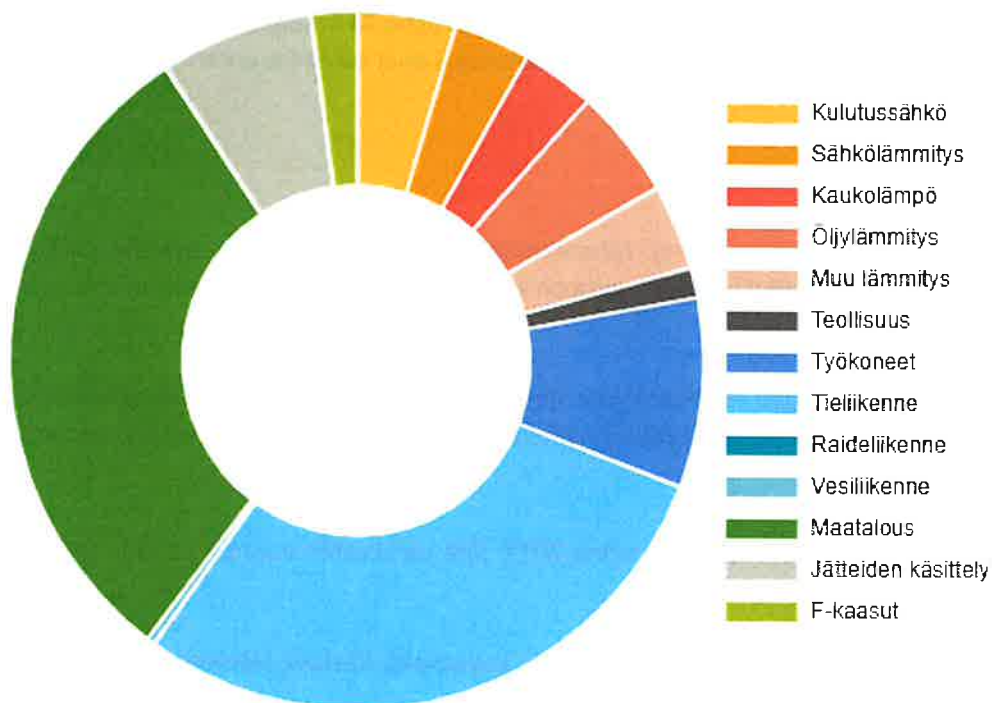
Kaikki päästöt -laskelman mukaiset päästöt

- kokonaispäästöt Hämeenkyrössä ovat laskeneet 42 % vuodesta 2005 vuoteen 2021, päästöt per asukas laskivat 43 %
- vuodesta 2020 vuoteen 2021 kokonaispäästöt ja päästöt per asukas kumpikin laskivat 8 %

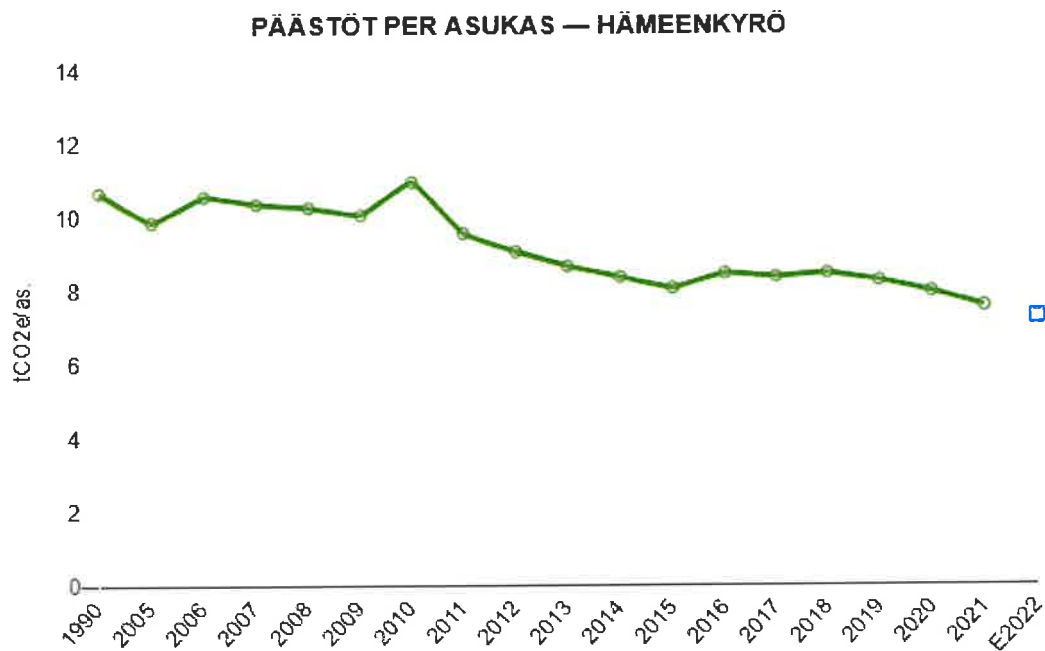
Kaikki päästöt laskelma: Kaikki Suomen kasvihuonekaasuinventaarion päästöt lukuun ottamatta teollisuuden prosessipäästöjä, kotimaan lentoliikennettä, jäänmurtajia ja maankäyttösektoria. Hinku-laskennasta poiketen mukana ovat kaikki teollisuuden päästöt ja läpiajoliikenne. Ei sisällä päästökompensatioita.

Päästöjen jakauma Hämeenkyrössä 2021 Hinku-laskelman raportista

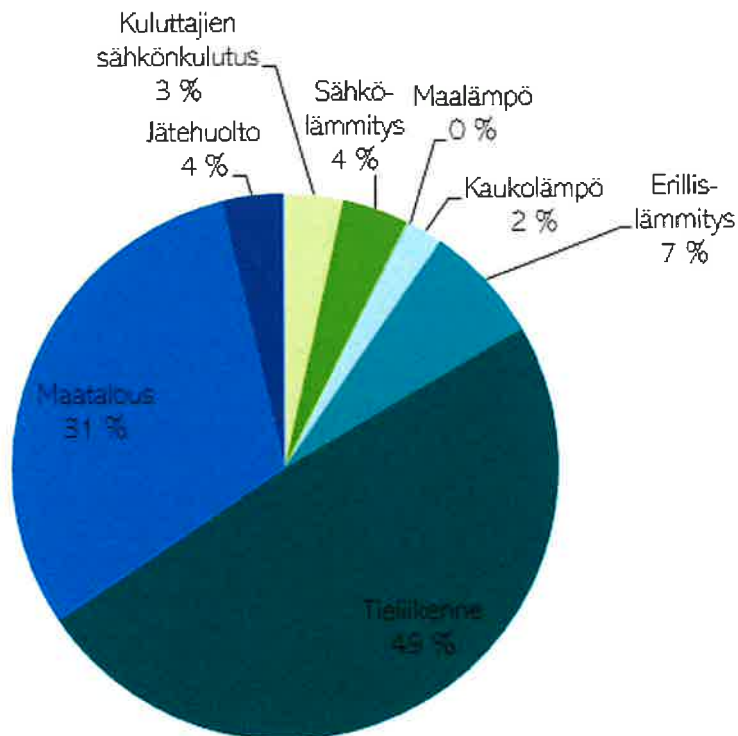
PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2021 — HÄMEENKYRÖ

Asukaskohtaisten päästöjen kehitys Hinku-laskennan raportista

Hämeenkyrön päästöt sektoreittain vuonna 2022 ilman teollisuutta CO2 raportin mukaisesti.

Yhteiset tavoitteet

Vuoden 2023 tavoitteet olivat vielä edellisen kuntastrategian mukaiset. Uusi strategia vakaa ja verratton hyväksyttiin vuoden 2023 alkupuolella.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Varmistaa hyvinvointityön jatkuminen hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä	Tavoitetaso: Hyvinvointityön edistämisen työnjako kunnan ja hyvinvointialueen kanssa. Aikaansaadaan toimivat yhdyspinnat. Mittari: Hyvinvointityön työnjako ja seurantamittarit on määritelty.	Yhteistyöryhmät on perustettu ja ne ovat aloittaneet toimintansa. Kunnan oma hyvinvointityö on uudelleen organisoitu. Toimintaa seurataan hyvinvoinnin vuosiraporteissa. Yhdyspintatyö on vielä kesken.
Vaikuttamistoimielinten kautta tapahtuvan osallistumisen lisääminen	Tavoitetaso: Vaikuttamistoimielin kokee pystyvänsä vaikuttamaan asioihin. Vuoden aikana listataan vaikuttamiskeinot. Mittari: Kysytään kommentit vaikuttamistoimielimiltä eli kokevatko voivansa vaikuttaa ja ovatko keinot riittävät	Vaikuttamiskeinot (valtuustoaloitteet, lausunnot, asiakirjojen valmisteluun annettavien kommentit ja kootusti viranhaltijoille lähetetyt sähköpostit) koetaan hyväksi, mutta niitä on syytä edelleen kehittää. Selkeä kehittämisen kohde on varsinkin vanhus- ja vammaisneuvoston kuuleminen asioiden valmistelussa sekä työryhmiin osallistaminen.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva työyhteisö. Toteutetaan henkilöstökysely joka toinen vuosi. Joka toinen vuosi toteutetaan kyselyn perusteella määriteltäviä kehittämiskohteita.	Tavoitetaso: Työyhteisö pysyy toimintakykyisenä ja hyvinvoivana myös muuttuvassa tilanteessa. Määritellään kehittämiskohteet ja toteutetaan ne. Kyselyn tulokset valmistuvat vasta talousarvion hyväksymisen jälkeen, joten kohteita ei vielä ole. Mittari: Kyselyn perusteella määritellään vähintään 4 koko kunnan tasoista kehittämistoimenpidettä.	Henkilöstökysely 2022 tulosten perusteella johtopäätöksenä voidaan todeta, että jokaisella palvelualueilla esiin nousi erilaisia kehittämistarpeita, joten neljän yhteisen kehittämistoimenpiteen määrittäminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Toteutetaan kestävää kehitystä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Kunta on valinnut toimintatavakseen kestävyuden kaikessa toiminnassa. Toimintamme on taloudellisesti, toiminnallisesti, sosiaalisesti kestävä ja siten myös ympäristöllisesti kestävä. Kunta tukee myös asukkaitaan löytämään kestävä elämäntavan mahdollisuuksia omassa elämässään.	Tavoite: Kaikki palvelualueet toteuttavat Astetta alemmas -kampanjan keinoja. Mittari: Käytetyt keinot ja niiden vaikutus	Hallintopalvelut on vuokralla kiinteistötoimen tiloissa ja oman toiminnan keinot ovat rajalliset. Kaikessa toiminnassa noudetaan kestävä periaatetta. Sivistyspalvelujen uusissa kiinteistöissä asiat ovat automatisoituja ja etäohjattuja. Vanhoissa tarkat lämpötilan säädöt ovat mahdottomia. Opetussuunnitelmien mukaisesti lapsia, oppilaita ja opiskelijoita ohjataan kestäväan kuluttamiseen. Elinympäristöpalvelut: Lämpötiloja on laskettu lain ja asetusten niin salliessa sellaisissa kohteissa, missä se on ollut mahdollista kuitenkin toiminnan ja palvelujen siitä kärsimättä. Kiinteistökohtainen kuukausittainen energiankulutusraportointi ei ole kustannus- hyötytarkastelun perusteella tarkoituksenmukaista. Kohteiden käyttäjiä on yleisesti ohjeistettu sekä muistutettu säästäväisyyteen.

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Järjestetään palvelut taloudellisesti kestäväällä tavalla	Tavoite: Sopeuttamisohjelman toteutuksen vaatimat päätökset saadaan tehdyksi ja toimeenpannuiksi. Mittari: sopeuttamisohjelman toteutuminen	Toteuttamisohjelman toteutuminen on raportoitu erillisenä taulukkona. Sopeuttamisohjelman toteutusmisprosentti hie- man pyörästettynä oli 91. Edellisenä vuonna 60.

2.2 Sopeuttamisosojelman toteutuminen

Sopeuttamisosojelman raportointi tehdään yhteenvetotaulukkomuodossa. Tähän on koottu kaikki vuodelle 2023 kuuluvat sopeuttamisosojelman kohteet ja kerrottu, kuinka sopeuttaminen on toteutunut. Tässä taulukossa seurataan vain sopeuttamisosojelman toteuttamista, ei talousarvion toteutumista muuten.

Jokaiseen keinoon on kirjoitettu toteutui / toteutui osittain / tai ei toteutunut. Jos toteutus siirtyi tuleville vuosille, se mainitaan, mutta ei selosteta tarkemmin, koska asia ei koske vuotta 2023. Sopeuttamisosojelman tulevien vuosien toteutuminen selostetaan osavuosikatsauksissa ja tulevissa tilinpäätöksissä. Sopeuttamisosojelman toteutuminen on selostettu lisää palvelualueiden omista osuuksissa.

Ohjeet sopeuttamistaulukon lukemiseen:

- sarake 1, sopeuttamisen keinot ja toimenpiteet, vuoden 2023 kohteet
 - tähän on listattu kaikki sopeuttamisosojelmassa vuodelle 2023 kuuluvat kohteet
- sarake 2, alkuperäinen sopeuttamisosojelma 2023, euroa
 - tässä sarakkeessa on alkuperäisen sopeuttamisosojelmaan kuuluvien kohteiden eurotavoitteet
- sarake 3, vuoden aikana muutettu sopeuttamisosojelma 2023, euroa
 - tässä sarakkeessa on muutostalousarvioissa tehdyt muutokset, tämän sarakkeen luvuista on tullut muutosten myötä sopeuttamisosojelmasta vuoden 2022 aikana seurattava versio
- sarake 4, sopeutuksen toteutuminen, euroa
 - tässä sarakkeessa on toteutuneet eurot sopeuttamisosojelmaan verrattuna, ei siis aiheeseen liittyvä tilinpäätöksessä oleva toteumaluku
- sarake 5, eurotavoitteen toteutuminen
 - toteutui/toteutui osittain/ei toteutunut tarkoittaa tässä sopeuttamisosojelman eurotavoitteen saavuttamista
- sarake 6, toteuma% vrt. alkuperäiseen sopeuttamisosojelmaan
 - sopeuttamisosojelman toteuma verrattuna alkuperäiseen sopeuttamisosojelmaan, eli verrataan sarakkeita 2 vrt. 4
- sarake 7, toteuma% vrt. vuoden aikana muutettuun sopeuttamisosojelmaan
 - sopeuttamisosojelman toteuma verrattuna muutettuun sopeuttamisosojelmaan, eli verrataan sarakkeita 3 vrt. 4
- sarake 8, asian eteneminen
 - tässä sarakkeessa on esitetty lisätietoja sekä joissain tapauksissa aiheeseen liittyvä tilinpäätöksessä oleva toteumaluku

1	2	3	4	5	6	7	8
Sopeuttamisen keinot ja toimenpiteet, vuoden 2023 kohteet	Allkuperäinen sopeutusohjelma 2023, euroa	Muutettu sopeutusohjelma 2023, euroa	Sopeuttamisen toteutuminen, euroa	Eurotavoitteen toteutuminen	To- teuma% vrt. al- kup. sop.ohj.	Tot% vrt. vuo- den ai- kana muu- tettu sop.ohj.	Asian eteneminen
Hallintopalvelut							
Hallinnon tukipalvelutiimin perustaminen sote-uudistuksen yhteydessä, keskitetyt toimistopalvelut	50 000	0	0	Ei toteutunut			Tukipalvelutiimistä tehtiin hallitukselle 2022 erillinen selvitys. Hallitus totesi asian loppuunkäsittelyksi ja sopeuttamisohjelman säästötavoite toteutetaan nykyisen organisaation puitteissa mainittua aikataulua pidemällä ajalla hallitusti.
Osallistuvan budjetoinnin raha pois				Toteutui			Toteutui edelleen vuonna 2023.
Kiinteistöroselvitys kiinteistöveropohjan kasvattamiseksi, lopullinen lisätulovaikutus 300 000 – 400 000 euroa/v.	0	0	0	Toteutui			Selvitystä tehtiin. Työ eteni suunnitellusti. Vuodelle 2024 ja 2025 jäi vielä tekemistä.
Demokratia	3 000	3 000	3 000	Toteutui			Kokoukset ja koulutukset toteutuivat pääasiassa läsnäolotapaamisina. Valtuuston kokous 9.10. ilman palkkiota
YHT.	53 000	3 000	3 000		5,7	100,0	

1	2	3	4	5	6	7	8
Sopeuttamisen keinot ja toimenpiteet, vuoden 2023 kohteet	Alkuperäinen sopeutusohjelma 2023, euroa	Muutettu sopeutusohjelma 2023, euroa	Sopeuttamisen toteutuminen, euroa	Eurotavoitteen toteutuminen	Toteuma% vrt. alkup. sop.ohj.	Tot% vrt. vuoden aikana muutettu sop.ohj.	Asian eteneminen
Sivistyspalvelut							
Rehtoreiden kollegiaalisen johtajuuden purku				Toteutui			ei merkittäviä vaikutuksia
Elämänlaatu palveluissa organisaation muutos				Toteutui			ei merkittäviä vaikutuksia
Päiväkotien johdon virkajärjestelyt ja nimikemuutos	15 000	15 000	15 000	Toteutui			Päätöksenteko toteutui 2022. Kolmannen päiväkodin johtajan palkkavaraukset puuttuvat varhaiskasvatuksen henkilöstökuluista talousarviossa 2023
Perhepalveluiden ja soten jälkeisen ajan toimenkuvajärjestely (noin 50 %: n lisäys toimenkuvaan) ilman uuden vakanssin perustamista.		-11 000	-11 000	Toteutui			Hyvinvointikoordinaattorin palkkakulut pysyvästi sivistyspalvelujen talousarviossa. Palkanlisäys siirrettyyn vakanssiin 11 000 euroa
Poistetaan 5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus 20h/viikko		37 000	17 000	Toteutui osittain			Arvioitu tulonlisäys on otettu huomioon varhaiskasvatuksen tuloissa ta 2023. Lakisääteisten muutosten vuoksi tulokertymä on useita muutoksia, kunkin vaikutuksen erillinen eurovaikutus tuloihin vaikeasti osoitettavissa.
Lasten alenemasta ja päivähoiton käytön muutoksesta johtuva henkilöstön tarpeen muutos				Ei toteutunut			Lapsimäärän alenema ei vaikuta vielä henkilöstötarpeeseen. Päivähoidon käyttö pikemminkin lisääntymässä maksurajojen muutosten vuoksi (useammalla maksuton varhaiskasvatuspalvelu)
Esiopetuksen siirto varhaiskasvatukseen.	145 000	145 000	145 000	Toteutui			14 määräraikaisen koulunkäynninohjaajan vähentämisen perusopetuksessa: Päätöksenteko toteutui 2022. Palkkavaraukset puuttuvat perusopetuksen henkilöstökuluista talousarviossa 2023

Esiopetuksen siirrosta johtuva poistuman kasvu vuoteen 2030 mennessä jopa 10 htv.					Ei toteutunut				Esiopetuksen siirrosta ei seuraa poistuman kasvua perusopetuksessa eikä varhaiskasvatuksessa.
Aamu- ja iltapäivätoiminnan ulkoistaminen					Ei toteutunut				Toiminta kilpailutettiin keväällä 2022, ei saatu yhtään tarjousta. On järjestetty omana toimintana lukuvuonna 2022-2023.
Perusopetuksen ryhmäkokojen tasaaminen	17 500	17 500	17 500	17 500	Toteutui				Päätöksenteko toteutui 2022. Palkkavaraukset puuttuvat perusopetuksen henkilöstökuluista talousarviossa 2023
Kirjaston aineistomäärärahain leikkaaminen määräaikaisesti	10 000	10 000	10 000	10 000	Toteutui				Vähennys talousarviossa 2023, palautus talousarviossa 2024
Kirjaston henkilöstömäärä, aukioloajat	40 000	40 000	40 000	40 000	Toteutui				1 htv:n vähennys kirjastosta 1.1.2023 alkaen. Ei vaikutusta aukioloaikoihin.
Sasky-ratkaisun vaikutus					Toteutui				Kansalaisopiston ostopalvelu 170 000 euroa, talousarviovaraus 305 000 euroa.
YHT.	227 500	253 500	253 500	233 500			102,6	92,1	

1	2	3	4	5	6	7	8
Sopeuttamisen keinot ja toimenpiteet, vuoden 2023 kohteet	Alkuperäinen sopeutusohjelma 2023, euroa	Muutettu sopeutusohjelma 2023, euroa	Sopeuttamisen toteutuminen, euroa	Eurotavoitteen toteutuminen	Toteuma% vrt. alkup. sop.ohj.	Tot% vrt. vuoden aikana muuttettu sop.ohj.	Asian eteneminen
Elinympäristöpalvelut							
Tonttikauppa - vaikutus toimintakatteeseen	100 000	100 000	82 600	Toteutui osittain			
Rakennusoikeuden myyntimahdollisuudet ja Hämeenkyrönväylän tiepohjan korvaustulot	250 000	250 000	241 600	Toteutui osittain			Rakennusoikeuden myyntitulot eivät toteudu Hämeenkyrötalohankkeen ja Hollitien kaavoituksen tilanteen takia eli ne ovat vielä kesken. Ely on maksanut kunnan tilille Hämeenkyrönväylän korvauksia 625 000 euroa. Tästä summasta korkoja on 120 000 euroa. Voittoosuutta tasearvojen jälkeen on 123 000 euroa. Yhteensä korkotulo ja voitto-osuudet ovat tulosvaikutteisia 241 600 euroa.
Ateria- ja puhtauspalveluissa ei täytetä vapautuvia vakansseja.	30 000	30 000	30 000	Toteutui			
Henkilöstöruokailun järjestämisestä luopuminen	25 000	25 000	25 000	Toteutui			
Lämpötilan laskeminen palvelurakennuksissa yhdellä asteella	10 000	10 000	0	Ei toteutunut			Energian alkuvuoden hintojen nousun vuoksi.
Kiinteistöjen myynti, ylläpitokulujen poistuminen (Pikkusilta)	30 000	30 000	30 000	Toteutui			Pikkusillan kauppahinta 52 000 euroa.
Henkilöstövaikutus	30 000	30 000	30 000	Toteutui			Eläköitymistien kautta.
Vuokrat, menojen vähentäminen	35 000	35 000	0	Ei toteutunut			
Vuokratulojen lisääminen	465 000	3 800 000	3 507 000	Toteutui osittain			Hyvinvointialueelta saadut vuokratulot.

Lupalveluiden taksat tarkistetaan	8 000	8 000	0	Ei toteutunut			Tarkoituksena oli yhtenäistää ja tarkastaa maa-ainelu-pataksoja sekä ympäristölupamaksuja, mutta yllättävien henkilöistömuutoksien vuoksi tämän valmistelu siirtyi vuodelle 2024.
Uusitaan valaistusta led-valoilla toimivaksi. Valojen säätö tulee mahdolliseksi.	10 000	10 000	10 000	Toteutui			Valaisimia vaihdettiin noin 150 kpl Sähköä säästyy arviolta 90 000 kwh/vuosi.
Kelan sakkomaksujen alentaminen tasolle 36 euroa/asukas	50 000	20 000	0	Ei toteutunut			Lisämäärärahatarve oli 160 000 euroa
Vesihuoltolaitoksen taksoja korotetaan vastaamaan lainsäädännön vaatimusta. Erityisesti perusmaksua korotetaan.	10 000	10 000	16 319	Toteutui			
Uudistetaan vesihuoltolaitoksen taksarakenne kattamaan myös rakentamista ja liitostöitä	15 000	15 000	0	Ei toteutunut			Taksarakenteen uudistaminen tehdään vuonna 2024 yhdessä yleisten toimitusehtojen päivittämisen kanssa.
YHT.	1 068 000	4 373 000	3 972 519		372,0	90,8	
Sopeuttamishjelman sisältämät menovähennykset ja tulolisäykset yhteensä	1 348 500	4 629 500	4 209 019		312,1	90,9	

2.3 Hallintopalvelut

Palvelujohtaja: talous- ja hallintojohtaja Tiina Paloranta
Toimielimet: valtuusto, hallitus, tarkastuslautakunta ja vaaliviranomaiset

Hallintopalvelut yhteensä

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	4 102 900	4 103 600	4 053 600	3 443 400
Tulot	753 600	504 000	504 000	652 000
Netto	3 349 300	3 599 600	3 549 600	2 791 300

Sopeuttamisohjelma hyväksyttiin 2022. Sen toimeenpanoa jatkettiin vuonna 2023. Sopeuttamisohjelman toteutumista raportoitiiin osavuositarkastuksissa. Hallintopalvelut toteutti oman osansa sopeuttamisohjelmasta.

Kuntastrategia Vakaa ja verraton hyväksyttiin alkuvuonna.

Hallintopalveluissa molemmat vastuualueet alittivat talousarvion. Talousarvion toteutumaprosentti oli neton osalta 78,6 %. Talousarvio alittui 758 000 euroa.

Hallituksen tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Vahva omistajaohjaus	<p>Tavoitetaso: vuorovaikutuksen lisääminen yhtiöiden toimitusjohtajien ja hallitusten kanssa, edellisenä vuonna aloitettuja koko hallitusten tappeamia jatketaan.</p> <p>Mittari: hallituksen palaute omistajaohjauksen ja tiedon saannin toimivuudesta</p>	<p>Hallitus kävi keskustelun tavoitteen toteutumisesta 12.2.2024. Hallitus totesi tavoitteen toteutuneeksi, vuosikellossa sovitut asiat tehtiin ja tiedonsaanti oli riittävää.</p>

**Toimielimet ja johto
talous- ja hallintojohtaja Tiina Paloranta**

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	1 944 400	1 546 200	1 496 200	1 210 100
Tulot	28 100	13 500	13 500	62 400
Netto	1 916 300	1 532 700	1 482 700	1 147 700

Toimielimet ja johto -yksikköön kuuluvat valtuuston ja hallituksen menot, vanhus- ja vammaisneuvosto, tarkastuslautakunnan toiminta sekä johto -kustannuspaikalle kunnanjohtajan ja talous- ja hallintojohtajan menot.

Vastuualue alitti menot 286 100 eurolla. Tulot ylittyivät 49 000 eurolla. Nettomenot jäivät 335 000 euroa alle talousarvion.

Valtuusto kokoontui 8 kertaa, hallitus 26 kertaa, hallituksen henkilöstöjaosto 5 kertaa, tarkastuslautakunta 11 kertaa. Valtuusto ja hallitus pitivät lisäksi seminaareja. Vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontui 7 kertaa.

Vuoden aikana hyväksyttiin yksi muutostalousarvio. Sopeuttamisohjelman toteutuminen raportoitiin osavuosisikatsauksissa.

Vuoden aikana järjestettiin eduskuntavaalit.

**Hallinnon tukipalvelut
henkilöstöpäällikkö Mira Hirvonen-Ylinen 31.7.2023 asti
vt henkilöstöpäällikkö Tanja Viitanen 1.8.-22.10.2023 asti
henkilöstöpäällikkö Jyri Lammela 23.10.2023 alkaen**

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	2 158 500	2 557 400	2 557 400	2 233 300
Tulot	725 500	490 500	490 500	589 600
Netto	1 433 000	2 066 900	2 066 900	1 643 600

Hallinnon tukipalveluihin kuuluu hallintopalvelut, laskentapalvelut, henkilöstöhallinto ja tietohallinto.

Hallintopalvelut hoitaa valtuuston ja hallituksen toimistotyöt, keskusarkiston ja viestiliikenteen. Henkilöstöpalvelut hoitaa työnantajatehtävät, palkanmaksun koordinoinnin, työnantajailmoitukset ja -tilitykset sekä ohjauksen ja neuvonnan työsuhteasioissa. Laskentapalvelut hoitaa kirjanpidon, tilinpäätöksen, laskujen kierrätyksen, maksuliikenteen ja taloustilastoinnin. Tietohallinto hoitaa perustietotekniikan ja nettisivujen yleisen ylläpidon.

Vastuualue alitti menot 324 100 eurolla. Tulot ylittyivät 99 000 eurolla. Nettomenot olivat 423 200 euroa alle talousarvion. Tulojen ylityksen suurin syy oli sisäiset ict-tulot, jotka oli arvioitu talousarvioon liian pieniksi. Menojen alituksessa suurin osa koski henkilöstömenoja. Vuoden aikana oli tehtäviä avoinna ja niiden hoitaminen tehtiin sisäisin järjestelyin.

2.4 Sivistyspalvelut

Palvelujohtaja: sivistysjohtaja Kimmo Levänen

Lautakunta: sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	23 861 200	23 606 200	24 234 500	24 741 200
Tulot	1 513 900	1 100 000	1 100 000	1 214 600
Netto	22 347 300	22 506 200	23 134 500	23 526 700

Sivistyspalvelujen palvelualueelle kuuluu varhaiskasvatus, perusopetus, lukiopalvelut ja vapaa-aikapalvelut. Suurin osa toiminnasta on lakisääteistä. Palvelut ovat pääosin käyttäjille maksuttomia tai käytöstä peritään vain osa todellisista kustannuksista. Palvelujen hoitamiseen osoitettua valtion-osuustuloa ei merkitä sivistyksen käyttötalouteen. Palveluja käyttävät kaikenikäiset kuntalaiset, toiminnan pääpainotus on kuitenkin lapsissa ja nuorissa. Palvelut järjestetään kuntastrategian mukaisesti ja palvelualueella toteutetaan laajan hyvinvointikertomuksen painopisteitä.

Sopeuttamisohjelman vaatima päätöksenteko toteutettiin vuonna 2022, mutta sen vaikutukset näkyivät edelleen vuoden 2023 talousarviossa.

Sivistyspalvelut ylitti talousarvion nettototeuman 392 000 eurolla. Toteuma oli 101,7 %. Palvelualueella tehtiin vuoden 2023 aikana yksi muutostalousarvio, joka kohdistui pääasiassa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökuluihin.

Toimintavuonna on saatu hankerahoitusta merkittävä summa Suomen malli -hankkeeseen sekä muuhun kerhotoimintaan sekä ennaltaehkäisevään oppilashuoltoon. Lisäksi hankerahaa saatiin vielä kevätlukukauden ajan koronaviruksen vaikutusten tasoittamiseen varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa. Palkkamenoihin hankerahaa käytettiin 413 000 euroa.

Sivistyspalvelujen tulot toteutuivat 110,4 %, tuloja oli noin 300 000 euroa vähemmän kuin tilinpäätöksessä 2022. Sisäisten ja ulkoisten palvelujen ostoihin käytettiin yhteensä 5 452 200 euroa, toteumaprosentti oli 96,8 %. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot ylittivät talousarvion 88 200 eurolla, toteumaprosentti 123,4 %.

Henkilöstökulut ylittyivät 515 600 euroa. Tästä hanketulot kompensoivat 413 000 euroa. Vuoden lopussa talousarvioon lisättävä *jaksotetut palkat ja palkkiot* olivat 99 800 euroa. Henkilöstön lisäykset on tehty henkilöstösuunnitelman mukaisesti tai hankerahoituksella.

Matkustus- ja kuljetuspalvelut olivat 1 159 954 euroa. Kuljetusmenot alittivat jopa alkuperäisen talousarvion 1 000 eurolla. Kuljetusten toteumaprosentti oli 99,9 %.

Palvelualueen yhteiset tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen yhtenäisen kasvun polun toteuttaminen sekä painopiste: elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia (laaja hyvinvointisuunnitelma)

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Yhteistyö nivelvaiheissa: kotivaka-esiopetus-perusopetus-alakoulu-yläkoulu-toinen aste/lukio. Harrastustoiminta ja vapaa sivistystyö	Tavoitetaso: vuosikellon laatiminen ja toteuttaminen (nivelvaiheisiin liittyvät vanhempainillat, henkilöstön yhteistyötaapaamiset sekä lasten tuen yhtenäistämiseen liittyvät tapaamiset) Mittarit: toteutuneet tapahtumat	Esiopetuksen ja alkuopetuksen nivelvaiheen yhteistyön toteuttamiseen on saatu hankerahoitus. Idis -koulutuksia järjestettiin esi- ja alkuopetuksen henkilöstölle neljä tilaisuutta. Tuen käsikirjaa valmistelevia tapauksia oli kaksi tilaisuutta. Tuen käsikirjan valmistuminen viivästyi, saadaan valmiiksi keväällä 2024.
Sivistyksen yhteistyö oppilashuollossa hyvinvointialueen kanssa.	Tavoitetaso: palvelutaso säilyttäminen Mittari: kysely kouluille ja varhaiskasvatukselle	Kyselyä ei ole tehty, koska vastinparit hyvinvointialueella eivät ole vielä tiedossa. Palvelutasoa ei ole pystytty säilyttämään vuoden 2022 tasolla
Kulttuurisuunnitelman teko ja käyttöönotto yhdessä Kulttuuriparlamentin ja muiden kulttuuritoimijoiden kanssa Hämeenkyrön kulttuurisuunnitelma	Tavoitetaso: kulttuurisuunnitelman teko ja käyttöönotto yhteistyössä Kulttuuriparlamentin ja muiden kulttuuritoimijoiden kanssa Mittarit: suunnitelma valmistuu 2023	Kulttuurisuunnitelmasta valmistui ensimmäinen versio loppuvuodesta 2023. Kulttuurisuunnitelma julkaistaan keväällä 2024.
Osallistetaan perusopetuksen ja lukion oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston edustajat mukaan kuntalaisia koskevien suunnitelmien valmisteluun	Tavoitetaso: tyytyväisyys osallistamisen laatuun ja määrään Mittarit: kysely oppilaskunnille ja nuorisovaltuustolle	Oppilaskunnat ovat osallistuneet <ul style="list-style-type: none"> • ympäristö- ja hinkuasioiden ideointiin • pyöräilyverkoston kehittämiseen • koulujen viihtyvyyden parantamiseen • koulujen/päiväkotien piha-alueiden suunnitteluun/ideointiin • kouluruokailun kehittämiseen (ruokaraadit)

		<ul style="list-style-type: none"> • koulun välitunti- ja kerhotoiminnan suunnitteluun • kuntalaisten hyvinvointiasioiden suunnitteluun ja ideointiin • erilaisten messujen ja tapahtumien suunnitteluun <p>Nuorisovaltuusto on tehnyt aloitteita muun muassa kunnan joukkoliikenteen kehittämistä ja kuntosalivuoroista. Nuorisovaltuusto on käsitellyt kunnan turvallisen tilan periaatteet.</p>
Elintapaohjauksen toteutuminen liikuntapalveluissa.	<p>Tavoitetaso: palvelun ohjauksen taso säilyy ennallaan</p> <p>Mittari: kysely toimijoille</p>	Elintapaohjaus jatkui 2023 vuonna tasaisena, kun vastinpareja saatiin Pirhalla lisää. Asiakasmäärät eivät yllä vielä 2022 vuoden tasolle, mutta kehitystä tapahtuu.

**Hallinto- ja toimistopalvelut
talous- ja hallintopäällikkö Liisa Neronen**

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	358 200	274 500	289 200	314 700
Tulot	100	0	0	200
Netto	358 200	274 500	287 200	314 500

Hallinto- ja toimistopalvelut hoitaa ja koordinoi palvelualueen hallinnon ja talouden tehtäviä Monitoimikeskus Sillasta käsin. Vastuualueella työskenteli neljä henkilöä.

Vastuualueen toimintakulut ylittivät talousarvion 25 556 eurolla (toteuma 108,8 %). Noin puolet tästä ylityksestä oli henkilöstökuluissa ja puolet palvelujen ostoissa.

Sivistyslautakunta kokoontui vuoden aikana 11 kertaa ja käsitteli 157 pykälää. Lautakunta jatkoi tutustumista sivistyspalvelujen tiloihin ja kokouksia pidettiin Monitoimikeskus Sillan lisäksi vielä Sasin päiväkodissa, Yhteiskoululla ja Mahnalän Ympäristökoululla. Lisäksi lautakunta piti talusseminaarit 24.5. ja 2.10. Lokakuun seminaari oli yhteinen kunnanhallituksen ja elinympäristölautakunnan kanssa.

Varhaiskasvatus**varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Ojanen**

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	7 066 500	7 746 900	7 993 900	8 217 700
Tulot	476 900	491 500	491 500	500 400
Netto	6 589 700	7 255 400	7 502 400	7 717 300

Hämeenkyrön varhaiskasvatuksen menot koostuivat vuonna 2023 päiväkotitoiminnasta, perhepäivähoidosta, varhaiskasvatuksen palvelusetelitoiminnasta, hoidon tuista sekä ostopalveluista.

Vuonna 2023 Hämeenkyrön varhaiskasvatuksessa oli 20.9.2023 tilaston mukaan 478 (2022 485) lasta, joista päiväkodeissa 365 (362) lasta, perhepäivähoidossa 10 (11) lasta ja ostopalveluissa 1 (5) lapsi. Palveluseteliä käyttäviä hämeenkyröläisiä lapsia oli 102 (107). Alle kolmevuotiaiden määrä on ollut kovassa kasvussa varhaiskasvatuspalveluissa. Vuoden 2023 lopussa alle kolmevuotiaita oli palveluissa 85, joka on 9 lasta enemmän kuin vuoden 2022 lopussa.

Varhaiskasvatus ylitti talousarvion 224 900 eurolla, toteumaprosentti oli 102,8. Henkilöstömenot ylittivät talousarvion 278 000 eurolla. Kuukausipalkoissa ylitystä oli 340 000 euroa; tästä 158 000 euroa on hanketyöntekijöiden kuukausipalkkoja, joihin on tulo-rahoitus avustuksissa. Kuukausipalkkojen ylitys johtuu lasten tukeen perustuvien ohjaajien palkkakuluista. Sijaiskulut alittuivat 121 800 eurolla.

Hoidon tukien (kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki, joustava hoitoraha) käyttö jäi 17 500 euroa alle talousarvion. Ikäluokkien pienentyminen sekä alle kolmevuotiaiden hakeutuminen varhaiskasvatuspalveluihin vaikuttaa kotihoidon tuen käyttöön.

Varhaiskasvatuksen palveluseteliin varattiin 940 000 euroa ja sitä käytettiin 1 029 100 euroa. Palvelusetelin kustannukset kasvoivat 1.8.2023 alkaen, koska Hämeenkyrössä tehtiin ylimääräinen indeksitarkistus palvelusetelin arvoihin yleisen kustannustason nousun vuoksi. Varhaiskasvatus- ja esiopetuspaikkojen ostoon muilta kunnilta ja yksityisiltä toimijoilta varattiin 123 800 euroa ja siihen käytettiin 110 100 euroa.

Asiakasmaksutuottoja kertyi 242 700 euroa, mikä on 38 300 euroa enemmän kuin talousarviossa arvioitiin.

1.8.2022 alkaen varhaiskasvatustalain (540/2018) muutettiin lapsen saaman tuen osalta. Lain myötä varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen toimintaa. Tukea on annettava viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä. Varhaiskasvatuksessa on käytössä kolmitasoinen tuki; yleinen, tehostettu ja erityinen. Varhaiskasvatustalain mukaan tehostetussa ja erityisessä tuessa oleva lapsi tulee huomioida ryhmän lapsi- tai henkilöstömäärässä. Tämä on lisännyt ohjaajatarvetta sekä lasten paikkakertoimia ryhmissä.

Toiminta

Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma perustuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin, Hämeenkyrön kuntastrategiaan, laajaan hyvinvointikertomukseen alaohjelmineen sekä henkilöstöltä ja asiakkailta nousseisiin kehittämisen tarpeisiin. Vuonna 2022 varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmassa painopisteitä olivat lasten leikki, vuorovai-
kutuksen- ja kaveritaidot, digikehittäminen sekä positiivinen pedagogiikka. Henkilöstölle järjestettiin koulutusta digipedagogiikkaan sekä koko sivistyksen yhteisessä koulutuspäivässä keskityttiin omaan työhyvinvointiin positiivisen pedagogiikan näkökulmasta. Sivistyspalvelujen esihenkilöille järjestettiin kaksiosaisen koulutuksen ensimmäinen osa positiivisesta johtamisesta.

Varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa alkoi 1.8.2023 toinen toimintakausi ja samalla vuosi 2023 oli ensimmäinen, jolloin esiopetus järjestettiin kokonaan varhaiskasvatuksen vastuualueella. Esiopetuksen kustannukset olivat vuonna 2023 783 000 euroa.

Esiopetusta järjestettiin kaikissa päiväkodeissa ja lisäksi sitä hankittiin ostopalveluna yksityisistä yksiköistä. Esiopetuksessa aloittanut ikäluokka oli 120 lasta.

1.6.2023 alkaen varhaiskasvatusta velvoittaa toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja yhdenvertaisuuslaki (1325/2014). Tasa-arvosuunnitelman prosessi käynnistettiin keväällä 2023 yhdessä yhdenvertaisuussuunnitelman kanssa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu nivottiin yhteen leikin kehittämiskokonaisuuden kanssa.

Varhaiskasvatuksessa tehtiin vuonna 2023 päätökset uuden eVaka -järjestelmän käyttöönotosta yhdessä Tampereen kehyskuntien kanssa. Käyttöönoton valmistelu käynnistyi syyskaudella tähdäten käyttöönottoon keväällä 2024.

Varhaiskasvatuksen opettajien määrää lisättiin suunnitelman mukaisesti vuonna 2023. Kaikki tois-
taiseksi voimassa olevat opettajan tehtävät saatiin täytettyä kevään rekrytoinnissa. Opettajien saata-
vuus muuttuu vaikeammaksi vuosi vuodelta ja rekrytoinnissa panostettiin tehtävien markkinointiin
sosiaalisessa mediassa. Hämeenkyrössä rekrytoitiin ensimmäiset varhaiskasvatuksen sosionomit
vuonna 2023. Kahdesta varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävästä toinen saatiin täytettyä. Sosiono-
min tehtävänkuvaa kehitettiin yhdessä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävissä toimivien kanssa.

Hankkeet

Vuonna 2023 varhaiskasvatus sai rahoitusta kuuteen eri hankkeeseen. Pääsääntöisesti avustuksilla palkataan lisähenkilöstöä toimimaan lapsiryhmissä ja rahoituksella ei voinut järjestää jo olemassa olevaa toimintaa. Kolmitasoisien tuen kehittämisen erityisavustuksella palkattiin neljäs varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Rahoitus päättyi 31.12.2023. Koronan vaikutuksien lieventämiseen saadulla erityisavustuksella palkattiin ohjaajia sekä resurssilastenhoitajia. Valssi -hankkeessa työskenteli koordinaattori, joka koordinoi Valssi -arviointijärjestelmän käyttöönottoa varhaiskasvatuksessa. Digikehittämisen hankkeita oli vuonna 2023 kaksi; toisen rahoitus on myönnetty laitemäärän ja käyttöosaa-
misen kasvattamiseen ja toisen digipedagogiikan kehittämiseen. Digihankkeissa työskenteli 1–2 di-
giopettajaa.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen hankkeeseen palkattiin resurssiopettaja-koordinaattori.

Perusopetus
vastaava rehtori Timo Mäkelä

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	13 430 000	12 635 300	13 001 900	13 284 700
Tulot	785 800	499 100	499 100	511 700
Netto	12 644 200	12 136 200	12 502 800	12 773 000

Perusopetuksen toimintakulut sisältävät koulukohtaisen perusopetuksen järjestämiskulujen lisäksi valmistavan opetuksen, muualla tapahtuvan perusopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan. Oppilas-huolto siirtyi hyvinvointialueen vastuulle vuoden alussa. Perusopetuksen nettomenot olivat 12 773 100 euroa (toteuma 102,2 %) ja ylitti talousarvion 270 300 eurolla.

Toimintakulut ylittyivät 282 900 eurolla. Ylitys selittyy muun muassa hankemenoilla, jotka kompen-soituvat hanketuloilla eri tililajilla. Tulot koostuvat pääasiassa kotikuntakorvauksista, hanketuloista ja aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuista. Toimintatuotot 511 700 euroa toteutui 102,5 %. Muiden kun-tien oppilaiden kotikuntakorvaustulot ja muun erillisen laskutuksen tulot olivat 220 547 euroa (ta-lousarvion tulojen ylitys 46 455 euroa). Muille kunnille maksettavat kotikuntakorvausmenot ja muun laskutuksen menot olivat 484 000 euroa (44 500 euron ylitys).

Matkustus- ja kuljetuspalveluihin, jotka ovat suurimmaksi osaksi oppilaskuljetuksia, käytettiin 1 051 100 euroa (toteuma 96,1 %).

Oppilaskuljetukset toteutti Tuomi Logistiikka. Ajojärjestelyn ja kuljetusten kustannuksista on tehty erillinen kuljetus selvitys.

Pääasiassa 1.–2. luokan aamu- ja iltapäivätoiminta järjestettiin kunnan omana toimintana joka ala-koululla.

Perusopetusta opetussuunnitelma päivitettiin 1.8. alkaen Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti. Päi-vitykset koskivat:

1. Oppilaiden poissaolojen ehkäisemistä sekä poissaolojen suunnitelmallista seuraamista ja nii-hin puuttumista
2. Oppilashuolto-sanon korvaaminen opiskeluhuolto – sanalla
3. Opetuksen järjestäjän suunnitelma perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitel-masta
4. Arviointikriteerien muutokset kuudennen luokan päätteeksi

Valmistava perusopetus järjestettiin Nokian, Pirkkalan ja Hämeenkyrön välisellä sopimuksella Noki-alla Nokianvirran koulussa.

Joustava perusopetus, jonka toiminta tähtää koulupudokkaiden aktivointiin, toimii Oikopolulla Nuo-risotalo Prikan tiloissa. Jopolla opiskeli 9 oppilasta.

Alakoulujen kuudesta pienluokasta kaksi on sijoitettu Kyröskosken kouluun, kaksi Kirkonkylän kou-luun ja yksi Mahnalan Ympäristökoululle (Maja-ryhmä). Lisäksi Kirkonkylän koulussa toimii vaativan erityisen tuen pienluokka, ns. Pro-luokka.

Perusopetuksen oppilasmäärät ja koulukohtaiset nettomenot

Oppilasmäärissä ovat mukana myös vieraskuntalaiset oppilaat. Koulukohtaiset nettomenot eivät sisällä hankemenoja.

Koulu	Oppilaita 20.9.		Menot euroa/oppilas	
	2022	2023	2022	2023
Heinijärvi	101	106	8 229	8 906
Kirkonkylä	221	232	11 980	12 057
Kyröskoski	236	236	7 503	8 543
Mahnala	205	213	11 333	11 834
Yhteiskoulu	378	374	10 325	11 092
Yhteensä	1 141	1 161	10 058	10 703

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen palvelut:

- osa-aikainen erityisopetus: kaikki koulut
- luokkamuotoinen erityisopetus (pienluokat):
Kirkonkylän koulu
- toiminta-alueittaisen opetuksen ja erityisen tuen luokka, pro-luokka
- ei pysyviä pienluokkia
Kyröskosken koulu 2 kpl
- pienluokka 1.–3.lk
- pienluokka 3.–6.lk
Mahnala 1 kp
- pienluokka 1.–2.lk
Yhteiskoulu 3kpl
- monimuotoiset pienluokat 6.–9.lk
- Jopo 9.lk

Valtakunnallisessa tilastoinnissa kartoitetaan vain osa-aikaista erityisopetusta saaneet tehostetun ja erityisen tuen oppilaat. Oppilaat saavat osa-aikaista erityisopetusta myös yleisessä tuessa, mutta näitä tietoja ei kerätä 20.9. tilastoinnissa. Osa-aikaista erityisopetusta saavia oppilaita on siis paljon enemmän kuin se, mitä tilasto näyttää.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan yhä useampi peruskoulun oppilas sai oppimisen tukea vuonna 2022. Hämeenkyrössä joka neljäs oppilas kuuluu oppimisen tuen piiriin (25,7 %). Meillä erityisen tuen oppilaita on 3,4 prosenttiyksikköä enemmän kuin Pirkanmaalla. Myös osa-aikaisen erityisopetuksen määrä on kasvanut.

Ikaalisissa opiskelevat hämeenkyröläiset oppilaat siirrettiin Hämeenkyröön, ja he aloittivat opiskelun Kirkonkylän koululla ja Yhteiskoululla syksyllä 2023. Kirkonkylän koululle perustettiin ryhmä, jossa osa oppilaista opiskelee toiminta-alueittain. Ryhmää varten perustettiin erityisluokanopettajan sekä koulunkäynninohjaajien vakanssit.

Heinijärven koululle lisättiin erityisopetuksen resurssia vastaamaan tuen haasteisiin. Koululla on toiminut laaja-alainen erityisopettaja.

Hämeenkyrön Yhteiskoulussa toimii joustavan perusopetuksen JOPO-luokka. JOPO-luokkaan valitaan vuosittain pienryhmä, jossa opiskelee noin kymmenen oppilasta. JOPO-oppilaat eivät ole erityisoppilaita vaan he muodostavat pienemmän yleisopetusryhmän. Oppilaaksi voi hakea sekä Hämeenkyrön että lkaalisten Yhteiskouluista. JOPO-luokan tavoitteena on vahvistaa kokonaisvaltaisesti oppilaan opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi tavoitteena on tukea oppilasta toisen asteen koulutukseen siirtymisessä sekä antaa valmiudet selviytyä opiskelussa.

Yleisesti syitä hakeutua JOPO-luokalle ovat esimerkiksi koulumotivaation puuttuminen, alisuoriutuminen, runsaat poissaolot tai vaikeudet keskittyä perinteiseen luokkaopetukseen.

JOPO-luokan opetus sovitetaan jokaisen nuoren yksilöllisiin tarpeisiin. Opetuksessa pyritään hyödyntämään ryhmän pieni koko ja käyttämään työpainotteisia opetusmenetelmiä ja mahdollisuuksien mukaan toiminnallisia työmuotoja. Tavoitteena on, että opiskelua voidaan tehdä muuallakin kuin koulussa: työharjoittelupaikoilla, retkillä ja tutustumiskäynneillä. Myös vanhemmilla on entistä paremmat mahdollisuudet olla mukana koulun toiminnassa. Opiskelu sisältää runsaasti työpaikkaopiskelua.

Opiskeluhoito

Oppilashuollon toiminnasta vastasi hyvinvointialue. Toimintaa on vaikeuttanut henkilökunnan vaihtuvuus, Pirhan rekrytoinnin haasteet sekä yhteistoimintaneuvottelut.

Yläkoulun opiskeluhoellossa on ollut mukana koulupsykologi, kuraattori, psykiatrinen sairaanhoitaja sekä nuorisotyöntekijä. Koulupsykologin mielenterveyttä tukevia palveluita on ollut tarjolla pääasiassa vain yläkoulun oppilaille. Koulupsykologin tutkimukset on hoidettu ostopalveluna.

Alakouluilla opiskeluhoillon palvelut ovat olleet heikosti saatavissa. Kirkonkylän, Kyröskosken ja Mahnalan kouluilta on puuttunut kuraattorin palvelut aika ajoin. Psykiatrisen sairaanhoitajan palvelut eivät ole enää alakoulujen käytettävissä. Alakouluilla koulupsykologin palvelut ovat sisältäneet ainoastaan ostopalvelupsykologin tekemät tutkimukset. Muuta koulupsykologin tukea ei ole ollut saatavilla. Koululääkärille on ollut vaikea saada aikoja.

Varhaisnuoriso-ohjaaja pitää kaikille Hämeenkyrön 5. ja 6.-luokkalaisille kerran kuukaudessa elämäntaitotunteja. Aiheina ovat mm. tunne- ja kaveritaidot, päihdekasvatus ja omien vahvuuksien tunnistaminen. Mediakasvatustunti pidetään 1., 3. ja 5. luokkien oppilaille kerran vuodessa varhaisnuoriso-ohjaajan ja kuraattorin toimesta.

Nuorisopalveluissa alkoi elokuussa AVI:n rahoittama hanke, jossa Yhteiskoululle palkattiin koulunuorisotyöntekijä. Koulunuorisotyöntekijän tärkein ja toivotuin tehtävä on olla osana koulu yhteisöä matkan kynnyksen aikuisena, jolle nuorten on helppoa tulla juttelemaan ilman ajanvarausta. Hän toimii aktivoiden välitunteja ja on keskeisessä asemassa erilaisten tapahtumien ja tempausten sekä koulun jälkeisten ryhmien järjestämisessä. Hanke jatkuu vielä kevätlukukauden 2024.

Nuorisotyöryhmä on Hämeenkyrön moniammatillinen verkosto, johon kuuluvat nuoriso-ohjaajat, starttivalmentajat, etsivät nuorisotyöntekijät, koulukuraattorit, kouluterveydenhoitajat, psykologiset sairaanhoitajat, seurakunnan nuorisotyönohjaajat ja edustajat Saskysta. Nuorisotyöryhmä järjestää mm. päihdekasvatusta, Koskirallin 8.-luokkalaisille ja hyvinvointimessut Yhteiskoululla.

Päätyneet hankkeet

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus €	Omarahoitus- osuus €	Käyttöaika
Lukutaito-hanke (yhteinen varhaiskasvatuksen, kirjaston ja perusopetuksen kanssa)	Opetus- ja kulttuuriministeriö	17 000	1 800	31.3.2023
Koronan vaikutusten tasoittaminen, perusopetus	Opetus- ja kulttuuriministeriö	56 000	2 926	31.3.2023
Oppilaanohjauksen kehittäminen (Tampereen kaupunki)	Opetus- ja kulttuuriministeriö	Avustus maksettu Tampereen kaupungille	1 547	31.7.2023
Suomen malli -kerhohanke	Aluehallintovirasto	59 000	14 750	6.10.2023
Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen	Opetushallitus	20 000	8 572	31.12.2023
Taukoliikunta osaksi koulumme toimintakulttuuria	Aluehallintovirasto	1 580	790	31.12.2023

Jatkuvat hankkeet

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus €	Omarahoitus- osuus €	Käyttöaika
Kestävyys- ja ilmasto-oppia kouluihin	Opetushallitus	Avustus maksettu lin kunnalle	7 787	30.5.2024
Joustava esi- ja alkuopetus, perusopetus	Opetus- ja kulttuuriministeriö	18 000	4 000	30.5.2024
Suomen malli -kerhohanke	Aluehallintovirasto	55 000	18 333	31.7.2024
Koronan vaikutusten tasoittaminen, perusopetus	Opetus- ja kulttuuriministeriö	89 000	4 684	31.7.2024
Kerho-hanke	Opetushallitus	20 000	8 572	31.12.2024

Lukiokoulutus
rehtori Merja Heinäaho

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	1 072 600	1 071 900	1 071 900	1 128 900
Tulot	10 400	0	0	5 900
Netto	1 062 200	1 071 900	1 071 900	1 123 000

Lukion nettomenot 1 123 000 euroa ylittivät talousarvion 51 100 eurolla (104,8 %). Henkilöstökulujen ylitys oli 70 402 euroa. Tästä hankepalkat muodostivat 4 600 euroa, kesäkuun kertakorvaukset 4 500 euroa ja sijaiskulujen ylitys 24 100 euroa (lukio ei ollut mukana muutostalousarviossa.) Jaksotetut palkat ja palkkiot olivat 5 000 euroa.

F.E. Sillanpään lukio on yleislukio, joka tarjoaa laadukasta lukio-opetusta ja antaa opiskeluvalmiuksia korkeakouluopintoihin, ylioppilaspuhjojaisiin ammatillisiin opintoihin sekä läpi elämän jatkuvaan opimiseen. Yleissivistävän tehtävän lisäksi F.E. Sillanpään lukio painottaa tarjoamisissaan opinnoissa äidinkieltä, kirjallisuutta ja vieraita kieliä.

Kantavana teemana oli edelleen hyvinvointi. Hyvinvointityö on säännöllistä ja suunnitelmallista lukion opiskeluhoitotyöryhmän koordinoimaa toimintaa. Lukiossa panostetaan moniammatillisesti yhteisöllisyyteen erilaisilla pienillä tapahtumilla.

Lukiossa keskityttiin edelleen LOPS 2021 -opetussuunnitelman jalkauttamisen opetukseen ja koulun muuhun toimintaan. Kaikki lukion opiskelijat opiskelivat jo uusimman opetussuunnitelman mukaan. Fysiikan opiskelijoilla oli mahdollisuus käydä tekemässä työkurseja Tampereen teknillisessä yliopistossa. Teemaopintojen Työpolku -kurssiin sisältyvä yrittäjyysvalmennus tehdään yhteistyössä TAMK:n Proakatemian sekä Hämeenkyrön ja Ikaalisten yrittäjien kanssa.

Lukion opiskelijatutorit toimivat yhteistyössä opinto-ohjaajien ja ryhmänohjaajien kanssa. Tutorit ovat olleet aktiivisesti mukana uusien opiskelijoiden ryhmäytymisessä, lukion käytänteisiin opastamisessa, kurssi- ja opintojaksovalinnoissa sekä lukion kulttuuriin perehdyttämisessä. Tutorit ovat osallistuneet aktiivisesti myös lukion markkinointiin sekä oman koulun että Sastamalan 9. -luokkalaistille.

Lukio toimii samassa koulurakennuksessa Yhteiskoulun kanssa. Lukio on kokonaan kaksisarjainen. Lukion aloittaneista opiskelijoista 20 tuli Yhteiskoulusta, 2 Sastamalasta ja 7 Ylöjärveltä. Lukiossa opiskeli myös sveitsiläinen YFU:n kautta tullut vaihto-opiskelija koko lukuvuoden ajan.

Lukiossa on yhteinen rehtori perusopetuksen kanssa. Vararehtori on lukion oma. Lehtoreita on 6, peruskoulun kanssa yhteisiä lehtoreita 11, tuntiopettajia 2.

Lukion opiskelijamäärät ja opiskelijakohtaiset nettomenot

Opiskelijoita 20.9.		Menot euroa/opiskelija	
2022	2023	2022	2023
125	113	8 497	9 938
Erotus	-12	Erotus	1 441

Hankkeet

Lukio sai vielä valtion erityisavustusta koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi 31.7.2023 asti.

Lukio on mukana Parkanon ja Saskyn lukioiden (Ikaalisten, Pirkanmaan aikuislukion ja Ruoveden) kanssa hankkeessa LOOP-laatua opiskelijoiden opintopolkuihin. Hankkeelle myönnettiin valtionavustusta 64 000 euroa, josta Hämeenkyrön osuus on 11 000 euroa. Hankkeen avustusprosentti on 90 ja toteutusaika 9.2.2022 – 31.7.2023.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapäällikkö Mika Koskela

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	1 933 900	1 877 700	1 877 700	1 795 200
Tulot	240 700	109 400	109 400	196 400
Netto	1 693 200	1 768 300	1 768 300	1 598 800

Vapaa-aikapalveluiden nettomenojen toteumaprosentti oli 90,40 %, talousarvio alittui 169 400 eurolla. Toimintatuotot ylittivät 87 000 eurolla (179 %).

Vapaa-aikapalvelut aloitti 1.1.2023 uudella nimikkeellä. Vastuualue toimi 2015–2022 Elämänlaatu- palvelujen nimellä. Vapaa-aikapalveluissa on tullut uusia vakansseja ja vaihdoksia kuluneen vuoden aikana. Näitä uusia tehtäviä ovat olleet muun muassa kulttuurikoordinaattori ja lasten ja nuorten liikuntapalveluihin liikunnanohjaaja. Uusi kirjastonjohtaja ja nuoriso-ohjaaja aloittivat tehtävänsä keväällä 2023 aikana. Vapaa-aikapalveluissa tehdään hyvää ja tehokasta vastuualueen sisäistä yhteistyötä.

Vapaa-aikapalvelut jakoi toiminta- ja kohdeavustuksia 36 600 eurolla ja jäähalliyhtiön avustusta 80 000 euroa. Lautakunta jakoi kohdeavustuksina 11 600 euroa viidelle hakijalle. Alle 500 euron avustuksia jaettiin neljä kappaletta. Kylien jääkaukaloiden hoitoon jaettiin 300 euroa kolmelle hakemuksen jättäneelle yhdistykselle.

Hyvinvointikoordinaattorin toimi perustettiin ja hyvinvointikoordinaattori aloitti työnsä 1.12.2022. Tehtävä oli sijoitettu liikuntapalveluiden vastuualueelle 31.12.2023 saakka, minkä jälkeen se siirtyi sivistyksen talous- ja hallintopalveluihin.

Kansalaisopiston toiminnan järjestää Sastamalan koulutuskuntayhtymä Saskyn Petäjäopisto. Kansalaisopiston kulut olivat 170 800 euroa. Pirkanmaan musiikkiopistolta ostettiin palveluita 43 000 eurolla, jolla järjestettiin opetus n. 50 oppilaalle.

Kirjastolla järjestettiin 13 tapahtumaa, joissa oli yhteensä 516 osallistujaa. Näiden lisäksi järjestettiin satutunteja joko kirjastolla tai päiväkodeissa (33 kpl, joissa oli yhteensä 714 osallistujaa), kirjavinkkauksia joko kirjastolla tai kouluissa (15 kpl, joissa oli yhteensä 310 osallistujaa). Kirjaston tapahtumiin osallistui yli 1 500 kuntalaista. Kirjastosta lainattiin aineistoa 118 916 kertaa vuonna 2023 (112 074 kertaa vuonna 2022), kasvua edelliseen vuoteen oli lähes 7000 lainaa. Fyysisiä käyntejä kirjastossa oli yhteensä 58 100. Hämeenkyrö kuuluu PIKI-kirjastokimppaan, johon kuuluu lähes kaikki Pirkanmaan kirjastot. Verkkokirjasto ja sekä digitaaliset palvelut hankitaan yhdessä muiden PIKI-kirjastojen kanssa, ja muiden PIKI-kirjastojen aineisto on käytettävissä seutuvarauksella.

Valtuuston 20.2.2022 päättämän sopeutusohjelman mukaisesti kirjastopalvelujen hankintamääräraha oli vähennetty 10 000 euroa. Määräraha on palautettu ennalleen vuoden 2024 talousarviossa.

Kulttuurikoordinaattori aloitti 1.3. alkaen. Konsertteja ja vierailuja järjestettiin aktiivisesti kouluissa ja päiväkodeissa. Veteraanipäivän ja Itsenäisyyspäivän juhlat toteutettiin yhteistyössä seurakunnan kanssa. Myös kotiseutumuseon kesäohjelma oli monipuolinen, tarjoten esityksiä ja työpajoja, ja kävijöitä oli runsaasti. Kulttuuripalvelut avasivat Hämeenkyröön bänditilan osoitteeseen Kivimäentie 12.

Koulujen kulttuurisuunnitelman lisäksi kulttuuripalvelut olivat aktiivisesti mukana tai järjestivät seuraavia tapahtumia ja aktiviteetteja: LandeFest 2023, Myllykolun "Ihmiset suviyössä" -ooppera, Puitofilosofia goes Hämeenkyrö! ITE-taidenäyttely, yhdistysfoorumi, vanhusten viikot, Harry Potter -tapahtuma, "Hämeenkyrö kuuluu kaikille!" -tapahtuma, peräkonttikirppis & musiikkiopiston konsertti & soitinkokeilu, sekä Hämeenkyrön ensimmäiset lanit (yhdessä tietokoneella pelaamista).

Kulttuuriparlamentti aloitti toimintansa kulttuuripalveluiden aloitteesta ja kokoontui neljä kertaa vuonna 2023. Kulttuuripalvelut osallistuivat Operaation Pirkanmaan toimintaan, Kuppi-hankkeeseen ja Tanssivat yhteisöt -hankkeeseen.

Nuorisopalvelut järjesti avointa nuorisotilatoimintaa nuorisotalo Prikassa 150 päivänä ja kävijöitä oli yhteensä 3839 nuorta. Mahnalan koululla pidettiin kerran viikossa kylänuokkaria, aukiolopäiviä oli 29 ja kävijöitä yhteensä 342. Kaikkien koulu -hanke mahdollisti syyslukukaudella koulunuorisotyöntekijän palkkaamisen yläkouluun ja lukioon, hanke jatkuu vielä kevätkauden 2024. Syksyllä nuoriso-ohjaajat jalkautuivat nuorten pariin uudelle Tippavaaran S-marketille kaksi kertaa viikossa. Lisäksi nuorisopalvelut järjestivät erilaisia retkiä, leirejä, yönuokkareita, nuorten vaalipaneelin ja muuta vaihtelevaa toimintaa.

Nuorisopalveluille palkattiin vakituinen varhaisnuoriso-ohjaaja, jonka tehtävänä on mm. pitää elämäntaitotunteja kerran kuukaudessa kaikille 5.-6.-luokkalaisille. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti järjestettiin yhteistyössä kuraattorin kanssa mediakasvatustunnit kaikille 1.-3.- ja 5.-luokkalaisille. Varhaisnuoriso-ohjaaja osallistuu ryhmäytyksiin ja pitää yhteistyössä seurakunnan kanssa kerhoa alakouluikäisille kerran viikossa kirkonkylällä.

Nuorisovaltuusto jatkoi aktiivista toimintaansa. Toukokuussa järjestettiin Pirkanmaan nuorisofoorumi, jonne kutsuttiin kaikki Pirkanmaan nuorisovaltuustojen jäsenet ohjaajineen. Yleiskokouksia pidettiin 12 kertaa ja näiden välillä erilaisia työskentelytapaamisia. Nuvan edustajat osallistuivat valtuuston, lautakuntien, alueellisen nuorisovaltuuston ja kattavasti kunnan työryhmien kokouksiin. Nuva oli jälleen mukana järjestämässä yläkoululla Vaikuta! -päivän yhdeksäsluokkalaisille ja jakoi Hyvä tyyppi -stipendit.

Liikuntapalveluissa jatkettiin liikunnanohjausta, erityisesti terveysliikuntaa työikäisille, ikääntyville ja erityisryhmille. Yläasteikäisten kuntosaliohjausta järjestettiin yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa. Lähiliikunnan lautasmalli hankkeelle palkattu liikunnanohjaaja järjesti muun muassa lapsille ja nuorille liikuntatapahtumia, perheiden jumppatuokioita sekä toimi yhteistyössä päiväkotien kanssa. Uimakoulu järjestettiin Järvenkylän uimalassa heinäkuussa liikunnanohjaajan ja kesätyöntekijöiden voimin. Uutena palveluna liikuntapalvelut aloittivat kokeilun uimahallimatkoihin, joka oli kehuttu toimintamalli kulvana vuotena. Lisäksi liikuntapalvelut hankkivat kävijälaskurit, joiden avulla voidaan seurata tenniskentän, frisbeegolfradan ja kuntoportaiden kävijämääriä.

Kyröskosken urheilukentän kolmas vaihe toteutettiin kuluneen kesän aikana. Alueelle tehtiin ulkokuntosalin pohjat, mutta laitteet asennetaan keväällä 2024. Pappilanmetsän pururadan valot uusittiin led-valoiksi noin kahden kilometrin matkalta. Yhteiskoulun pesäpallokenttä käännettiin, jonka yhteydessä kentän pinta uusittiin, maapohjia korjattiin ja kioskirakennus uusittiin. Jäähallin kuntosalilaitteita uusittiin joulukuussa 2023 monipuolisesti ja suurimmat yksittäiset laitteet investoinnissa olivat juoksumatto ja ristitalja. Huoltorakennuksen purkaminen käynnistyi lokakuussa 2023, jonka jälkeen alkoi uuden huoltorakennuksen rakentaminen. Vapaa-aikapalvelut ovat hankkeen tilaaja ja elinympäristöpalvelut puolestaan hankkeen toteuttaja. Hankkeen on määrä olla valmiina elokuussa 2024. Liikuntapalveluissa työskenteli kesällä 12 nuorta urheilukentällä ja uimarannalla uimakoulujen apuohjaajina.

Liikuntapalvelut hoitavat jäähallin jään jäädyttämistä aamusta 1–2 tunnin työosuudella ja illasta 4 tunnin työosuudella. Tehtäviä hoitavat kaksi liikuntapaikkahoitajaa. Viikonloppuna jäädytys ja auraus ostetaan jäähalliyhtiöltä.

Vapaa-aikapalveluissa työskenteli vuoden 2023 joulukuussa 14 päätoimista työntekijää ja neljä määräaikaista työntekijää.

Hankkeet

Kulttuuripalvelut:

- Operaatio Pirkanmaa 2023
- Kuppi -hanke 2023
- Tanssivat yhteisöt 2023

Liikuntapalvelut:

- Pesäpallokentän korjaushanke. Hankkeessa käännettiin pesäpallokenttä ja uusittiin kioskirakennus. Hankkeeseen saatiin aluehallintovirastolta 43 000 euron avustus.
- Liikunnan lautasmalli-hanke alkoi maaliskuussa 2023 ja päättyi 31.12.2023. Hankkeessa liikunnanohjaus painottui lapsiin ja nuoriin.

Nuorisopalvelut:

- Nuorisopalvelut: AVI:n erityisavustuksen rahoittama Kaikkien koulu-hanke on suunnattu kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen ja kehittämiseen. Avustuksella palkattiin nuorisopalveluihin koulunuorisotyöntekijä. Sijoituspaikkana yläkoulu ja lukio. Avustusta saatiin 35 000 euroa ja hanke jatkuu kevätkauden 2024.

2.5 Elinympäristöpalvelut

Palvelujohtaja: elinympäristöjohtaja Ritva Asula-Myllynen

Lautakunnat: elinympäristölautakunta ja lupajaosto

Elinympäristöpalvelut (ilman vesihuoltolaitosta)

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	11 617 800	10 402 700	10 081 000	11 031 000
Tulot	10 421 000	12 197 600	11 264 100	11 130 000
Netto	1 196 800	+1 794 900	+1 183 100	+99 000

Elinympäristöpalveluihin kuuluu perinteisten teknisten palvelujen ja vesihuollon lisäksi kunnan asiointipisteen palvelut ja elinkeinopalvelut, johon kuuluvat yrityspalvelut ja työllisyyspalvelut. Rakennetun ympäristön palvelukokonaisuuden asiakkaita ovat kaikki kuntalaiset, yrittäjät, matkailijat ja kunnan muut palvelualueet. Tavoitteena on ylläpitää elinvoimaa ja kehittää toimivaa, turvallista ja terveellistä toimintaympäristöä elämiselle, asumiselle ja yrittäjyydelle. Palvelualue huolehtii osaltaan alueen vetovoimasta, siisteydestä ja viihtyisyydestä sekä toteuttaa kunnan hyvinvointityötä omilla vastuualueillaan.

Elinympäristöpalveluissa toimintatuotot alittuivat 134 000 euroa (98,8 %) ja toimintakulut ylittyivät 950 000 euroa (109,4 %). Tuottojen alitukset johtuivat pääosin toteutumattomista sopeutusohjelmaan merkityistä tonttien ja rakennusoikeuksien tuotto-odotuksista. Toimintakulujen ylitykset johtuivat lähinnä kaavateiden ja yleisten teiden kunnossapidosta, tarvittavista palvelurakennusten kuntoarvioista ja rakennusten koneiden ja laitteiden kunnossapidosta.

Vuonna 2022 toteutettu hyvinvointikysely kuntalaisille toimii palvelualueen yhtenä hyvinvointityön kehittämisasiakirjana. Raportti valmistui 13.1.2023. Yhdyskuntasuunnitteluun kuuluu olennaisesti kokemusperäisen tiedon hyödyntäminen ja karttapohjaisella toteutuksella päästään tarkastelemaan nimenomaan fyysiseen ympäristöön kiinnittyvää hyvinvointitietoa. Hyvinvointitietoa tuotti kyselyssä erityisesti osio, missä ihmiset merkitsivät kartalla kokemistaan mieluisista ja epämieluisista paikoista. Kyselyyn sisällytettiin palvelualueen tarpeisiin liittyviä muitakin osia, joita voidaan hyödyntää muun muassa kuntamarkkinoinnissa, alueiden siistimisessä ja yhdyskuntasuunnittelussa erityisesti raskaalta liikenteeltä vapautuneen vanhan valtatievarressa. Vastausaineistoa hyödynnetään alueen kehittämistoimenpiteissä ja elinvoimatyössä.

Palvelualueen yhteiset tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Kehitetään virkistysalueita ja parannetaan niiden hoitoa	Tavoitetaso: Parannetaan ranta-alueiden virkistyskohteita ja maisemanhoitoa Mittari: Suunnitellut ja tehdyt toimenpiteet *Pappilanjoen varrella ja venesatamassa *Puskittumisen poistoa	Puskiä on raivattu kunnan tonteilta kuntalaiskyselyn pohjalta. Lisäksi on teetetty kaavakatu- jen varsien raivausta siellä, missä puiden ja pensaiden oksat ovat levinneet liikennettä ja katujen hoitoa häiritsemään. Satama-alueiden kehittäminen jatkuu.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen.

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman laatiminen sillä edellytyksellä, että kunta saa valtiolta avustusta ohjelman teettämiseen.	Tavoitetaso: Ohjelma tehdään Mittari: Ohjelma valmis vuoden loppuun mennessä	Rahoitus saatiin, ohjelma valmistui, elinympäristölautakunta käsitteli sen osaltaan 7.11.2023 ja lähetti edelleen kunnanhallituksen ja -valtuuston päätettäväksi.

Strateginen päämäärä: Ohittamaton Hämeenkyrö

Avaintavoite: Ohittamattomat elinkeinopalvelut

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Ylläpidetään jatkuvaa yhteistyötä yritysten kanssa.	Tavoitetaso: Nykyisten ja uusien yritysten tarpeiden kartoittaminen. Mittari: *Yritysvierailujen määrä * Työllisyyspalvelujen yritysvierailujen määrä	55 yrityskäyntiä

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Toteutuminen
Rakennetun omaisuuden arvosta huolehtiminen	Tavoitetaso: Toteutetaan palvelurakennusten salkutus yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa Mittari: työ valmis vuoden loppuun mennessä.	Palvelukiinteistöihin investoidaan talousarvion puitteissa kohteittain kuntoarvioihin perustuen. Pääperiaate on myydä ne, millä ei ole omalle palvelutuotannolle käyttöä. Valtakunnallinen hanke etenee edelleen rinnalla.

Hallinto- ja toimistopalvelut
toimistopäällikkö Sari Hietala-Karlsson

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	434 800	465 200	465 200	526 200
Tulot	363 600	367 600	367 600	325 800
Netto	71 200	97 600	97 600	173 500

Hallinto- ja toimistopalvelut tuotti:

- toimisto- ja asiantuntijapalvelut elinympäristöpalveluille ja vesihuoltolaitokselle
- elinympäristölautakunnan ja lupajaoston sihteerin tehtävät, asioiden valmistelu ja toimeenpanon tuen
- elinympäristölautakunnan ja lupajaoston esittelijän tehtävät
- paikkatieto- ja muiden digitaalisten palvelujen koordinoiminen
- asiakaspalvelun kuntalaisille

Elinympäristölautakunta kokoontui 12 kertaa ja elinympäristölautakunnan lupajaosto 10 kertaa.

Hallinto- ja toimistopalveluihin kuuluvassa asiointipisteessä palvellaan kuntalaisia Kelaa ja TE-palveluita koskevilla asioilla. Kelaa ja TE-palveluita koskevia käyntejä on kirjattu vuoden 2023 aikana 592. Asiointipiste on avoinna ma-ke klo 9 -15 ja to-pe palvellaan ajanvarauksella. Lisäksi palvelusihteerin vastaa kunnan asuntojen vuokrasopimusten hallinnasta ja laskutuksesta.

Kunta lähti mukaan valtakunnalliseen pienten paikkakuntien paikkatietohankkeeseen ja siinä on ollut vetovastuussa paikkatiedosta vastaava toimistosihteerin. Hankkeeseen kuuluva osoiterekisterin laadunparannusprojekti aloitettiin 2022 ja hanke jatkui myös vuonna 2023.

Yksi toimistosihtereistä eläköityi alkuvuodesta ja uusi toimistosihteerin aloitti maaliskuussa.

Asuintonttimarkkinoinnissa tehtiin yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa drone-kuvaamisessa.

Hallintosäännön mukaan asuintonttien varaukset kuuluvat toimistopäällikölle. Asuintonttien varauspäätöksiä tehtiin seitsemän kappaletta.

Tilapalvelut
tilapalvelupäällikkö Harri Jääskeläinen

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	4 241 700	4 190 600	3 757 000	4 540 100
Tulot	6 709 100	8 851 500	7 915 400	8 013 700
Netto	+ 2 467 500	+4 660 900	+4 158 400	+ 3 473 500

Tilapalvelut tuotti

- kunnan rakennuskantaomaisuuden hallintaa ja kunnossapitoa
- kiinteistöjen piha-alueiden ylläpitoa ja hoitoa
- muiden palvelualueiden vuoden aikana tilaamia tila- ja korjauspalveluja
- vuotuisten investointihankkeiden toteuttamista
- tilojen vuokrauksen Pirkanmaan hyvinvointialueelle

Tilapalvelut vastasi kunnan palvelualueiden tarpeisiin myös ulkopuolisilta vuokrattujen toimitilojen hoidosta, vuokrauksesta, hallinnoinnista ja kunnossapidosta sopimusten mukaisesti. Elinympäristö-lautakunta vahvistaa vuosittain kunnan toimitilojen sisäiset vuokrat. Vastuualue huolehtii myös rakennuttamistehtävistä.

Vuoden aikana hoidettiin seitsemän vastuualueeseen kuuluvaa urakointiin ja rakennuttamiseen liittyvää julkista kilpailutusta Tarjouspalvelu.fi:n kautta ja niistä tiedotettiin kunnan nettisivuilla.

Keskeisimmät hankkeet olivat:

Yhteiskoulun auditorion lattian korjaus, Kyröskosken koulun ilmanvaihtoremontti osa 1/3, Kyröskosken koulun akustiikkaremontti, Sasin päiväkodin uudet kuivauskaapit, Kyröskosken urheilukeskuksen vanhan huoltorakennuksen purkaminen ja uuden huoltorakennuksen rakentamisen aloittaminen. Lisäksi kilpailutettiin eri osa-alueiden pienhankinnat puitesopimuskumppaneiden saamiseksi Tuomi Logistiikan avustuksella.

Yksi kiinteistönhoitaja eläköityi kesällä ja hänen tilalleen palkattiin kiinteistönhoitaja määräaikaiseen työsuhteeseen. Hänet vakinaistetaan vuoden 2024 aikana.

Muutostalousarviossa piti oikaista virheelliset tulot ja menot kahdesta Pirkanmaan hyvinvointialueelle siirtyneestä sopimuskiinteistöstä, jotka eivät olleet enää kunnan käytössä. Ne olivat ulkopuolelta vuokrattuja tiloja ja perusturvapalvelujen käytössä vuoden 2022 loppuun asti. Vuoden 2023 alusta vuokrasopimukset siirtyivät omistajan ja hyvinvointialueen välisiksi. Talousarviosta poistettiin virheellisesti merkityt tulot 885 400 euroa ja menot 433 600 euroa.

Ateria- ja puhtauspalvelut

ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö Erja Tomminen

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	2 542 100	1 956 700	1 956 700	1 741 300
Tulot	2 407 200	1 983 200	1 985 800	1 751 900
Netto	134 900	+26 600	+29 200	+ 10 600

Ateriapalvelut tuottaa ravitsemussuositusten mukaista laadukasta ja kustannustehokkaasti tuotettua ateriapalvelua kunnan muille yksiköille. Palvelutuotantoon kuului vuoden aikana sivistyspalveluiden koulu- ja varhaiskasvatyüksiköiden ateriapalvelut. Lisäksi aterioita valmistettiin työllisyyspalveluiden hyvinvointialuesiirron jälkeen kuntaan jääneelle yksikölle.

Ateriapalvelujen osavastuualueeseen kuului monitoimikeskus Sillan keskuskeittiö sekä viisi palvelukeittiötä kouluilla ja varhaiskasvatyüksiköissä (Heinijärvi, Mahnala, Sasi, Kyröskoski ja Yhteiskoulu/lukio). Vuoden aikana makuraatitoimintaa laajennettiin ja lähes kaikissa kouluissa ja päiväkodeissa järjestettiin makuraateja yhteistyössä sisäisten asiakkaidemme kanssa. Sasin ja Heinijärven päiväkodin ja ateriapalveluiden yhteistyössä toteutettiin myös Makuakokset diplomi –hankkeet.

Hävikkiteema oli tärkeässä roolissa ja yhteistyössä Mahnalan Ympäristökoulun kanssa hankimme kohteeseen biovaaka -hävikinseurantajärjestelmän. Lisäksi aloitimme hävikin luovutukseen liittyvän yhteistyön Hämeenkyrön seurakunnan diakoniatyön kanssa sekä yhteiskoulun kotitalousopetuksen kanssa. Myös muita toimenpiteitä hävikin minimoimiseksi laitettiin vireille. Lisäksi järjestettiin lähiruokateemapäiviä hyödyntäen lähituottajien elintarvikkeita.

Puhtauspalveluiden osavastuualueen tehtävänä on tuottaa puhtauspalvelut tehokkaasti ja ympäristönäkökulmat huomioiden kunnan kiinteistöissä pois lukien monitoimikeskus Sillan tilat. Osavastuualueella hyödynnetään myös ostopalvelua. Yhteistyökumppanina toimii Coor Service Management Oy. Puhtauspalveluissa toteutettiin säännöllisesti kohdekohtaiset laatukierrokset sekä oman puhtauspalvelun että ostopalvelukohteiden osalta (mm. Monitoimikeskus Silta). Ympäristönäkökulmaa tehostettiin hankkimalla kohteisiin tehokkaampia työvälineitä, jotka mahdollistavat puhdistusaineiden vähemmän käytön.

Ateria- ja puhtauspalveluihin hankittiin pintahygienianäytteiden ottamiseen liittyvä mittari ja kaikista ateriapalvelun kohteista seurattiin elintarvikelainsäädännön mukaisesti pintahygienian tasoa. Mittauksia tehtiin säännöllisesti myös puhtauspalveluissa palvelun hygieenisen laadun varmistamiseksi.

Vuoden aikana henkilöstö kouluttautui lyhytkurssien muodossa erityisruokavalioiden sekä lattioiden peruspuhdistamiseen liittyvien puhtaanapitomenetelmien osalta.

Henkilöstön poissaolotilanteet pyrittiin järjestämään pääsääntöisesti ilman sijaisia sekä ateria- että puhtauspalveluiden osavastuualueilla ja tällä toimenpiteellä oli kustannuksiin positiivinen vaikutus.

Yhdyskuntatekniikka

yhdyskuntatekniikan päällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	1 350 700	1 243 700	1 243 700	1 717 500
Tulot	402 500	377 000	377 000	611 500
Netto	948 200	866 700	866 700	1 106 000

Yhdyskuntatekniikan palvelut tuotti

- kaavakatujen ja sopimusperusteisten yksityisteiden kunnossapitoa
- teknisen varaston ja konekeskuksen ylläpitoa
- yleisten alueiden hoitoa (puistot, leikkipaikat, viheralueet, venepaikat, matonpesupaikat ja tori)
- kaavoitettujen tonttien infrapalveluita
- kunnan puolelta Hämeenkyrönväylä-hankkeen projektipäällikön tehtäviä
- vuotuisten investointihankkeiden toteuttamista

Vuoden suurimpia investointeja olivat Hämeenkyrönväylähanke ja Hanhijärven asemakaava-alueen kadut ja kunnallistekniikka. Molemmat investoinnit saatiin valmiiksi vuonna 2023. Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa yhteistyössä jatkettiin kevyenliikenteenväylän suunnittelua Sasin päiväkodin ja Maisematien loppupään välille noin kolmen kilometrin matkalle. Suunnitelmat valmistuivat ja nähtävilläolo ajoittuu alkuvuoteen 2024. Torin perusparannuksen suunnitelmat valmistuivat ja rakennettua saatiin massanvaihdot, kaapelien vedot ja muu maan alle jäävä rakentaminen. Hanke jatkuu vielä vuosina 2024 ja 2025.

Katuvaloja on kunnassa yhteensä noin 2 000 ja vuoden loppuun mennessä niistä on uusittu tai rakennettu led-valoiksi noin 15 %. Työtä on tarkoitus jatkaa vuosittain. Asfaltointeja tehdään myös vuosittain määrärahojen puitteissa. Teiden ja katujen talvihoitosopimusten optiovuosi päättyi

30.4.2023. Uusi kaksivuotinen sopimuskausi kaavakaduille ja yksityisteille kilpailutettiin kesällä ja uudet urakoitsijat aloittivat sopimuskauden 1.10.2023.

Menot (toimintakulut) ylittyivät yli 470 000 eurolla lähinnä katujen ja teiden hoidon (77 % ylityksistä) sekä sähkön osuuden (10 % ylityksistä) johdosta. Teiden hoidon kustannuksia aiheuttivat sekä runsasluminen talvi että uusien hoitosopimusten aiempaa selvästi kalliimmat hinnat.

Tulot (toimintatuotot) ylittyivät yli 230 000 eurolla siksi, että metsänmyyntitulot ja maa- ja vesialueiden vuokratuotot (pellot) ylittivät arvioidun käyttösuunnitelman tuotot.

Ympäristöpalvelut

elinympäristöjohtaja Ritva Asula-Myllynen, toimistopäällikkö Sari Hietala-Karlsson

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 202	TP 2023
Menot	1 086 200	987 300	987 300	996 900
Tulot	185 800	389 400	389 400	143 500
Netto	900 400	597 900	597 900	853 400

Ympäristöpalvelut tuotti ympäristöön liittyvän lainsäädännön mukaisia viranomais-, lupa- ja suunnittelutehtäviä (kaavoitus, maankäyttö, ympäristönsuojelu, rakennusvalvonta).

Kaavoitus

Kaavoituksessa tilattiin ja tuotettiin kunnan kaavoitusta toteuttaen pääosin kaavoitusohjelmaa ja tavoitteellista aikataulua. Kehitettiin kunnan maankäyttöä ja valmisteltiin maapoliittista ohjelmaa. Kaavoituskatsaus valmistui elokuussa (MRL 7 §). Otettiin käyttöön uusi karttapalvelu ja asemakaavayhdistelmä WEbGis, jossa ylläpidämme asemakaavayhdistelmää (MRA 29 §).

Valmisteltiin kaavatoimikunnan työohjelma ja kokouksia 7 kpl. Toimikunnan työohjelmassa oli toimiminen yleiskaavojen ohjausryhmänä, asemakaavojen kehittämistä, maapoliittisen ohjelman päivittämistä sekä ajankohtaisten maankäytön asioiden käsittelyä. Järjestettiin kaksi tutustumiskäyntiä toimikunnalle ja viranhaltijoille. Toukokuussa tehty kohdekäynti keskittyi kunnan rantamaiden hyödyntämiseen asuin- ja virkistysalueina ja syyskuussa toinen aurinko- ja tuulienergia- sekä yritysalueisiin.

Yleiskaavoituksen osalta vireillä oli kolme osayleiskaavaa. Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma -kaavan laatimistyötä hankittiin puitesopimuskuoppaanilta ostopalveluna. Valmistui tarkastettu kaavaehdotus ja se asetettiin nähtäville ja järjestettiin kolme vastaanottopäivää osallisille. Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavoituksessa kaavaluonnoksen laatiminen ja hankkeen ympäristövaikutusten arviointia hankittiin myös ostopalveluna. Luonnosvaiheen nähtäville laittoa lykättiin pohjavesiselvityksen täydennyksen takia. Hämeenkyrön keskustan osayleiskaavaa ei edennyt johtuen em. yleiskaavojen etusijasta.

Vuoden aikana asemakaavoja oli vireillä seitsemän:

- Hollitien alueen osalta kunnan ja ulkopuolisen rakennusyhtiön välinen sopimus purkautui ja talousarvion tavoitteet 200 000 euroa myyntituotosta ei toteutunut. Kaavan laatiminen käynnistettiin kunnan omana hankkeena ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui.
- Yli-Niskalan alueella käynnistettiin kaavoitus asuin- ja virkistysalueen kehittämiseksi Kyrösjärven ranta-alueelle. Kaava laaditaan pääosin kunnan omana työnä.
- Sasissa Neidonniityn alueen asemakaavan ehdotus valmistui ja kunnalle kahdeksan AO-tonttia ja yksi rivi- tai paritalojen rakennuspaikka.
- Tippavaaran uudesta yritysalueesta, Hämeenkyröväylän eteläpuolella, tehtiin kustannusvertailuja ja alueesta valmistui alustava ehdotus.
- Laivarannan asemakaavamuutoksen vireilletuloa valmisteltiin Uskelanniemeen.
- Asemakaavoja valmistui kolme. Seuloontien asemakaavan ja -muutoksen myötä tuli omakotitalotontteja kymmenen kunnalle. Lisäksi valmistui kaavamuutokset koskien Ristamäentietä, Valtakatua ja Häijääntietä sekä Ahrolantietä ja osaa Kylmäojantietä.

Kaavoitus valmisteli ja esitteli lupajaostolle suunnittelutarve- ja poikkeamislupia 15 kpl, joista kertyi maksutuottoa 9 459 euroa.

Kaavoituksessa työskenteli kaavoituspäällikkö ja tammikuussa aloittanut kaavasuunnittelija. Lisäksi toimistosihteerin paikkatietopalveluja oli käytössä.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun keskeisiä tehtäviä olivat ympäristölupien käsittely, ympäristön valvontatyöt, auma-ilmoitukset, siivouskehotukset sekä öljyvahingoista aiheutuneet valvontatehtävät.

Ympäristötarkastaja irtisanoutui 10.8.2023, uuden rekrytointi aloitettiin heti ja uusi ympäristötarkastaja pääsi aloittamaan työt 1.11.2023.

Elinympäristölautakunnan lupajaosto suoritti ympäristökatselmuksen toukokuussa. Ympäristökatselmuksen seurauksena lähetettiin kirjeitä ja kehotuksia kiinteistön omistajille ympäristön siisteyden parantamiseksi. Tätä toimintaa jatketaan vuosittain.

Hämeenkyrön kunta osallistuu Vesien kunnostuksen edistäminen -hankkeeseen Ikaalisten reitillä vuosina 2023-2025. Hankkeen päätavoitteena on edistää ja toteuttaa vesien kunnostus- ja hoitotyötä koko Ikaalisten reitin alueella, johon Hämeenkyrön vesistöt suurimmalta osin kuuluvat. Vuosikustannukset ovat 5 000 euroa.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnassa myönnettiin rakennuslupia 72 kpl, rakennusluvan jatkopäätöksiä 19 kpl, toimenpidelupia 48 kpl, toimenpideilmoituksia 18 kpl, purkamislupia 5 kpl, ilmoituksia purkamisesta 2 kpl, maisematyölupia 6 kpl. Lisäksi vastuullisen työjohtajan hakemuksia käsiteltiin 119 kpl ja suoritettiin n. 200 katselmusta. Rakennusvalvonnan lupien digitointi eteni. Vuoden lopussa rakennuslupia on digitoinnissa kaikki ennen vuotta 2006 valmistuneet luvat. Rakennuslupien digitointi aloitettiin vuodesta 2013.

Kiinteistöveroselvityksen myötä myös rakennusvalvontaan on tullut runsaasti kohteita selvitettäväksi.

Talousarviossa varattiin määrärahat uudistuneen väestöosion ja väestötietojen automaattipäivityksen hankintaan CGI:ltä ja tämä hanke toteutui. Tämä vaikutti merkittävästi manuaalisen työn vähemiseen.

Maankäyttö

Vuonna 2023 VT3:n maapohjakorvaukset ratkaistiin maanmittauslaitoksen maantietoimituksessa.

Maankäytön toimialalla laadittiin ja päivitettiin maa-alueiden vuokrasopimuksia yhteensä seitsemän.

Uusia maa-aineslupia myönnettiin yksi ja yhteen voimassa olevaan lupaan tehtiin muutoksia.

Kiinteistökauppoja tehtiin yhdeksän. Kunta hankki yhden määräalan asemakaavoitukseen ja yhden rakennetun kiinteistön. Maanomistajille myytiin määräaloja viisi ja rakentajille pientalotontteja kolme. Lisäksi myytiin yksi rakennettu kiinteistö.

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollossa kunnalla on sopimus Ympäristöterveys Pirtevan kanssa.

Elinkeinopalvelut elinkeinojohtaja Marko Kosonen

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	1 962 300	1 559 200	1 671 000	1 508 800
Tulot	352 800	228 800	228 800	256 400
Netto	1 609 500	1 330 400	1 442 300	1 252 400

Elinkeinopalveluihin kuuluu osavastuualueina yrityspalvelut ja työllisyyspalvelut. Työtä tukevat syksyllä perustettu elinkeino- ja työllisyystoimikunta ja elinkeinopoliittinen työryhmä ELPO, missä on edustus kunnasta, yrityksistä ja oppilaitoksista.

Vastuualueen toimintaa vuonna 2023 on leimannut TE24 -uudistus ja Hanhijärven yritysalueen markkinointi. TE24 -uudistuksen myötä kunnille siirtyy TE-keskuksilta yli 100 toimintoa, joiden hoitamiseen vuoden 2025 alusta kunnat nyt valmistautuvat. Hanhijärven yritystontteja markkinoitiin vuoden aikana voimakkaasti monia eri kanavia käyttäen.

Yrityspalvelut

Yrityspalveluissa on autettu sekä aloittaneita että pidempään toimineita yrityksiä niiden tarpeissa. Yrityspalvelut tekivät vuoden aikana 55 yrityskäyntiä. Lisäksi yrittäjiä ja muita yhteistyökumppaneita tavattiin useissa erilaisissa koulutus- ja verkostoitumistilaisuuksissa.

Vuoden 2023 aikana Hämeenkyrössä perustettiin 73 yritystä ja toimintansa lopetti 88 yritystä. Yhteistyö paikallisen yrittäjäyhdistyksen kanssa on ollut myös tiivistä. Osallistuminen messuille ja seminaareihin on ollut aktiivista ja matkailullisestikin merkittävää. Kasvanut Landefest-tapahtuma oli jälleen kesän keskeisiä alueellisen yhteistyön tuloksia. Näkyvyys sosiaalisessa mediassa on parantunut entisestään.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalvelut ovat mukana Pirkanmaan laajuisessa (pl. Kuhmoinen) työllisyyden kuntakokeilussa. Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilussa osa Hämeenkyrön työttömistä työnhakijoista siirtyi TE-palveluista oman kotikunnan asiakkaiksi. Kokeilussa kotikunta vastaa TE-palveluiden eli julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisesta asiakkailleen. Kuntakokeilu alkoi 2021 maaliskuussa, jolloin 372 työnhakija-asiakasta siirtyi kunnan vastuulle. Kuntakokeilun lisäksi työllisyyspalveluihin kuuluu nuorten matalankynnyksen valmennus starttipaja, etsivä nuorisotyö sekä kierrätyskeskus. Vuoden 2023 alusta kunnan rooli maahanmuuttajien kotouttamisessa vahvistui hyvinvointialueuudistuksen myötä ja toi lisävelvoitteita työllisyyspalveluille. Erityisesti kunnan rooli yksin maahan tulleiden alaikäisten osalta kasvoi ja lisäsi yhteistyötä Pirhan ja SPR:n kanssa.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä koskevaksi lainsäädännöksi 1.3.2023, jonka jälkeen lain mukaisten työllisyysalueiden muodostaminen alkoi. Kunnanvaltuusto hyväksyi 30.10.2023 Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueen yhteistointasopimuksen.

Tammikuussa 2024 kuntakokeilun asiakkaita Hämeenkyrössä oli 439 ja kaikkien työttömien osuus työvoimasta oli joulukuussa 11,0 %. Starttivalmennukseen osallistui 23 nuorta ja käyntipäiviä oli yhteensä 433. Avoin Prikka -tapahtuma kokosi yhteen entisiä ja nykyisiä starttilaisia ja etsivän nuorisotyön asiakkaita vuoden aikana neljä kertaa. Etsivässä nuorisotyössä vuoden aikana tavoitettuja asiakkaita oli 85.

Työllisyyspalveluille myönnettiin 160 000 euron lisämäärärahaa muutostalousarviossa työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Työmarkkinatuen kuntaosuuden toteuma oli 519 000 euroa.

Vesihuoltolaitos

yhdyskuntatekniikan päällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	1 641 200	1 550 100	1 550 100	1 609 700
Tulot	2 351 200	2 259 100	2 259 100	2 180 700
Netto	+ 710 000	+ 709 000	+ 709 000	+ 571 000

Vesihuoltolaitos vastaa veden hankinnasta eli veden johtamisesta, käsittelystä ja toimittamisesta talousvetenä käytettäväksi sekä viemäroinnistä eli jäteveden, huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista sopimusten mukaisesti.

Vuoden lopussa vesihuoltolaitoksella oli kuluttajia yhteensä 3 225 kpl. Uusia liittyjiä saatiin vuoden aikana 22 kpl. Vettä laskutettiin omilta asiakkailta (pois lukien tukkumyynit) 296 372 m³ ja jätevettä

310 372 m³. Suurimpia vesiasiakkaita olivat osuuskunnat ja terveyskeskus ja suurimmat jätevesiasiakkaat olivat teollisuudesta, terveyskeskuksesta, Sastamalan koulutuskuntayhtymä Saskystä ja taloyhtiöistä. Vuoden aikana myytiin tukkuvettä Nokialle 863 815 m³ ja Sastamalaan 151 512 m³.

Vuoden aikana havaittiin ja korjattiin kuusi vesijohtovuotoa. Viemäritukoksia ja rikkoja korjattiin kolme kappaletta. Kiinteistöjen vesimittareita vaihdettiin ja asennettiin uudiskohteisiin 40 kpl. Uudet vesimittarit ovat etäluettavia malleja. Asennuksia tehdään vuosittain ja etäluettavien osuus kaikista mittareista on tällä hetkellä noin 13 %. Jätevedenpumppaamoilla käytiin 21 kertaa laiterikkoja korjaamassa ja jätevedenpuhdistamolla laiterikkoja ilmeni 15 kertaa.

Vesihuoltolaitos otti kesällä käyttöön uuden tekstiviestipalvelun, mikä mahdollistaa vesihuollon viestien lähettämisen kaikkiin julkisiin numeroihin ilman, että numeroa on erikseen annettu vesihuollon käyttöön.

Suurimpia valmistuneita investointeja olivat Hanhijärven alueen vesihuollon rakentaminen ja viemäriverkoston saneerauksen suunnittelu ja rakentaminen. Hanhijärven hanke valmistui ja saneerauksia jatketaan investointeina seuraavaksi vuonna 2025.

Toimintavuonna talousvesi täytti hyvin sosiaali- ja terveysministeriön asettamat laatuvaatimukset ja -suositukset. Talousvesinäytteitä otettiin omalla henkilökunnalla 11 kertaa yhteensä 58 kohteesta ja lisäksi terveysviranomaiset ottivat yhden kerran 8 kohteesta laajemmat vesinäytteet. Talousveden laadunvalvonnassa on lisäksi useita jatkuvatoimisia mittauskohteita kaukovalvontaan liitettynä. Vesinäytteet tutki ja raportoi Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen omistama laboratorio KVVY Tutkimus Oy.

Menot (toimintakulut) ylittyivät käyttösuunnitelmaan nähden vajaat 60 000 euroa, mikä johtui suurimmaksi osaksi henkilöstökulujen ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ylityksistä.

Tuloissa (toimintatuotot) jäätiin käyttösuunnitelmaan 2023 verrattuna vajaat 80 000 euroa mikä on prosentteina noin 3,5 %. Suurin ero käyttösuunnitelmaan tuli jätevesimaksutuloissa ja liittymismaksutuloissa.

2.6 Tuloslaskelman toteutuminen

Tuloslaskelma, ulkoiset erät (1 000 e)

	TA 2023 alkuperäinen	TA 2023 muutettu	TP 2023	Poikkeama
Varsinainen toiminta				
Toimintatulot	9 245	8 360	8 616	256
Valmistus omaan käyttöön	10	10	35	25
Toimintamenot	32 857	33 162	34 299	1 137
Toimintakate	23 602	24 792	25 648	856
Verotulot	23 000	23 800	24 121	321
Valtionosuudet	9 000	9 070	8 967	-103
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	10	130	233	103
Muut rahoitustulot	300	200	247	47
Korkomenot	650	400	676	276
Muut rahoitusmenot	10	10	20	10
Vuosikate	8 048	7 998	7 224	-774
Poistot ja arvonalentumiset				
Poistot	5 300	5 150	4 969	-181
Arvonalentumiset	0	78	78	0
Satunnaiset erät				
Tilikauden tulos	2 748	2 770	2 176	-594
Poistoeron vähennys	77	77	77	0
Tilikauden yli-/alijäämä	2 825	2 847	2 253	-594

Tuloslaskelma, ulkoiset ja sisäiset erät (1 000 e)

	TA 2023 alkuperäinen	TA 2023 muutettu	TP 2023	Poikkeama
Varsinainen toiminta				
Toimintatulot	16 051	15 117	15 142	25
Valmistus omaan käyttöön	10	10	35	25
Toimintamenot	39 663	39 919	40 825	906
Toimintakate	23 602	24 792	25 648	856
Verotulot	23 000	23 800	24 121	321
Valtionosuudet	9 000	9 070	8 967	-103
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	10	130	233	103
Muut rahoitustulot	300	200	247	47
Korkomenot	650	400	676	276
Muut rahoitusmenot	10	10	20	10
Vuosikate	8 048	7 998	7 224	-774
Poistot ja arvonalentumiset				
Poistot	5 300	5 150	4 969	-181
Arvonalentumiset	0	78	78	0
Satunnaiset erät				
Tilikauden tulos	2 748	2 770	2 176	-594
Poistoeron vähennys	77	77	77	0
Tilikauden yli-/alijäämä	2 825	2 847	2 253	-594

2.7 Investointien toteutuminen

Maa- ja vesialueet, kiinteistöt

Hanke	aikaisemmat investoinnit	TA 2023	muutokset	MTA 2023	TP 2023	kokonaiskustannus	lisätiedot
Kiinteistöjen hankinta		150 000	0	150 000	59 633		Kiinteistöjä hankintaa vain tarpeen mukaan. Vuonna 2023 ei ollut tarvetta hankkia enempää.
Kiinteistöjen myynti		-250 000	0	-250 000	-403 149		Omakotitontteja on myyty 3 kappaletta ja määräaloja 6. Valtaosa tuotoista on ELY:n maksamia korvauksia.
Menot		150 000	0	150 000	59 633		
Tulot		-250 000	0	-250 000	-403 149		
Yhteensä		-100 000	0	-100 000	-343 516		

Osakkeet ja osuudet

Hanke	aikaisemmat investoinnit	TA 2023	muutokset	MTA 2023	TP 2023	kokonaiskustannus	lisätiedot
Osakkeet ja osuudet					-165 770		Yrityspalveluyhtiön lopetus.
Konsernin lisäpanostus		100 000	-100 000	0	0		Määräraha poistettiin muutostalousarviossa.
Saskyn peruspääoman korotus		600 000	-100 000	500 000	500 000		Kokonaiskustannus 3,3 milj. euroa. Osuutta on maksettu useassa erässä.
Menot		700 000	-200 000	500 000	500 000		
Tulot		0	0	0	-165 770		
Yhteensä		700 000	-200 000	500 000	334 230		

Rakennukset

Hanke	aikaisemmat investoinnit	TA 2023	muutokset	MTA 2023	TP 2023	kokonaiskustannus	lisätiedot
Kyröskosken urheilukeskuksen kokonaisuus	29 219	290 000		290 000	3 16 864		Huolitorakennuksen arvio tarkentuu vielä (n. 1,3 milj.) v. 2024 Hanke jatkuu v. 2024-2025.
Ulkokuntosali		60 000		60 000	60 519	60 519	Ulkokuntosalilaitteiden hankinta ja maapohjajätiden toteutus v. 2023. Hanke on valmis.
Yhteiskoulun pesäpallokenttä		230 000		230 000	3 14 310		Hämeenkyröväylä estää turvallisen pelaamisen. Pesäpallokentän tekonurmen uusiminen (kentän kääntäminen) ja vanhan tekonurmen siirto Sillan pihan kentälle. Lisäksi hankkeessa uusittiin kioskirakennus sekä tehtiin ylimääräinen maatyöosuus. Hanke jatkuu v. 2024.
Avustus, pesäpallokentän siirto		-70 000		-70 000	-34 400		Aluehallintoviraston avustus hankeelle 43 000 euroa v. 2023-2024.
Hämeenkyrötalo	17 933	100 000	0	100 000	38 089		Vuonna 2023 tehtiin tilaohjelman ja hankesuunnitelman päivitys, nimettiin hanketyöryhmä sekä kilpailutettiin ja valittiin projektinjohto ja rakennuttamistehtävät ja kestävä kehityksen palvelut. Hanke jatkuu.

Terveyskeskus suun terveyden muutostarpeet suunnittelu ja toteutus			75 000	-75 000	0			Hanke ei toteutunut. Hankkeen kuvaus: Hammaslääkärille tila nykyiseen huuhteluhuoneeseen. Suuhygienisti on toiminut tällä hetkellä neuvolan tiloissa. Tila saadaan palautettua neuvolalle ja huoneen lattia korjattua koneen siirron jälkeen. Muutostalousarvio: Pirhan kanssa sovittu, että hanketta ei toteuteta. Muutostalousarviossa määrärahoja siirrettiin kohteille Kyröskosken koulun sisätilojen akustosuunnitelma ja toteutus 22 200 euroa, Heinijärven koulun pihan suunnitelma ja toteutus 10 000 euroa, Sasin päiväkodin pihan suunnitelma ja toteutus 10 000 euroa sekä kohteelle katuvalaistuksen saneeraus 32 000 euroa.
Sillan pihan kunnostus; suunnittelu ja toteutus			50 000	0	50 000	16 741		Yleissuunnitelma valmistui vuonna 2023. Yleissuunnitelman pohjalta käyttäjät priorisoivat tärkeimmät toteutuskohteet. Leikkivälineistä saatiin karkeat kustannusarviot, mutta vuoden 2024 aikana saadaan lopullinen suunnitelma valituista toteutuskohteista. Pihasuunnitelma tilataan, josta saadaan tarkempi kustannusarvio. Huomioidaan myös jätekeräyksen järjestäminen ajan tasalle (tilatarve jätelaista, paloturvallisuus mm.) Hanke jatkuu vuonna 2024.
Yhteiskoulun auditorion lattian korjaus; suunnittelu ja toteutus			100 000	-59 500	40 500	40 459	40 459	Vuonna 2023 tehtiin epäkunnossa olevan parketin korjaus. Hanke valmistui elokuussa. Muutostalousarvio: Hankkeelle varattu määräraha oli arvioitua suurempi. Muutostalousarviossa hankkeelta siirrettiin määrärahoja kohteelle Asfalttoinnit 50 800 euroa ja Hanhijärven asemakaava-alueen vesihuollon suunnittelu ja toteutus 8 700 euroa.

Kyröskosken koulun sisätilojen akustosuunnitelma ja toteutus	35 000	22 200	57 200	57 182	57 182	Toteutuneet kustannukset 57 200 euroa. Hankkeen tarve perustui terveystarkastajan vaatimuksiin liittyen melutasoon. Hanketta suunniteltiin yhteistyössä koulun kanssa. Hanke valmistui elokuussa. Muutostalousarvio: urakka toteutetaan saman vuoden aikana, jotta koulun käyttöön kohdistuva häiriö on mahdollisimman lyhyt aika
Kyröskosken koulun ilmastoinnin korjaus	40 000		40 000	6 985		Laitteisto on epäkunnossa ja vanhentunut. Ilmanvaihto-järjestelmän ja lämmitysjärjestelmän sekä niihin liittyvä automaatiotekniikan korjausta sekä uusimista. Vuonna 2023 tehty suunnitelma ja iv-töitä. Hanke jatkuu vuonna 2024.
Heinjärven koulun pihan suunnitelma ja sadevesien ohjaus suunnitelma ja toteutus	10 000	10 000	20 000	9 362		Toteutuneet kustannukset yhteensä 18 700 euroa. Muutostalousarvio: Suunnitelmiin varattu määräraha ylittyi talousarvioon varatusta määrärahasta. Suunnitelma toteutui 90 %, suunnitelmista puuttui vielä sähkösuunnitelma sekä pohjatutkimukset, jotka teetetään vuonna 2024 suunnittelun pohjaksi. Hankkeelle siirrettiin määrärahaa kohteelta Terveyskeskuksen suunterveyden muutostarpeet 10 000 euroa. Hanke jatkuu vuonna 2024.
Sasin päiväkodin pihan (jättöliikenteen) suunnitelma ja toteutus	10 000	10 000	20 000	4 863		Hankkeen tarve perustui kokonaislogistiikkaan (tavarat, henkilöt, lumet) ja turvallisuus näkökulma taustalla. Muutostalousarvio: Suunnitelmiin varatun määrärahan oletettiin ylittyvän, koska muiden kohteiden suunnittelutarjoukset olivat isommat kuin oli oletettu. Siksi muutostalousarviossa hankkeelle siirrettiin määrärahaa kohteelta Terveyskeskuksen suun terveyden muutostarpeet 10 000 euroa. Alustavat suunnitelmat tehtiin vuonna 2023, mutta toteutus on siirretty vuodelle 2025.
Menot	1 000 000	-92 300	907 700	865 373		
Tulot	-70 000	0	-70 000	-34 400		
Yhteensä	930 000	-92 300	837 700	830 973		

Liikenneväylät

Hanke	aikaisemmat investoinnit	TA 2023	muutokset	MTA 2023	TP 2023	kokonaiskustannus	lisätiedot
Tiestöhankeet		100 000	82 800	182 800	187 313		TA 2023 Taajamien asfaltoinnin saneeraukset 50 000 euroa. Katuväläistuksen saneeraus 50 000 euroa. TA 2023 Katuväläistuksen saneeraus 50 000 euroa + muutostalousarvio 32 000 euroa Katuväläistuksen kohteita: Hiidenlahti, Puronsuu, Osakentie, Valtakatu, Niementie, Kyrönkatu ja Koulukatu. Päätettiin käyttää kaikki jo aiemmin hankitut katuvalot ja yllitys johtuu tästä. Muutostalousarvio: Hankkeelle saatiin lisämääräraha 32 000 euroa TA 2023 Asfaltointi 50 000 euroa + mta 50 800 euroa Toteutuneet kustannukset 102 300 euroa Asfaltointin kohteita: Linnunrata, Pohjantähdentie, Siljantie, Rantatie, Niementie, Hammereninkatu, Härkikuja, Kyrönsarventie, Kyröntie, Kyrönkatu ja Rinnetie. Muutostalousarvio: Asfaltoitavia kohteita oli oletettua enemmän ja asfaltointia teetettiin hieman paremmalla tasolla. Hankkeelle saatiin lisämääräraha 50 800 euroa.
Asemakaavakadut- ja alueet (ent. Rakentamattomat asemakaavatie ja viheralueet)	22 079	160 000	-120 000	40 000	40 360		TA 2023 Kauppakaari 160 000 euroa. Vuonna 2023 teetettiin Seuloontien suunnitelmat ja maaperätutkimukset. Seuloontien rakentaminen vuonna 2024. Kauppakaaren rakentaminen ei toteutunut. Muutostalousarvio: Kauppakaaren rakentaminen viivästyi, koska maakaupat eivät toteutuneet suunnitellussa aikataulussa. Muutostalousarviossa määrärahoja siirrettiin kohteille Hanhijärven asemakaava-alueen kadut 100 000 euroa ja Hanhijärven asemakaava-alueen vesihuolto 20 000 euroa.

Hanhijärven asemakaava-alue	340 514	1 500 000	100 000	1 600 000	1 610 853	1 951 367	Hanke on valmis. TA 2023 1 500 000 euroa + muutostalousarvio 100 000 euroa, yhteensä 1 600 000 e. Toteutuneet kustannukset 1 610 900 euroa. Urakan kilpailutus lokakuussa 2022. Suunnittelijan kustannusarvio 06.10.22 oli 1 500 000 euroa. Muutostalousarvio: Hankkeen kokonaiskustannukset ylittivät arvioidusta, koska kalliota oli arvioitua enemmän (mm. louhiminen ja kuljetuskustannukset)
Hämeenkyrönväylä	1 514 532	230 000		230 000	212 780	1 727 312	Kyseessä nelivuotinen hanke, joka aloitettiin vuonna 2020. Hanke on valmis. TA 230 000 euroa Toteutuneet kustannukset 212 800 euroa. Maksuohjelman mukaan v. 2023 tarvittavia viimeistelytyötä mm. kivetystä ja vihertöitä 130 000 euroa. Väylän pohjakartan tilaaminen 40 000 euroa. Hämeenkyrönväylän valaistu kytti 60 000 euroa. Tästä investointikohteesta maksettiin lisäksi pururadan kunnostustöitä, jotka aiheutuivat Hämeenkyrönväylän rakentamisesta.
Sasin asemakaava-alueen kadut		20 000	-20 000	0			Suunnittelu vuonna 2023 (kaava valmistunee talvella 2024 kvalt 19.2.2024), toteutus 2024. Muutostalousarvio: Ei toteudu, koska Neidonntyn alueen kaava ei ole vielä valmis (3.11.2023), joten suunnittelua ei ole päästy vielä aloittamaan. Määrärahat siirrettiin kohteelle Hanhijärven asemakaava-alueen vesihuollon suunnittelu ja toteutus
Yhteneväisen jalkakäytävän rakentaminen terveyskeskuksen itäpuolelle		70 000		70 000	68 037		Vuonna 2023 suunnittelu ja toteutus. Tämä liittyy vanhus- ja vammaisneuvoston aloitteeseen vuodelta 2022. Aloite käsiteltiin elinympäristölautakunnan kokouksessa 5.4.2022, jossa päätettiin samalla määrärahojen varaamisesta TA 2023. Hanke valmistui aikataulussa.
Yhteensä		2 080 000	42 800	2 122 800	2 119 344		

Vesihuolto

Hanke	aikaisemmat investoinnit	TA 2023	muutokset	MTA 2023	TP 2023	kokonaiskustannus	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet		520 000	-270 000	250 000	334 715		<p>TA 2023 Viemäriverkoston ja laitteistojen saneeraus 400 000 euroa</p> <p>Toteutuneet kustannukset 309 600 euroa. Kohteita olivat mm. Torin ja Kyröskosken huoltorakennuksen väli, Koulukadun ja Kalevantien välillä Kuivurinkadun kohdalla, Koulukadun ja Puistolan välillä ja Puistolassa. Kaikki nämä toimenpiteet auttavat, että Koulukadun hulevesiongelmat eivät uusiutuisi.</p> <p>Muutostalousarvio: Kohteelta siirrettiin muutostalousarviossa kohteelle Hanhijärven asemakaava-alueen vesihuolto 200 000 euroa.</p> <p>TA 2023 Vesijohtoverkoston ja laitteistojen saneeraus 50 000 euroa esim. sulkujen vaihto sekä osuuskuntien mitaritarkoituksien uusiminen</p> <p>Toteutuneet kustannukset 25 000 euroa. Kohteena mm. Sasintielä siirretty vesilinja, joka oli tehty yksityisen kiinteistön alueelle ja piti siirtää uudisrakentamisen tieltä pois.</p> <p>TA 2023 Kauppakaaren vesihuollon suunnittelu ja toteutus 70 000 euroa</p> <p>Hanke ei toteutunut, koska maa-alueen kaupat viivästyivät</p> <p>Muutostalousarvio: Kauppakaaren hanke viivästyi maa-kauppojen vuoksi. Kohteelta siirrettiin määrärahoja kohteelle Hanhijärven asemakaava-alueen vesihuolto 70 000 euroa</p>

Hanhijärven asemakaava-alue (vesihuollon suunnittelu ja toteutus) uusi asemakaava-alue	322 998	600 000	400 000	1 000 000	903 113	1 226 110	Hanke on valmis. Kustannusarvio arvioitiin alun perin liian pieneksi, kallio- maaperä lisäsi kustannuksia sekä polttoaineiden kustan- nusten nousu vaikutti saatuihin tarjouksiin. Muutostalousarvio: Toteutumiskustannukset olleet arvi- oitua suuremmat. Muutostalousarviossa kohteelle siir- rettiin muilta kohteilta 400 000 euroa.
Sasin asemakaava-alueen vesi- huolto	219	20 000	-20 000	0			Hanke ei toteutunut. Hankkeen suunnittelu ja toteutus siirrettiin vuodelle 2024. Muutostalousarvio: Neidonniityn kaava ei ole vielä val- mistunut mta 2023 vaiheessa, suunnittelua ei ole päästy vielä aloittamaan. Määrärahat siirrettiin kohteelle Hanhi- järven asemakaava-alueen vesihuolto.
Yhteensä		1 140 000	110 000	1 250 000	1 237 828		

Puistot ja muut yleiset alueet

Hanke	aikaisemmat investoinnit	TA 2023	muutokset	MTA 2023	TP 2023	kokonais-kustannus	lisätiedot
Pappilanmäen kunnorata		75 000		75 000	84 412		Valaistuksen uusiminen v. 2023 Hanke jatkuu kunnoradan perusparannuksella ja fris-beegolfradan laajentamisella 45 000 euroa v. 2024. Hanke on valmis.
Uimarannan /laivarannan suunnitelma ja toteutus		50 000		50 000	13 755		Liittyy Hämeenkyrönväylän avautumisen jälkeiseen kunnatöiden kehittämiseen ja rannan saamiseksi hyötykäyttöön ja virkistykseen. Vuosi 2023 oli suunnittelua. Hanke jatkuu vuonna 2024.
Torin perusparannus	23 152	150 000	50 000	200 000	203 284		Selvitys valmistui vuonna 2023 ja kustannusarviot perustuvat siihen (istutuksia, valaistusta, torialueen pintaa, istutinnryhmiä). Muuistolousarvio: Hankkeen toteutuskustannukset alkuperäistä suunnitelmaa suuremmat. Tilanne päivittyi työmaakokouksen jälkeen. Alkuperäisessä suunnitelmassa maamassoja ei oltu laskettu vaihdettavaksi, mutta kun paljastui maaperän olevan savea maaperänvaihtoon päädyttiin. Hanke jatkuu ja valmistuu vuoden 2024 keväällä. Kohteelle saatiin muuistolousarviossa lisämääräraha 50 000 euroa.
Yhteensä		275 000	50 000	325 000	307 450		

Irtaimisto

Hanke	aikaisemmat investoinnit	TA 2023	muutokset	MTA 2023	TP 2023	kokonaiskustannus	lisätiedot
Yhteiskoulun kuulutusjärjestelmän suunnittelu ja toteutus		10 000		10 000	0		Hanke ei toteutunut. Toteutetaan vuonna 2024. Toimenpide: Käytännössä uuden asentaminen. Vanha ei enää käyttökelpoinen.
Hallintopalvelut		50 000	-50 000	0	0		Vuoden ict-hankkeiden yhteenlasketut kulut jäivät alle investointirajan 10 000 euroa. Määräraha poistetaan ja kulut kirjataan käyttötalouteen.
Sivistyspalvelut		100 000		100 000	75 131		Jäähallin kuntosalilaitteiden uusiminen 27 000 euroa Kyröskosken koulun 3. luokan kalustaminen, 28 800 euroa (kokonaiskustannus 53 000 euroa) Lainausautomaattien hankinta 11 800 euroa Yhteiskoulun teknisen luokan purunpoistolaitteiston suodattinyksikkö. Kustannukset käsitelty käyttötaloudessa. eVaka 7 500 euroa, hanke jatkuu
Sasin päiväkodin uudet kuivauskaapit		20 000	-9 800	10 200	10 240	10 240	16 kpl uusia vanhojen tilalle. Hanke toteutui syksyllä 2023. Muutostalousarvio: Hankintakustannukset jäivät alle alkuarvosta suunitelmasta. Määrärahoja siirrettiin kohdalle Hanhijärven asemakaava-alueen vesihuolto 9 700 euroa.
Yhteensä		180 000	-59 800	120 200	85 371		

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TA 2023	muutokset	MTA 2023	TP 2023
Maa- ja vesialueet, kiinteistöt				
menot	150 000	0	150 000	59 633
tulot	-250 000	0	-250 000	-403 149
Osakkeet ja osuudet				
menot	700 000	-200 000	500 000	500 000
tulot	0	0	0	-165 770
Rakennukset				
menot	1 000 000	-92 300	907 700	865 373
tulot	-70 000	0	-70 000	-34 400
Liikenneväylät				
menot	2 080 000	42 800	2 122 800	2 119 344
Vesihuolto				
menot	1 140 000	110 000	1 250 000	1 237 828
Puistot ja muut yleiset alueet				
menot	275 000	50 000	325 000	301 450
Irtaimisto				
menot	180 000	-59 800	120 200	85 371
menot	5 525 000	-149 300	5 375 700	5 168 999
tulot	-320 000	0	-320 000	-603 319
yhteensä	5 205 000	-149 300	5 055 700	4 565 680

2.8 Rahoituslaskelman toteutuminen

Rahoituslaskelma (1 000 e)

	TA 2023 alku- peräinen	TA 2023 muutettu	TP 2023	Poik- keama
Toiminta ja investoinnit				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	8 048	7 998	7 224	-774
Tulorahoituksen korjaukset	-250	-250	-243	7
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-5 525	-5 376	-5 169	207
Rahoitusosuudet investointimenoihin			34	34
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus- tulot	250	250	819	569
Toiminta ja investoinnit, netto	2 523	2 622	2 665	43
Rahoitustoiminta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys				
Antolainasaamisten vähennys	14	14	17	3
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 300	-2 300	-810	1 490
Lyhytaikaisten lainojen muutos			-2 500	
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiant.var.ja po:n muutos			-263	-263
Vaihto-omaisuuden muutos			2	2
Pitkäaik.saamisten muutos			3	3
Lyhytaik.saamisten muutos			1 979	1 979
Korottomien velkojen muutos			-3 362	-3 362
Rahoituksen rahavirta	-2 286	-2 286	-4 934	-2 648
Rahavarojen muutos	237	336	-2 269	-2 605

2.9 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen toteutumisesta

	Sito- vuus- netto N/ brutto S	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkup. Talous- arvio	TA:n muu- tok-set	TA muutn jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. Talous- arvio	TA:n muu- tok-set	TA muutn jälkeen	Toteu- tuma	Poikke- ama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Hallintopalvelut	N	3 600	-50	3 550	2 791	759					
Perusturvapalvelut	N			0		0					
Sivistyspalvelut	N	22 506	628	23 134	23 527	-393					
Elinympäristöpalvelut	N			0		0	1 795	-612	1 183	99	1 084
Vesihuoltolaitos	N						709		709	571	138
		26 106	578	26 684	26 318	366	2 504	-612	1 892	670	1 222
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						23 000	800	23 800	24 121	321
Valtionosuudet	B						9 000	70	9 070	8 967	-103
Korkotulot	B						10	120	130	234	104
Muut rahoitustulot	B						300	-100	200	247	47
Korkomenot	B	650	-250	400	676	276					
Muut rahoitusmenot	B	10		10	20	10					
Satunnaiset erät	B			0		0					
		660	-250	410	696	286	32 310	890	33 200	33 569	369
INVESTOINTIOSA											
Maa- ja vesialueet, kiinteistöt											
Kiinteistöjen hankinta	B	150	0	150	60	-90					
Kiinteistöjen myynti	B						250	0	250	403	153
		150	0	150	60	-90	250	0	250	403	153
Osakkeet ja osuudet				0							
Saskyn peruspääoman korotus	B	600	-100	500	500	0					
Konsernin lisäpanostus	B	100	-100	0	0	0					
		700	-200	500	500	0	0	0	0	0	0
Rakennukset				0							
Huoltorak. suunn., Kyrösk. lii	B	290	0	290	317	27					
Ulkokuntosali Kyröskosken ur	B	60		60	61	1					
Yhteiskoulun pallokenttä	B	230		230	314	84					
Yhteiskoulun pallokenttä, avustus	B						70	0	70	34	-36
Hämeenkyrötalo	B	100	0	100	38	-62					
Tk, suun terveyden muutotarpee	B	75	-75	0	0	0					
Sillan pihan kunn., suunn. ja	B	50	0	50	17	-33					
Yhteiskoulun auditorio, latt	B	100	-60	40	40	0					
Kyröskosken koulu, akusto	B	35	22	57	57	0					
Kyröskosken koulu, ilmastoinni	B	40	0	40	7	-33					
Heinijärven koulun piha, sadev	B	10	10	20	9	-11					
Sasin pvk:n pihan suunn. ja to	B	10	10	20	5	-15					
		1 000	-93	907	865	-42	70	0	70	34	-36
Liikenneväylät											
Tieliikennehankkeet		100	83	183	187	4					
Rakentamatt. asemak. ja vihera	B	160	-120	40	40	0					
Hanhijärven asema-alueen kadut	B	1 500	100	1 600	1 611	11					
Hämeenkyröväylä, kunnan osuu	B	230	0	230	213	-17					
Sasin asemak.-alue kadut, suun	B	20	-20	0	0	0					
Jalkakäytävä tk:n itäpuolelle		70	0	70	68	-2					
		2 080	43	2 123	2 119	-4	0	0	0	0	0
Vesihuoltolaitos				0		0					
Viemäriverk. ja laitteist.san	B	400	-200	200	310	110					
Vesijohtover. ja laitteist. sa	B	50	0	50	25	-25					
Hanhijärven asemak.-al. vesi	B	600	400	1 000	903	-97					
Kaupunkaaren vesihuolto, suunn	B	70	-70	0	0	0					
Sasin asemak.-al. vesihuolto,	B	20	-20	0	0	0					
		1 140	110	1 250	1 238	-12	0	0	0	0	0

Puistot ja muut yleiset alueet				0		0					
Pappilametsän kuntorata	B	75		75	84	9					
Uima-/laivarannan suunn. ja to	B	50		50	14	-36					
Torin perusparannus	B	150	50	200	203	3					
		275	50	325	301	-24	0	0	0	0	0
Irtaimisto											
Yhteiskoulu, kuulusjärjestel	B	10	0	10	0	-10					
Hallintopalvelut	B	50	-50	0	0	0					
Sivistyspalvelut	B	100	0	100	75	-25					
Sasin pvk, kuivauskaapit	B	20	-10	10	10	0					
		180	-60	120	85	-35	0	0	0	0	0
		5 525	-150	5 376	5 168	-207	320	0	320	437	117
RAHOITUSOSA											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäykset											
Antolainasaamisten vähennykset	B						14	0	14	17	3
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys											
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-2 300	0	-2 300	-810	-1 490					
Lyhytaikaisten lainojen muutos											
Vaikutus maksuvalmiuteen											
		-2 300	0	-2 300	-810	-1 490	14	0	14	17	3
YHTEENSÄ		29 991	178	30 170	31 372	-1 045	35 148	278	35 426	34 693	1 711

3 Tilinpäätöslaskelmat

KUNNAN TUOSLASKELMA

	2023	2022
Toimintatuotot		
Myyntituotot	2 632 743,14	6 241 817,67
Maksutuotot	604 859,39	4 114 520,13
Tuet ja avustukset	766 857,90	1 719 100,38
Muut toimintatuotot	4 611 597,66	2 528 614,37
Valmistus omaan käyttöön	34 656,70	51 321,59
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-15 880 856,08	-28 150 999,47
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-3 262 313,15	-5 929 192,15
Muut henkilöstösivukulut	-453 831,23	-1 086 409,29
Palvelujen ostot	-8 853 154,10	-32 571 067,98
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 323 840,64	-4 930 036,55
Avustukset	-1 078 140,56	-2 154 200,22
Muut toimintakulut	-1 446 779,69	-2 147 950,70
TOIMINTAKATE	-25 648 200,66	-62 314 482,22
Verotulot	24 121 010,53	43 839 609,51
Valtionosuudet	8 966 683,00	26 010 348,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	232 717,54	11 368,40
Muut rahoitustuotot	246 825,52	285 707,33
Korkokulut	-675 688,09	-540 652,58
Muut rahoituskulut	-19 769,01	-118 929,42
VUOSIKATE	7 223 578,83	7 172 969,02
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 969 249,42	-5 120 770,78
Arvonalentumiset	-78 179,13	-28 509,03
TILIKAUDEN TULOS	2 176 150,28	2 023 689,21
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	77 211,22	77 211,22
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 253 361,50	2 100 900,43

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

	2023		2022	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 223 578,83		7 172 969,02	
Tulorahoituksen korjaukset	-242 953,74	6 980 625,09	-409 489,74	6 763 479,28
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-5 168 998,95		-3 097 483,26	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	34 400,00		45 604,00	
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	818 613,01	-4 315 985,94	616 336,00	-2 435 543,26
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 664 639,15		4 327 936,02	
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	0,00		0,00	
Antolainasaamisten vähennys	17 116,28	17 116,28	17 116,28	17 116,28
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-809 654,00		-1 375 434,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 500 000,00	-3 309 654,00	-3 500 000,00	-4 875 434,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiant. varojen ja pääom. muutokset	-262 889,95		-13 150,99	
Vaihto-omaisuuden muutos	2 095,37		42 435,19	
Saamisten muutos	1 981 336,51		168 606,12	
Korottomien velkojen muutos	-3 361 957,61	-1 641 415,68	1 060 360,18	1 258 250,50
Rahoituksen rahavirta	-4 933 953,40		-3 600 067,22	
Rahavarojen muutos				
	-2 269 314,25		727 868,80	
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	8 465 687,45		10 735 001,70	
Rahavarat 1.1.	10 735 001,70	2 269 314,25	10 007 132,90	-727 868,80

KUNNAN TASE

	2023	2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	39 283,28	87 973,25
Muut pitkävaikutteiset menot	354 177,17	599 760,05
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 875 738,19	7 219 254,14
Rakennukset	40 326 812,55	43 259 359,70
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 781 684,91	11 752 737,01
Koneet ja kalusto	231 743,64	256 846,50
Muut aineelliset hyödykkeet	87 808,68	87 808,68
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 034 924,58	2 299 720,79
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	5 005 079,99	8 094 416,65
Muut lainasaamiset	136 243,68	153 359,96
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	59 456,82	53 935,37
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	49 531,62	75 524,59
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	15 000,00	17 500,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	542 429,56	2 010 855,33
Lainasaamiset	59 000,00	59 000,00
Muut saamiset	237 127,58	415 803,87
Siirtosaamiset	630 548,71	962 283,16
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	45 000,00	38 560,00
Muut arvopaperit	4 525 107,44	4 525 107,44
Rahat ja pankkisaamiset	3 895 580,01	6 171 334,26
VASTAAVAA	79 932 278,41	88 141 140,75

	2023	2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	29 822 613,44	31 081 895,99
Muut omat rahastot	322 286,41	322 286,41
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 182 610,25	81 709,82
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 253 361,50	2 100 900,43
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 040 518,73	1 117 729,95
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	88 123,03	345 491,53
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	37 443 937,00	37 937 793,00
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	0,00	2 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	493 856,00	809 654,00
Saadut ennakot	3 500,00	4 500,00
Ostovelat	2 135 482,29	4 459 575,67
Muut velat	870 729,64	1 594 576,94
Siirtovelat	3 275 260,12	5 785 027,01
VASTATTAVAA	79 932 278,41	88 141 140,75

KONSERNILASKELMAT

KONSERNITULOSLASKELMA	2023	2022
Toimintatuotot	11 441 473,96	43 138 665,21
Toimintakulut	-40 276 085,91	-106 473 677,94
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	3 284,48	80 026,39
TOIMINTAKATE	-28 831 327,46	-63 254 986,33
Verotulot	24 055 119,51	43 779 384,39
Valtionosuudet	13 237 774,40	29 545 291,90
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	246 051,00	29 184,60
Muut rahoitustuotot	223 310,00	338 122,38
Korkokulut	-959 354,29	-687 461,93
Muut rahoituskulut	-30 787,89	-262 291,97
VUOSIKATE	7 940 785,27	9 487 243,04
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 742 404,38	-7 089 780,33
Omistuksen eliminointierot	401 959,22	282 741,49
Arvonalentumiset	-115 930,55	-28 509,03
TILIKAUDEN TULOS	2 484 409,55	2 651 695,17
Tilinpäätössiirrot	136,50	270,73
Tilikauden verot	-23 833,62	-105 741,62
Laskennalliset verot	97 802,26	-2 937,87
Vähemmistöosuudet	20 956,30	-155 825,96
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 579 471,00	2 387 460,44

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2023		2022	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 940 785,27		9 487 243,04	
Tilikauden verot	-23 833,62		-105 741,62	
Tulorahoituksen korjaukset	-265 862,14	7 651 089,51	-666 770,24	8 714 731,18
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-8 242 337,69		-5 479 648,23	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	34 400,00		45 604,00	
Pysyvien vastaav. hyödykk. luov.tulot	701 197,93	-7 506 739,77	1 444 598,09	-3 989 446,14
Toiminnan ja investointien rahavirta		144 349,74		4 725 285,05
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	0,00		0,00	
Antolainasaamisten vähennys	0,00	0,00	2 652,00	2 652,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 094 325,74		1 284 660,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 625 201,58		-2 827 065,80	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 303 203,06	-834 078,90	-3 549 056,45	-5 091 462,25
Oman pääoman muutokset		0,00		-587 427,61
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiant. varojen ja pääom.muutok.	-261 408,82		-17 242,28	
Vaihto-omaisuuden muutos	6 100,86		107 840,52	
Saamisten muutos	1 947 839,43		43 306,60	
Korottomien velkojen muutos	-2 558 726,28	-866 194,81	683 029,16	816 934,00
Rahoituksen rahavirta		-1 700 273,70		-4 859 303,85
Rahavarojen muutos		-1 555 923,96		-134 018,81
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	11 942 985,63		15 987 363,11	
Rahavarat 1.1.	13 498 909,57	-1 555 923,96	16 121 381,91	-134 018,81

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	42 300,18	325 643,88
Muut pitkävaikutteiset menot	354 177,17	943 124,56
Ennakkomaksut	0,00	4 408,84
 Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 589 095,29	8 252 768,63
Rakennukset	53 710 469,60	66 320 158,63
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 956 007,23	12 471 490,65
Koneet ja kalusto	552 747,69	1 655 950,46
Muut aineelliset hyödykkeet	92 674,89	270 284,66
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 893 479,74	4 896 887,06
 Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	48 193,58	750 770,87
Muut osakkeet ja osuudet	451 781,08	538 065,31
Muut lainasaamiset	0,00	13 008,99
Muut saamiset	4 983,92	25 125,75
 TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	241 954,37	152 245,68
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	5 563,46	4 795,81
Muut toimeksiantojen varat	59 456,82	53 935,37
 VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	50 007,72	327 551,14
Keskeneräiset tuotteet	41 798,16	38 944,39
 Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	0,00	40 114,29
Laskennalliset verosaamiset	0,00	2 038,08
Muut saamiset	3 169,53	3 180,45
Siirtosaamiset	0,00	12 519,46
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	613 081,71	4 486 220,24
Lainasaamiset	0,00	7 945,74
Laskennalliset verosaamiset	0,00	28,08
Muut saamiset	467 653,84	895 198,61
Siirtosaamiset	726 707,08	1 288 412,42
	1 810 612,17	6 735 657,36
 Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	45 000,00	63 208,18
Muut arvopaperit	5 634 390,05	5 084 162,48
 Rahat ja pankkisaamiset	6 263 595,58	10 839 992,45
VASTAAVAA YHTEENSÄ	96 848 288,71	119 768 181,14

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	29 822 613,44	31 081 895,99
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	290 319,46	295 529,26
Arvonkorotusrahasto	0,00	7 774,81
Muut omat rahastot	338 986,34	339 335,57
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	7 639 004,68	6 884 499,68
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 579 471,00	2 387 460,44
VÄHEMMISTÖOSUUDET	482 930,50	832 869,89
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	0,00	625 415,34
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	5 738,05	56 022,87
Muut toimeksiantojen pääomat	347 585,15	511 432,59
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	45 351 783,43	50 227 123,35
Pääomalainat	12 500,00	15 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	1 849,24
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	3 934 133,98
Saadut ennakot	0,00	0,00
Liittymismaksut ja muut velat	4 630,41	19 489,29
Laskennalliset verovelat	473 089,38	573 837,35
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	0,00	2 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 108 282,00	1 884 426,31
Pääomalainat	2 500,00	2 500,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	1 849,24
Lainat muilta luotonantajilta	170 000,00	391 572,80
Saadut ennakot	95 786,01	94 704,16
Ostovelat	3 181 793,76	6 101 308,68
Liittymismaksut ja muut velat	1 061 255,04	2 080 967,07
Siirtovelat	3 880 020,07	8 856 077,02
Laskennalliset verovelat	0,00	61 106,21
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	96 848 288,71	119 768 181,14

4 Liitetiedot

4.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on esitetty niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Lahjoitusrahastojen varoista ja pääomista on luovutettu hyvinvointialueelle vuoden 2023 liike-tapahtumina 120 th euroa.

Tilinpäätös 2022 laadittiin toiminnan jatkuvuuden oletuksella, vaikka sosiaali- ja terveydenhuol- lon, sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintame- noon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitus- osuuksilla. Suunnitelmanmukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mu- kaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tu- loslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet. Tässä yhtey- dessä on esitetty lisäksi neljä suunnitelmasta poikkeavaa poistoaikaa.

Pirkanmaan hyvinvointialueelle siirtyneet Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymäosuudet, perusturvan toimintoihin liittyneet tietokoneohjelmistot, koneet ja kalusto on vähennetty kun- nan taseen omaisuuseristä ja kirjattu kunnan peruspääomaa vastaan avaavassa taseessa 1.1.2023.

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintameno- on tai sitä alempan arvoon.

Vaihto-omaisuus

Pirkanmaan hyvinvointialueelle siirtynyt vaihto-omaisuus koostui terveyskeskuksen tarvikeva- rastosta, jonka arvo on vähennetty kunnan taseen omaisuuserästä ja kirjattu kunnan peruspää- omaa vastaan avaavassa taseessa 1.1.2023.

Vaihto-omaisuuden inventointi suoritetaan fyysisenä tilikausittain. Kunnan vaihto-omaisuutta on murskevarasto.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno- on tai sitä alempan toden- näköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksen. Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa 20 milj. nimellisarvolle. Taseessa on sopimusta vastaava bullet-laina, joka erääntyy samaan aikaan koronvaihtosopimuksen kanssa. Sopimus on voimassa 24.10.2028 asti. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu korkokulujen oikaisuksi.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenuon vähennykseksi.

4.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Tilivuonna ei ole tehty oikaisuja edellisen tilivuoden tietoihin.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vertailukelvottomuutta edelliseen tilikauteen nähden aiheuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen menojen ja tulojen siirtyminen hyvinvointialueelle, omaisuuserien ja lomapalkkavelan siirrot sekä sairaanhoitopiirin kuntayhtymän lakkautus.

Hyvinvointialueen aloittamisen vuoksi kunnan

- toimintatuotot vähenivät 8,7 milj. euroa
- toimintakulut vähenivät 44 milj. euroa
- tuloveroverokertymä pieneni 19,7 milj. euroa (tuloverokertymään vaikuttaa usea seikka, ei yksin hyvinvointialueen aloittaminen)
- valtionosuudet pienenevät 17 milj. euroa (valtionosuuden määrään vaikutti kokonaisuudistus, ei yksin hyvinvointialueen aloittaminen)
- omaisuuseristä luovutettiin tietokoneohjelmistoja, koneita ja kalustoa 9 th euroa
- vaihto-omaisuutta luovutettiin 24 th euroa
- vastattavista luovutettiin lomapalkkavelkaa 2,2 milj. euroa
- sairaanhoitopiirin kuntayhtymäosuudet luovutettiin, 3,4 milj. euroa.

Taseen vastattavia koskevassa liitetiedossa 25. on esitetty tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä.

Lahjoitusrahastojen varoista ja pääomista on luovutettu hyvinvointialueelle vuoden 2023 liike-tapahtumina 120 th euroa.

Tilikausia vertailtaessa tulee lisäksi ottaa huomioon koronapandemian vaikutukset kunnan talouteen. Valtion on maksanut vuonna 2023 (2022) koronapandemian vuoksi valtionosuuksien yhteydessä verotulomenetysten kompensatiota 1,8 (5,9) milj. euroa. Lisäksi on huomioitava, että valtio maksoi korvausta koronapandemian aiheuttamiin kustannuksiin 2022 vuodelle 0,7 milj. euroa. Ne on esitetty tuloslaskelman toimintatuotoissa (tuet ja avustukset) vuodelle 2022. Tukea vastaavat kustannukset on esitetty tuloslaskelmassa kuluina luonteensa mukaisessa kulu-ryhmässä.

Tilivuonna 2022 on esitetty annettujen tukien ja avustusten tiliryhmässä Pirkanmaan Sairaanhoidopiiriin laskuttama kuntayhtymän alijäämän kattamisen kustannus 186 th euroa.

Tilivuoden 2022 opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin sisältyy vuoden 2021 tarkistus päätöksen mukainen erä 264 th euroa.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Tilivuoden 2023 tapaturmavakuutusmaksuun kohdistuu vakuutusyhtiön vaihtumisen vuoksi tapaturmavakuutusmaksun vähennys aiemmilta vuosilta 95 th.

4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kuntayhtymät on yhdistetty lukuarvoiltaan omistusoosuuden mukaisesti konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhteisöomistuksia ei ole.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä lakkautettiin hyvinvointialueiden aloittaessa ja se poistui konsernista.

Konsernista on poistunut lisäksi Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy. Yhtiö lakkautettiin marraskuun lopussa. Yhtiö on yhdistelty tuloksen osalta lopettamishetkeensä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu, sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Sisäisiä katteita pysyvissä vastaavissa ei ole ollut.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuden erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty konserniyleisohjeen mukaisella kuntiin sovelletulla hankintamenomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa, sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalon aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi olennaisin osin. Yhtiö ei kirjaa suunnitelmapoistoja omassa kirjanpidossaan. Jäännösarvon ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen

oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien ylijäämän oikaisuksi.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä, Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo ja Pirkanmaan Liitto ilmoittivat muutoksista tilinpäätöksessä 2022. Konsernitilinpäätöksessä muutokset on kirjattu edellisten tilikausien yli/alijäämään.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vertailukelvottomuutta edelliseen tilikauteen nähden aiheuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen menojen siirtyminen kunnalta hyvinvointialueelle, omaisuuserien ja lomapalkkavelan siirrot sekä sairaanhoitopiirin kuntayhtymän lakkauttaminen ja poistuminen konsernista.

Konsernista on poistunut lisäksi Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy. Yhtiö lakkautettiin marraskuun lopussa. Yhtiö on yhdistelty tuloksen osalta lopettamishetkeensä.

Tilikausia vertailtaessa tulee ottaa huomioon valtion kunnalle maksamat korvaukset koronapandemian aiheuttamiin kustannuksiin vuonna 2022, valtionosuuksissa maksettu verotulomenetysten kompensatio vuosina 2023 ja 2022, sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden tarkistus vuonna 2022.

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto	341 837,62	427 082,41	225 018,41	257 224,19
Perusturvapalvelut	0,00	36 137 009,27	0,00	8 487 980,13
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1 875 905,37	2 048 710,80	1 214 586,14	1 513 877,46
Yhdyskuntapalvelut	6 956 261,31	2 147 648,84	5 134 777,43	2 166 338,01
Muut palvelut	152 485,53	136 796,41	0,00	0,00
Vesihuoltolaitos	2 114 984,13	2 241 417,49	2 041 676,11	2 178 632,76
Toimintatuotot yhteensä	11 441 473,96	43 138 665,21	8 616 058,09	14 604 052,55

7. Verotulojen erittely

	2023	2022
Kunnan tulovero	19 412 017,16	38 336 026,28
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 322 703,86	3 194 115,42
Kiinteistövero	2 386 289,51	2 309 467,81
Verotulot yhteensä	24 121 010,53	43 839 609,51

8. Valtionosuuksien erittely

	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	13 054 528,00	27 488 042,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	-4 481 129,00	-6 533 434,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-1 371 597,00	-819 592,00
Verotulomenetysten korvaus	1 764 881,00	5 875 332,00
Valtionosuudet yhteensä	8 966 683,00	26 010 348,00

9. Palvelujen ostot eriteltyinä

	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	771 109,11	21 772 709,74
Muiden palvelujen ostot	8 082 044,99	10 798 358,24
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	8 853 154,10	32 571 067,98

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua ja kunnanvaltuuston vahvistamaa poistosuunnitelmaa. Investointiraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluina käyttötalouteen. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen poistoaikaa vaan kaluston.

Poikkeavat poistoajat:

- Monitoimikeskus Silta 33 vuotta, perustuen tehtyyn palvelusopimukseen kestoltaan 13 vuotta minkä jälkeen alkaa poistosuunnitelman mukainen laitosrakennuksen poistoaika 20 vuotta, yhteensä 33 vuotta.
- Museon lämmitysjärjestelmä (maalämpö) 10 vuotta, perustuen lämmitysjärjestelmän pitkään todelliseen käyttöikänsä verrattuna vuokratilakonstruktion investoinnin tavanomaiseen poistoaikaan (muut pitkävaikutteiset menot, poistoaika 2 vuotta).
- Mahnalan kuituverkon rakentamisen rahoitusosuus, poistoaika 6 vuotta (tasapoisto, muut pitkävaikutteiset menot). Poisto vastaa laskennallisesti kunnan poistosuunnitelman mukaista tietoliikenneverkoston poistoa (22% menojäännöspoisto).
- Heinijärven esiopetus- ja varhaiskasvatusyksikkö, lunastettu leasingrakennus, poistoaika 13 vuotta. Poistoaika määritetty kunnan poistosuunnitelman mukainen laitosrakennuksen poistoaika 20 vuotta, vähennettynä leasingvuokra-aika 7 vuotta, lunastushetkellä poistoaika näin ollen 13 vuotta.

Poistosuunnitelmassa arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

OMAIUUUSLAJI	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuosina	Poisto %
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	tasa	2	
Aineettomat oikeudet	tasa	5	
Liikearvo	tasa	2	
Muut pitkävaikutteiset menot		5-20	
Tietokoneohjelmistot	tasa	2	
Muut	tasa	2	
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset			
Asuinrakennukset	tasa	30	
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasa	20-30	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasa	20	
Muut rakennukset/talouksrakennukset	tasa	10	
Rakennusten peruskorjaukset/ vanhana ostetut rakennukset	tasa	10-30	
Perusparannusmenon poistoaikaa koskeva määrittely tehdään hankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen, hankesuunnitelman tai talousarvion hyväksynnän yhteydessä.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Kadut, tiet, torit, puistot	menoj.		20
Sillat, laiturit, uimalat	menoj.		25
Muut maa- ja vesirakenteet	menoj.		20
Johtoverkostot ja laitteet			
Vedenjakelu verkosto	menoj.		10
Viemäriverkosto	menoj.		10
Kaukolämpöverkko	menoj.		15
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaistulaitteet	menoj.		20
Puhelin- ja tietoliikenneverkko, keskusasema ja alakeskukset	menoj.		22
Maakaasuverkko	menoj.		15
Muut putki- ja kaapeliverkot	menoj.		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- yms. laitojen koneet ja laitteet	tasa	10	
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasa	15	
Liikenteen ohjauslaitteet	tasa	10	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasa	10	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Rautaiset alukset	tasa	15	
Puiset alukset ja uivat työkoneet	tasa	8	
Muut kuljetusvälineet (autot)	tasa	4	
Muut liikkuvat työkoneet	tasa	5	
Muut raskaat koneet/kuorma-autot	tasa	10	
Muut kevyet koneet	tasa	5	
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	tasa	5	
Atk-laitteet	tasa	3	
Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3	
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1. (ky)	0,00	679 495,87	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	18 818,95	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	-74 395,47	0,00	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12. (ky)	0,00	623 919,35	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0,00	7 169,53	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	-5 673,54	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	0,00	1 495,99	0,00	0,00
Pakolliset varaukset yhteensä	0,00	625 415,34	0,00	0,00

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	339 367,07	325 264,70	339 367,07	325 264,70
Rakennusten luovutusvoitot	0,00	84 225,04	0,00	84 225,04
Muut luovutusvoitot	4 697,06	315 842,90	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	344 064,13	725 332,64	339 367,07	409 489,74
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	70 607,01	0,00	70 607,01	0,00
Rakennusten luovutustappiot	10 749,00	0,00	10 749,00	0,00
Muut luovutustappiot	130,47	18 843,31	15 057,32	0,00
Luovutustappiot yhteensä	81 486,48	18 843,31	96 413,33	0,00

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2023	2022
Osinkotuotot muista yhteisöistä	145 749,13	155 155,00
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0,00	88 691,66
Yhteensä	145 749,13	243 846,66

16. Erittely poistoeron muutoksista

	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	77 211,22	77 211,22
Poistoeron muutokset yhteensä	77 211,22	77 211,22

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	86 284,64	599 760,05	686 044,69
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	-47 001,36	-245 582,88	-292 584,24
Arvonlennukset ja niiden palautus	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	39 283,28	354 177,17	393 460,45
Kirjanpitoarvo 31.12.	39 283,28	354 177,17	393 460,45

	Aineelliset hyödykkeet						
	Maa- ja vesialueet		Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	7 219 254,14	43 259 359,70	11 752 737,01	249 966,42	87 808,68	2 299 720,79	64 868 846,74
Lisäykset tilikauden aikana	59 632,75	0,00	0,00	0,00	0,00	4 609 366,20	4 668 998,95
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-34 400,00	-34 400,00
Vähennykset tilikauden aikana	-403 148,70	-6 248,54	-491,59	0,00	0,00	0,00	-409 888,83
Siirrot erien välillä	0,00	97 640,65	5 639 785,06	101 979,58	0,00	-5 839 405,29	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-2 946 117,25	-1 610 345,57	-120 202,36	0,00	0,00	-4 676 665,18
Arvonlennukset ja niiden palautus	0,00	-77 822,01	0,00	0,00	0,00	-357,12	-78 179,13
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 875 738,19	40 326 812,55	15 781 684,91	231 743,64	87 808,68	1 034 924,58	64 338 712,55
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 875 738,19	40 326 812,55	15 781 684,91	231 743,64	87 808,68	1 034 924,58	64 338 712,55

Maa- ja vesialueet erittely

	Maa- ja vesialueet			
	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	273 634,03	234 376,70	0,00	0,00
Muut maa- ja vesialueet	7 315 461,26	8 018 391,93	6 875 738,19	7 219 254,14
Maa- ja vesialueet yhteensä	7 589 095,29	8 252 768,63	6 875 738,19	7 219 254,14

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				
	Konserniyh- tiön osakkeet	Omistusyht. osakkeet	Kunta-yhtymä- osuudet	Muut osak- keet ja osuu- det	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 864 197,76	0,00	2 519 252,19	287 400,48	4 670 850,43
Lisäykset	0,00	0,00	500 000,00	0,00	500 000,00
Vähennykset	-165 770,44	0,00	0,00	0,00	-165 770,44
Hankintameno 31.12.	1 698 427,32	0,00	3 019 252,19	287 400,48	5 005 079,99
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 698 427,32	0,00	3 019 252,19	287 400,48	5 005 079,99

	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
	Saamiset kon- serniyht.	Saamiset muut yhtei- söt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	153 359,96	0,00	153 359,96
Lisäykset	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	-17 116,28	0,00	-17 116,28
Hankintameno 31.12.	136 243,68	0,00	136 243,68
Kirjanpitoarvo 31.12.	136 243,68	0,00	136 243,68

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20.-22. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Kuntakonsernin osuus
(1000 e)

	Y-tunnus	Kunnan omis- tus- osuus %	Konsernin omistus- osuus	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikaud. voitosta/ tappi- osta
20. Tytäryhteisöt						
Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy	0609299-7	100,00	100,00	937	6 867	296
Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä	0845342-6	65,49	65,49	283	1 264	0
Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy	0132923-8	100,00	100,00	0	0	-7
Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo	0510821-3	100,00	100,00	430	7	-14
Hämeenkyrön Jäähalli Oy	1096053-1	100,00	100,00	29	689	-21
Hämeenkyrön Vesi Oy	1976111-7	50,00	50,00	200	145	17
Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö	0224703-1	100,00	100,00	893	228	68
Yhteensä				2 772	9 200	339
21. Kuntayhtymät						
Pirkanmaan liitto	0828308-4	1,95	1,95	30	54	-1
Sastamalan koulutuskuntayhtymä	0204964-1	10,27	10,27	5 965	915	73
Yhteensä				5 995	969	72
22. Osakkuusyhteisöt						
--						

23. Saamisten erittely tytäryhteisöiltä, kuntayhtymistä sekä osakkuusyhteisöiltä

	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	15 000,00	59 000,00	17 500,00	59 000,00
Myyntisaamiset	0,00	97 315,82	0,00	39 623,23
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>15 000,00</i>	<i>156 315,82</i>	<i>17 500,00</i>	<i>98 623,23</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	9 570,57	0,00	88 791,66
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>9 570,57</i>	<i>0,00</i>	<i>88 791,66</i>
Saamiset yhteensä	15 000,00	165 886,39	17 500,00	187 414,89

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset</i>				
Siirtyvät korot	83 939,42	87 146,26	83 930,00	88 691,66
Kelan korvaukset	140 706,75	212 438,01	134 280,41	175 461,01
Valtion korvaukset	67 341,41	382 033,05	16 383,84	382 033,05
Hanke- ja projektisaatavat	93 557,06	170 460,95	65 305,43	147 090,53
Ulkopuolisen rahoituksen jaksotus	0,00	77 682,00	0,00	0,00
Lääkäreiden koulutuskorvaus	0,00	23 826,68	0,00	19 090,00
Palkkatuet	29 567,16	79 234,75	29 567,16	79 234,75
Muut tulojäämät	311 595,28	268 110,19	301 081,87	70 682,16
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	726 707,08	1 300 931,89	630 548,71	962 283,16

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot
25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma	29 822 613,44	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99
Siirto erien välillä	0,00	0,00	-1 259 282,55	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	29 822 613,44	31 081 895,99	29 822 613,44	31 081 895,99
Yhdistysten ja säätiöiden peruspää- oma 1.1.	290 319,46	295 529,26	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspää- oma 31.12.	290 319,46	295 529,26	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	0,00	7 657,32	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	117,49	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	0,00	7 774,81	0,00	0,00
<i>Muut omat rahastot</i>				
Eläkerahaston pääoma 1.1.	238 192,45	238 192,45	238 192,45	238 192,45
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Eläkerahaston pääoma 31.12.	238 192,45	238 192,45	238 192,45	238 192,45
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	84 093,96	84 093,96	84 093,96	84 093,96
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vahinkorahaston pääoma 31.12.	84 093,96	84 093,96	84 093,96	84 093,96
Muut omat rahastot 1.1.	16 836,43	17 319,90	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	6,17	0,00	0,00
Vähennykset	-136,50	-276,90	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	16 699,93	17 049,17	0,00	0,00
<i>Muut omat rahastot yhteensä 31.12.</i>	<i>338 986,33</i>	<i>339 335,57</i>	<i>322 286,41</i>	<i>322 286,41</i>
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	7 639 004,67	6 876 800,79	2 182 610,25	81 709,82
Lisäykset	0,00	7 698,89	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	7 639 004,68	6 884 499,68	2 182 610,25	81 709,82
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	2 579 471,00	2 387 460,44	2 253 361,50	2 100 900,43
Oma pääoma yhteensä	40 670 394,91	40 996 495,76	34 580 871,60	33 586 792,65

Kunnan avaavaan taseeseen tehtiin kirjaukset hyvinvointialueelle siirtyvien erien osalta. Kunta luovutti hyvinvointialueelle

- aineettomia hyödykkeitä 1 689 eurolla
- koneita ja kalustoa 6 880 eurolla
- vaihto-omaisuutta 23 898 eurolla
- lomapalkkavelkaa 2 196 750 eurolla
- kunnan omistusosuus Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymästä 3 423 566 euroa.

Erät on kirjattu kunnan peruspääomaa vastaan 1 259 283 euroa. Erien jälkeen kunnan 2023 avaavan taseen peruspääomaksi muodostui 29 822 613 euroa.

Konsernin oman pääoman eristä poistui Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän oman pääoman erät kuntayhtymän lakkautuksessa

- yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 5 210 euroa
- arvonorotusrahasto 7 775 euroa
- muu oma rahasto 123 euroa
- edellisten tilikausien ylijäämää 1 623 995 euroa.

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Kunta	
	2023	2022
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	2 182 610,25	81 709,82
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	2 253 361,50	2 100 900,43
Kertynyt poistoero 31.12.	1 040 518,73	1 117 729,95
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	0,00	0,00
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	5 476 490,48	3 300 340,20

26. Erittely poistoerosta

	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 040 518,73	1 117 729,95
EVL-poistoihin liittyvä poistoero	0,00	0,00
Poistoero yhteensä	1 040 518,73	1 117 729,95

* Liitetietotosite LT / 1.

27. Pitkäaikaiset velat, jotka eräänntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 382 147,00	25 898 883,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	5 382 147,00	25 898 883,00

* Liitetietotosite LT / 2.

28. Joukkovelkakirjalainat

	2023	2022
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat		
Kuntatodistus, laina 281233	0,00	250 000,00
Korko 1,75 %, kertalyhenteinen, erääntyy 19.1.2023		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	0,00	2 500 000,00

* Liitetietotosite LT / 3.

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset (ky)	0,00	1 495,99	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	0,00	623 919,35	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	0,00	625 415,34	0,00	0,00

* Liitetietotosite LT / 4.

30. Vieras pääoma, velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille

	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöiltä				
Ostovelat	0,00	29 386,12	0,00	21 508,74
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>29 386,12</i>	<i>0,00</i>	<i>21 508,74</i>
Velat kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	30 997,75	0,00	1 233 531,84
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	326 646,99
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>30 997,75</i>	<i>0,00</i>	<i>1 560 178,83</i>
Vieras pääoma yhteensä	0,00	60 383,87	0,00	1 581 687,57

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut velat				
Liittymismaksut	0,00	20 855,20	0,00	0,00
Muut velat	1 065 885,45	2 079 601,16	870 729,64	1 594 576,94
Muut velat yhteensä	1 065 885,45	2 100 456,36	870 729,64	1 594 576,94

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat</i>				
Tuloennakot	236 216,66	294 179,39	236 216,66	294 179,39
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivuk. jaksotukset	2 485 890,20	6 342 356,51	2 232 602,35	4 296 409,58
Muut palkkojen ja henkilösivuk. jaksotukset	140 390,81	556 453,91	64 088,82	218 664,37
Korkojaksotukset	160 945,01	90 896,26	87 339,61	56 043,89
Potilasvahinkovakuutus	0,00	61 927,63	0,00	0,00
Valtio	0,00	0,00	68 893,00	0,00
Hankevarat, muut tuet ja avustukset	397 206,28	902 459,43	153 735,62	483 175,89
Muut menojäämät	459 371,10	607 803,88	432 384,06	436 553,89
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 880 020,07	8 856 077,02	3 275 260,12	5 785 027,01

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot**34. Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan****Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin**

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 888 256,76	3 765 607,90	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 125 763,76	2 918 030,90	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	2 125 763,76	2 918 030,90	0,00	0,00

* Liitetietotosite LT / 5.

38. Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Toimitilojen vuokravastuut	6 368 985,72	4 693 297,54	6 373 193,92	4 697 257,30
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	1 289 097,82	1 402 851,31	1 289 097,82	1 402 851,31
Maa-alueiden vuokravastuut	28 150,00	18 450,00	28 150,00	18 450,00
Muut vuokravastuut	426 064,53	3 981 080,57	403 781,40	582 789,24
Vuokravastuut yhteensä	8 112 298,07	10 095 679,42	8 094 223,14	6 701 347,85
- siitä seur. tilikaud. maksettava osuus	1 058 138,95	1 675 217,07	1 060 940,12	1 046 166,20

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.
 Sosiaali- ja terveystoimeen liittyneet vuokravastuut siirtyivät kunnalta hva:lle 1.1.2023.
 Konsernin vuokravastuista poistui Pirkanmaan sairaanhoitopiirin vastuut 1.1.2023.

* Liitetietotosite LT / 6.

39.-40. Vastuuitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	16 560 000,00	10 560 000,00
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	8 328 586,82	5 807 983,82
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	0,00	0,00
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	0,00	0,00

* Liitetietotosite LT / 7.

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	85 090 321	78 257 481
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	67 734	45 255

* Liitetietotosite LT / 8.

41. Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Sopimusvastuut	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Palvelusopimus				
Monitoimikeskus Silta, palvelusopimus, Lujatalo Oy, Coor Service, 1.6.2016 - 31.5.2029	2 692 400,00	3 141 200,00	2 692 400,00	3 141 200,00
-Josta seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	488 062,44	448 800,00	488 062,44	448 800,00
Pshp (kuntakonsernin osuus)				
Vuokratakaussitoumus	0,00	1 217,89		
Huoltosopimusvastuu	0,00	198,84		
	2 692 400,00	3 142 616,73	2 692 400,00	3 141 200,00

* Liitetietotosite LT / 9.

Arvonlisäveron palautusvastuu	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kunta				
Arvonlisäveron palautusvastuu	0,00	0,00	0,00	0,00
Pshp (kuntakonsernin osuus)				
Arvonlisäveron palautusvastuu	0,00	52 479,62		
Arvonlisäveron palautusvastuu yhteensä	0,00	52 479,62	0,00	0,00

* Liitetietotosite LT / 10.

Avustusten palautusvelvollisuus

Ara (asumisen rahoitus ja kehittämiskeskus) on maksanut kunnalle avustuksia asuinrakennusten korjausinvestointeihin. Valtionavustuslain 30.12.2004/1281 nojalla kunnalla on avustuksen palautusvelvollisuus, mikäli avustuksen käyttämistä koskevia säädöksiä tai ehtoja ei ole noudatettu.

Hämeenkyrön hoivakoti (Siljankoti), avustus 630 854 euroa, vastuu voimassa vuoteen 2031 saakka.
Hämeenkyrön Kurjenmäkikoti, avustus 1 590 857 euroa, vastuu voimassa vuoteen 2039 saakka.

* Liitetietotosite LT / 11.

Johdannaissopimukset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Koronvaihtosopimukset				
Kunta				
Koronvaihtosopimus 1.				
Koronvaihtosopimus ajalle 26.10.2020-24.10.2028. Sopimus on tehty korkorahavirran vaihtelun suojaamiseksi, 20 milj. lainapääoman nimellisarvolle. Sopimusta ei ole liitetty lainaan; kunnan taseeseen sisältyy 20 milj. bullet laina, joka erääntyy samaan aikaan koronvaihtosopimuksen kanssa. Koronvaihtosopimuksella muutetaan vaihtuva korko kiinteäksi. Kunta maksaa pankille kiinteää korkoa 1,6800% p.a., pankki maksaa kunnalle vaihtuvaa korkoa euribor 3kk. Bullet-lainan pääomaa vastaava nimellis-				
arvo	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	670 293,00	1 461 788,00	670 293,00	1 461 788,00
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri				
Koronvaihtosopimukset				
Nimellisarvo	0,00	3 284 074,77		
Markkina-arvo	0,00	569 969,38		
<i>Kuntakonsernin osuus</i>	<i>0,00 %</i>	<i>2,34 %</i>		
Hämeenkyrön Asunnonhankinta				
Koronvaihtosopimukset				
Nimellisarvo	2 787 877,00	2 977 272,00		
Markkina-arvo	95 303,00	160 883,00		
<i>Kuntakonsernin osuus</i>	<i>100 %</i>	<i>100 %</i>		

* Liitetietotosite LT / 12.

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot**42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.**

	2023	2022
Yleishallinto	12	20
Sosiaali- ja terveystoimi	0	319
Opetus- ja kulttuuritoimi	305	296
Yhdyskuntapalvelut pl. vesihuoltolaitos	78	102
Vesihuoltolaitos	4	4
Yhteensä	399	741

43. Taseeseen aktivoitujen henkilöstömenot

	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	19 597 000,46	35 166 600,91
Henkilöstökulut, mitkä aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	306,99	6 232,58
Henkilöstökulut yhteensä	19 597 307,45	35 172 833,49

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2023	2022
Kokoomus	4 636,00	5 170,00
Kristillisdemokraatit	516,00	546,00
Keskusta	1 724,00	1 704,00
Sosiaalidemokraatit	2 414,00	2 267,00
Vasemmistoliitto	1 908,00	2 340,00
Vihreät	400,00	568,00
Perussuomalaiset	3 102,00	3 030,00
Yhteensä	14 700,00	15 625,00

* Liitetietotosite LT / 13.

45. Tilintarkastusyhteisölle suoritettujen palkkiot eriteltynä

	2023	2022
Tarkastusyhteisö, BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	13 337,35	14 133,13
Tilintarkastajan lausunnot	0,00	0,00
Muut palkkiot	732,00	0,00
Palkkiot yhteensä	14 069,35	14 133,13

* Liitetietotosite LT / 14.

46. Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Kunnanjohtaja Aleniuksen kanssa on tehty johtajasopimus ajalle 2022-2023. Johtajasopimuksessa on sovittu erokorvauksena 6 kk palkkaa vastaava euromäärä, mikäli virkasuhde päättyy luottamuspuolan vuoksi.

Kunnanjohtaja Rannanjärven kanssa on tehty johtajasopimus ajalle 2024-toistaiseksi. Mikäli virkasuhde päättyy luottamuspuolan vuoksi, johtajasopimuksessa on sovittu erokorvauksena 6 kk palkkaa vastaava euromäärä kahden (2) palvelusvuoteen saakka ja sen jälkeen erorahan suuruus on 12 kk:n palkkaa vastaava summa.

* Liitetietotosite LT / 15.

Kunta on solminut Hämeenkyrön Vanhustentalosäätien kanssa vuokrasopimuksen, jonka voimassaolo on 31.12.2025 saakka, irtisanomisaika 12 kuukautta. Sopimuksessa kunta on sitoutunut vuokraamaan Vanhustentalosäätien rakennukset, vuosivuokra kokonaisuudesta oli 161 th (158 th) euroa vuonna 2023 (2022).

* Liitetietotosite LT / 16.

Kunta on solminut Hämeenkyrön Jäähalli Oy:n kanssa sopimuksen

- "Hämeenkyrön Jäähallin käytöstä" vuodelle 2023 jossa määritellään, että kunta ostaa jääaikaa 80 th eurolla. Jääaika maksetaan yhtiölle kunnan avustuksena. Lisäksi sopimuksessa määritellään kunnan ja jäähallin välisistä oikeuksista ja velvollisuuksista kiinteistön huoltoon ja käyttöön.

- "Hämeenkyrön Jäähallin käytöstä" vuodelle 2024 jossa määritellään, että kunta ostaa jääaikaa 180 th eurolla. Jääaika maksetaan yhtiölle kunnan avustuksena. Lisäksi sopimuksessa määritellään kunnan ja jäähallin välisistä oikeuksista ja velvollisuuksista kiinteistön huoltoon ja käyttöön.

- liikuntapaikkojen kunnossapidosta 2023, missä sovitaan, että kunta ostaa yhtiöltä kunnan liikuntapaikkojen kunnossapitoa tarpeen mukaan. Sopimus on voimassa toistaiseksi 3 kkden irtisanomisajalla.

- työpanoksen myymisestä Jäähalliyhtiölle, missä sovitaan jään hoitoon, jäävuorojen järjestelyyn ja kiinteistöhuoltoon liittyvien tehtävien hoitamisesta. Sopimus on voimassa toistaiseksi 3 kkden irtisanomisajalla.

Kunta on myöntänyt vapautuksen jäähdytysveden vesimaksuista (Tekn.ltk 58§ 4.8.1998.) Hämeenkyrön Jäähalli Oy:lle.

* Liitetietotosite LT / 17.

Kunta on antanut lainaa

- Hämeenkyrön Vesi Oy:lle, pitkäaikainen pääomalaina, jonka takaisinmaksun erityisehtona on lainan pääoman takaisinmaksu vain, jos yhtiön taseen mukaiselle sidotulle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille jää täysi kate, lainapääomaa jäljellä 15 th euroa
- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:lle, lainapääomaa jäljellä 17 th euroa.
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy:lle, pitkäaikaista lainapääomaa jäljellä 119 th euroa sekä lyhytaikaista lainaa 59 th euroa.

Kunta on taannut tytäryhtiöiden pitkäaikaisia lainoja rahoituslaitoksille, yhteensä takausvastuu 8,3 milj (5,8 milj.) euroa vuonna 2023 (2022).

Kunnan ja kunnan johtavien viranhaltijoiden tai luottamushenkilöiden välillä ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia. Tarkastus on tehty kunnan myyntireskontran asiakastiedoista, ostoreskontran toimittajarekisteristä ja hallinnon päätösten tarkastuksella.

5 Eriytetyt tilinpäätökset

Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesihuoltolaitoksen olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Suurimpia investointeja euromääräisesti vuonna 2023 olivat Hanhijärven alueen vesihuolto ja viemäriverkoston ja laitteiston saneeraus hankkeet. Hanhijärven työpaikka-alueen ja vesihuoltolinjojen rakentaminen Hanhijärvelle Ahrolantien varresta saatiin vuoden aikana valmiiksi. Viemäriverkoston ja laitteiston saneerausta tehtiin Kyröskosken torin yläpuolella, Puistolassa, Koulukadun alueella ja lisäksi yksi jätevedenpumppaamo uusittiin Pohjantähdentien päässä.

Jätevedenpuhdistamo oli käytössä kahdeksannen täyden vuoden ja se mahdollisti 1.1.2016 voimaan tulleen ympäristöluvan mukaisen jätevesien puhdistuksen typen poiston yksittäisiä kertoja lukuun ottamatta.

Valtuusto hyväksyi vesilaitoksen aloittavan taseen 16.12.2002. Valtuusto päätti peruspääomalle maksettavaksi sisäiseksi koroksi 5,5 %, mitä tarkistetaan siten, että se on +/- 0,5 prosentin tarkkuudella lähellä energiaviraston suosittamaa kohtuullista korkoa. Valtuuston 1.10.2018 päätöksellä vuodesta 2019 alkaen peruspääoman korko vahvistetaan omistajapolitiikan määrittämällä tavalla vuosittain talousarvion yhteydessä. Vuoden 2023 koroksi hyväksyttiin 0,5 %.

Vuoden lopussa vesihuoltolaitoksella oli kuluttajia yhteensä 3225 kpl missä on lisäystä edelliseen vuoteen 22 kpl. Vettä laskutettiin omilta asiakkailta (poislukien tukkumyynti) 296 372 m³ ja jätevettä laskutettiin omilta asiakkailta 310 372 m³. Suurimpia vesiasiakkaita olivat osuuskunnat ja terveyskeskus ja suurimmat jätevesiasiakkaat löytyivät teollisuudesta, terveyskeskuksesta ja taloyhtiöistä.

Vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavia tunnuslukuja

Lähikuntien vesimaksuja (tavallinen kulutus, käyttömaksu) €/m³ (alv 0 %):

	2/2024
Hämeenkyrö	1,68
Ikaalinen	1,33
Parkano	1,45
Nokia	1,81
Ylöjärvi	2,10
Sastamala	2,10
Kyröskosken VH Oy	1,28

Lähikuntien jätevesimaksuja (tavallinen kulutus, käyttömaksu) €/m³ (alv 0 %):

	2/2024
Hämeenkyrö	2,76
Ikaalinen	2,42
Parkano	2,36
Nokia	2,76
Ylöjärvi	3,46
Sastamala	2,77

Tunnuslukuja:**Vesilaitos**

- Laskuttamattoman veden määrä prosentteina: $(1109+319-296-1016) / (1109+319-1016)*100 = 28,1\%$ (nousua edelliseen vuoteen 2,6%)
*Kaava, (1000m3/vuosi): (Verkostoon pumpattu vesimäärä, + ostettu vesimäärä - laskutettu vesimäärä omilta asiakkailta - laskutettu vesimäärä muilta vesilaitoksilta) / (Verkostoon pumpattu vesimäärä + ostettu vesimäärä - laskutettu vesimäärä muilta vesilaitoksilta) *100*
- Miharin vedenottamon toimintakulut (1000€) / verkostoon pumpattu vesimäärä (1000m3) 223 / 1109 = **0,20 €/m3** (sama kuin edellisenä vuonna)
Vesilaitoksen toimintakulut (1000€) / laskutettu vesi omilta asiakkailta (1000m3) 547 / 296 = **1,85 €/m3** (nousua 4 snt edellisestä vuodesta)
- Vesilaitoksen toimintakulut (1000€) / kaikki laskutettu vesi (1000m3) 547 / 1312 = **0,42 €/m3** (sama kuin edellisenä vuonna)
- Miharin vedenottamon energiankulutus (MWh) / verkostoon pumpattu vesimäärä (1000m3) 547 / 1109 = **0,49 kwh / m3** (laskua 0,01 kwh edelliseen vuoteen)
- Vesilaitoksen henkilöstökulut %:na (1000€) / vesilaitoksen toimintakulut (1000€) 114 / 547*100 = **20,8%** (laskua 0,9 % edelliseen vuoteen)
Huom. Toimintakulut eivät sisällä poistoja.

Jätevesilaitos

- Jäteveden vuotovesimäärä prosentteina: $(800+5-310-88-13)/(800+5-88-13)*100 = 60,0\%$ (nousua edelliseen vuoteen 16,6 %)
*Kaava (1000m3/vuosi) (omalle jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä + muualle puhdistettavaksi johdettu jätevesimäärä - laskutettu jätevesimäärä omilta asiakkailta - laskutettu jätevesimäärä muilta laitoksilta - laskutettu jätevesimäärä loka-autoilta) / (omalle jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä + muualle puhdistettavaksi johdettu jätevesimäärä - laskutettu jätevesimäärä muilta laitoksilta - laskutettu jätevesimäärä loka-autoilta) *100*
- Viemärlaitoksen toimintakulut (1000€) / laskutettu jätevesi (1000m3) 790 / (310 +88 +13) = **1,92 €/m3** (laskua edelliseen vuoteen 13 snt)
- Puhdistamon toimintakulut (1000€) / puhdistamolle vastaanotettu jätevesimäärä (1000m3) 561 / 800 = **0,70 €/m3** (laskua edelliseen vuoteen 12 snt)
Jäteveden puhdistamon energiankulutus (MWh)/ vastaanotettu jätevesimäärä (1000m3) 983 / 800 = **1,23 kwh / m3** (laskua edelliseen vuoteen 0,26 kwh)
- Jätevesilaitoksen henkilöstökulut %:na (1000€) / jätevesilaitoksen toimintakulut (1000€) 122 / 790*100 = **15,4%** (nousua edelliseen vuoteen 1,6%)
Huom. Toimintakulut eivät sisällä poistoja.

Hulevesien viemärointi, tiedot hintatasosta

Huleveden perusmaksut/vuosi muodostuivat vesimittarikoon mukaan seuraavasti:

- DN 25/ei mittaria 53,39 e (66,20 e, sis alv)
- DN 32 67,96 e (84,27 e, sis alv)

Hinnat maksutaksojen 1.10.2023 mukaiset.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vesihuoltoverkostoa laajennetaan uusille kaava-alueille mm. Seuloontien jatke ja Neidonniitty niin, että erikoisia vesihuoltojohtoja rakennetaan yhteensä n. 0,5 km matkalle. Hankkeiden on määrä valmistua viimeistään joulukuussa 2024. Vuoden 2024 suurin investointi on jätevedenpuhdistamon lämmöntalteenottojärjestelmän rakentaminen minkä odotetaan pienentävän puhdistamon sähkönkulutusta n. 19 %.

Pääpaino tulevaisuuden jätevesipuolen investoinneissa tulee olemaan nykyisen jätevesiverkoston ja siihen liittyvien laitteiden saneerauksessa, uusien kaava-alueiden rakentamisessa, sekä harkittujen kokoojaviemäreiden rakentamisessa haja-asutusalueelle; erityisesti Kyröskosken alueen jätevesiviemäriverkoston saneerauksessa.

Puhdasvesipuolen pääpaino investoinneissa tulee olemaan nykyisen verkoston ja laitteiden saneerauksessa ja uusien kaava-alueiden rakentamisessa.

Tehdyt suuret investoinnit aiheuttavat taksoihin edelleen nostopaineita poistojen kattamisen johdosta. Maltillisilla vuosittaisilla hintojen tarkistuksilla pyritään saamaan vesihuoltolaitoksen talous jälleen omat menot kattavaksi arviolta 6-7 vuodessa. Marraskuussa 2022 valmistui Hämeenkyrön vesihuoltolaitoksen ulkopuolisen tahon tekemä talousennuste, jonka yhteenvedon mukaan vesihuoltolaitoksen maksuihin vaaditaan maltillisia alle 10 % korotuksia talouden tasapainottamiseksi.

Vesihuoltolaitoksen henkilöstö

- kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,55)
- Puhdistamonhoitaja (1)
- Vesihuollon laitosmies (2,5)
- Jätevedenpuhdistamolla ja vesihuoltolaitoksella oli työharjoittelussa saskystä yksi prosessitekniikan opiskelija. Lisäksi kesällä 2023 oli kaksi nuorta koululaista vesimittareita lukemassa.

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

RISKI	SEURAUS	RISKIN SUURUUS	ESIINTYMINEN
Pohjaveden valuma- ja/tai muodostumisalueella satuttava pohjaveden laatua heikentävä onnettomuus	Pohjaveden käytölle voidaan joutua asettamaan käyttörajoituksia tai sen käyttö kielletään kokonaan	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Pohjaveden riittävyys	Pohjaveden toimittamista voidaan joutua rajoittamaan tai kokonaan lopettamaan	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Sähkökatkos	Verkostoveden jakelu keskeytyy; jäteveden johtaminen keskeytyy	Vähäinen (esteettinen haitta)	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)
Verkostovuoto	Häiriöitä veden laadussa, mahdollisia toimituskatkoksia; jätevettä pääsee maastoon	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Todennäköinen (kaksi viidessä vuodessa)
Vedenkäsittely- ja desinfiointilaitteiden rikkoutuminen	Häiriöitä käsitellyn veden laadussa, mahdollisia toimituskatkoksia	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)
Soodan syötön liika-annostus	Käsitellyn veden toimitamista voidaan joutua rajoittamaan tai kokonaan lopettamaan	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Automaatio- ja/tai hälytysjärjestelmien toimintahäiriöt	Vedenottamon valvonta- ja hoitotyöt vaikeutuvat	Vähäinen (esteettinen haitta)	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)

Ilkivalta / terrori	Mahdollisia toimituskatkoksia ja muutoksia veden laadussa	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Puhdistamobakteerien tuhoutuminen	Puhdistamon toiminta keskeytyy; lietekannan uudelleen kasvatus	Huomattava	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)
Jäteveden ohivirtaus / ympäristön saastuminen	Puhdistamattoman jäteveden joutuminen jokeen/ ympäristön saastuminen	Vakava	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)
Joen pinta korkealla	Jokivesi virtaa puhdistamoon	Huomattava	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)

Riskit on kartoitettu yksityiskohtaisemmin mm. Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen toimintakorteissa, valmiussuunnitelmassa ja omavalvontatutkimusohjelmissa, sekä sähköisissä ohjelmissa wsp:ssä ja ssp:ssä. Omavalvontasuunnitelma (tehdään yhdessä terveystarkastajan kanssa) ja valmiussuunnitelma päivitettiin molemmat kesällä 2023.

Talousveden hankintaan, sekä viemärointiin ja jäteveden puhdistamiseen liittyy terveys- ja ympäristöriskejä. Näiden riskien tunnistamiseen ja hallintaan on kehitetty Water Safety Plan (WSP, talousvesi), sekä Sanitation Safety Plan (SSP, jätevesihuolto) -riskinhallintamallit. Kehitettyjen mallien avulla vesihuoltolaitokset pystyvät keskittymään tehokkaasti oman toimintansa analysointiin ja dokumentoimaan näihin liittyviä riskejä mallien pohjalta kehitetyllä verkkopohjaisella ohjelmistolla.

Lisäksi vesihuoltolaitoksen henkilökunnalla on tehnyt käytössä tilannekohtaiset toimintakortit erilaisiin häiriötilanteisiin. Toimintakortit ovat myös liitteenä päivitetystä valmiussuunnitelmassa.

Ympäristötekijät

Pohjavesiensuojelusuunnitelma on viimeksi päivitetty vuonna 2015.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien avulla pyritään ehkäisemään toiminta, joka pilaisi tai heikentäisi pohjaveden laatua tai määrää. Suojelusuunnitelmassa on selvitetty alueen hydrogeologiset ominaisuudet ja kartoitettu pohjavesialueilla sijaitsevat riskitekijät. Suunnitelmassa on esitetty tarvittavat toimenpidesuositukset pohjavesialueella jo oleville sekä sinne mahdollisesti tuleville riskitekijöille.

Hanke on toteutettu yhteistyössä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus), Hämeenkyrön kunnan, Hämeenkyrön Vesi Oy:n, Kyröskosken Vesihuolto Oy:n ja Hämeenkyrön kunnan Vesihuoltolaitoksen kanssa.

Ulvaanharjun A ja B pohjavesialueilla on valmistunut geologisen rakenteen ja pohjavesiolosuhteiden selvitystyö. Hankkeen maastotyöt alkoivat marraskuussa 2019 ja koko rakenneselvitystyö valmistui niin, että loppu raportti on päivätty 22.9.2020. Hankkeessa olivat kunnan ja vesihuoltolaitosten lisäksi mukana Pirkanmaan ELY-keskus ja geologian tutkimuskeskus GTK.

Geologisen rakenteen selvitys Hämeenkyrössä Mahnalanharjun, Miharin ja Ketunkivenkankaan pohjavesialueilla on valmistunut 30.3.2022. Se oli viimeinen rakenneselvitys, mikä Hämeenkyrön pohjavesialueille tehtiin. Nyt kaikki merkittävät pohjavesialueet on selvitetty.

Tiivistelmä:

GTK on tehnyt geologisen rakenteen selvityksen Hämeenkyrön Mahnalanharjun, Miharin ja Ketunkivenkankaan pohjavesialueilla. Tutkimuksessa selvitettiin kallionpinnan korkokuvaa, pohjavedenpinnan tasoa ja virtaussuuntia. Kallion korkeustaso vaihtelee Mahnalanharjun pohjavesialueella noin 28 metristä mpy. noin 130 metriin

mpy., Miharin pohjavesialueella 40 metristä merenpinnan alapuolella aina +170 metriin mpy. ja Ketunkivenkankaan pohjavesialueella noin +120 – +175 m mpy. Mahnalanharjun pohjavesialueella pohjavesi on korkeustasolla noin +61 – +70 m mpy., Miharin pohjavesialueella noin +60 m mpy. – +158 m mpy. ja Ketunkivenkankaan pohjavesialueella korkeustasolla noin +143 – +158 m mpy. Pohjavesikerroksen paksuus vaihtelee koko koko Mahnalanharjun – Miharin – Ketunkivenkankaan tutkimusalueella nollasta (ei pohjavesikerrosta) lähes 110 metriin. Ketunkivenkankaalla ja Varvarinkankaalla vettä on ohuelti vain kalliopainanteissa ja laaksojen pohjilla

Pirkanmaan ELY-keskus on tarkistanut vuonna 2019 kaikkien Hämeenkyrön alueella sijaitsevien pohjavesialueiden rajaukset ja luokitukset. Rajaaminen ja luokitus perustuvat vesien ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) uuden 2a luvun 10 A-d § sekä valtioneuvoston asetukseen vesienhoidon järjestämisestä uuden 2a luvun 8 a-e §.

Pohjavesialueet rajataan geologisina kokonaisuuksina saatavilla olevan hydrogeologisen tiedon perusteella. Pohjavesialueet luokitellaan vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden ja suojelutarpeen perusteella luokkiin 1, 2, 1E, 2E tai E.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesihuoltolaitoksen taloutta valvotaan sisäisesti elinympäristö palveluiden toimesta käyttötalouden toteutuma seuraamalla (Accuna) ja säännöllisesti toimistopäälliköltä saatavilla investointien toteutuma-raporteilla. Raportit menevät tiedoksi ja talousasioita myös käsitellään jokaisessa elinympäristö lautakunnan kokouksessa ja useimmissa elinympäristöpalveluiden johtoryhmissä.

Viranhaltijoiden lisäksi vesihuoltolaitoksen toimintaa seuraa ja valvoo kunnan hallintosäännössä määritetyllä tavalla omalta osaltaan elinympäristö lautakunta, tarkastuslautakunta, kunnanhallitus ja valtuusto.

Vuonna 203 elinympäristöjohtajan sisäisen tarkastuksen kohteena ei ollut vesihuoltolaitoksen toimintaan (käyttötalous) tai investointeihin liittyviä asioita.

Puhtaan veden laatua tarkkaillaan laitoksilta ja verkostosta otettavilla vesinäytteillä, jotka tutkitaan KVVY:n laboratoriossa Tampereella. Tulokset menevät automaattisesti aina tiedoksi myös valvovalle viranomaiselle Pirtevaan. Näytteenotto ja muut laatua ja puhtautta koskevat toimintatavat on määritelty valvontatutkimusohjelmissa, jotka on laadittu yhteistyössä ympäristöterveydenhuollon (Pirteva) ja Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen kanssa sekä AVI:n myöntämissä ottoluvissa.

Voimassa olevat valvontatutkimusohjelmat on laadittu vuosille 2023 - 2027. AVI on myöntänyt uudet ottoluvat Mihariin ja Ulvaanharjulle vuonna 2018. Omavalvontatutkimusohjelmat päivitettiin yhdessä ympäristöterveydenhuollon kanssa niin, että uudet ohjelmat otettiin käyttöön 20.6. 2023.

Jätevedenpuhdistamon toimintaa tarkkaillaan näytteiden ottamisella jätevedestä. Näytteitä otetaan KVVY:n toimesta kerran kuussa ja lisäksi ELY:n toimesta 4-6 kertaa vuodessa. KVVY:n laboratoriotulokset ja kertaraportit menevät automaattisesti aina myös tiedoksi valvovalle viranomaiselle ELY:yn. Näytteidenotto ja muut jätevedenpuhdistuksen vaatimat toimenpiteet on määritelty puhdistamon ympäristöluvassa.

Tilikauden tuloksen muodostuminen
Vesihuoltolaitoksen laskennallinen tuloslaskelma

	2023	2022
LIKEVAIHTO	2 165 988,03	2 332 742,89
Myyntituotot, ulkoiset	2 041 676,11	2 178 632,76
Myyntituotot, sisäiset	124 311,92	154 110,13
Valmistus omaan käyttöön	14 667,84	18 411,52
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
 Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-632 726,09	-606 872,35
Palvelujen ostot	-586 988,46	-649 943,67
 Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-241 600,29	-231 903,27
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-40 559,53	-50 895,01
Muut henkilösivukulut	-7 600,04	-8 751,36
 Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 192 953,74	-1 269 525,62
Arvonalentumiset	0,00	-238,70
 Liiketoiminnan muut kulut	-100 264,81	-92 787,82
 LIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-622 037,09	-559 763,39
 Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-16 038,09	-16 038,09
 TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-638 075,18	-575 801,48

Vesihuoltolaitoksen laskennallinen tase

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	1 104 401,01	1 201 614,33
Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 865 979,30	8 348 244,91
Koneet ja kalusto	61 759,51	114 409,31
Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	219,20	323 216,35
Sijoitukset		
Toimeksiantojen varat		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	100 028,71	115 060,04
Rahoitusarvopaperit		
Rahat ja pankkisaamiset		
VASTAAVAA	10 132 387,73	10 102 544,94
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Jäännöspääoma	3 751 398,69	3 747 274,03
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-3 436 483,10	-2 860 681,62
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-638 075,18	-575 801,48
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Pakolliset varaukset		
Toimeksiantojen pääomat		
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	10 004 563,28	9 321 613,98
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	204 616,65	190 113,12
Muut velat	193 344,21	226 137,82
Siirtovelat	53 023,18	53 889,09
VASTATTAVAA	10 132 387,73	10 102 544,94

Vesihuoltolaitoksen laskennallinen rahoituslaskelma

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä (+) / alijäämä (-)	-622 037,09	-559 763,39
Poistot ja arvonalentumiset	1 192 953,74	1 269 764,32
Rahoitustuotot ja -kulut	-16 038,09	-16 038,09
	<u>554 878,56</u>	<u>693 962,84</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 237 827,86	-445 642,68
	<u>-1 237 827,86</u>	<u>-445 642,68</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-682 949,30	248 320,16
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	682 949,30	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	-248 320,16
	<u>682 949,30</u>	<u>-248 320,16</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	15 031,33	-13 849,87
Korottomien velkojen muutos	-19 155,99	129 631,47
	<u>-4 124,66</u>	<u>115 781,60</u>
Rahoituksen rahavirta	678 824,64	-132 538,56
Rahavarojen muutos	-4 124,66	115 781,60

Vesihuoltolaitoksen talousarvion toteutumisvertailu
Vesihuoltolaitos

Yhdyskuntatekniikan päällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2022	TA 2023	MTA 2023	TP 2023
Menot	1 641 200	1 550 100	1 550 100	1 609 700
Tulot	2 351 200	2 259 100	2 259 100	2 180 700
Netto	+ 710 000	+ 709 000	+ 709 000	+ 571 000

Vesihuoltolaitos vastaa veden hankinnasta eli veden johtamisesta, käsittelystä ja toimittamisesta talousvetenä käytettäväksi sekä viemäroinnistä eli jäteveden, huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista sopimusten mukaisesti.

Vuoden lopussa vesihuoltolaitoksella oli kuluttajia yhteensä 3 225 kpl. Uusia liittyjiä saatiin vuoden aikana 22 kpl. Vettä laskutettiin omilta asiakkailta (pois lukien tukkumyynti) 296 372 m³ ja jätevettä 310 372 m³. Suurimpia vesiasiakkaita olivat osuuskunnat ja terveyskeskus ja suurimmat jätevesiasiakkaat olivat teollisuudesta, terveyskeskuksesta, Sastamalan koulutuskuntayhtymä Saskystä ja taloyhtiöistä. Vuoden aikana myytiin tukkuvettä Nokialle 863 815 m³ ja Sastamalaan 151 512 m³.

Vuoden aikana havaittiin ja korjattiin kuusi vesijohtovuotoa. Viemäritukoksia ja rikkoja korjattiin kolme kappaletta. Kiinteistöjen vesimittareita vaihdettiin ja asennettiin uudiskohteisiin 40 kpl. Uudet vesimittarit ovat etäluettavia malleja. Asennuksia tehdään vuosittain ja etäluettavien osuus kaikista mittareista on tällä hetkellä noin 13 %. Jätevedenpumppaamoilla käytiin 21 kertaa laiterikkoja korjaamassa ja jätevedenpuhdistamolla laiterikkoja ilmeni 15 kertaa.

Vesihuoltolaitos otti kesällä käyttöön uuden tekstiviestipalvelun, mikä mahdollistaa vesihuollon viestien lähettämisen kaikkiin julkisiin numeroihin ilman, että numeroa on erikseen annettu vesihuollon käyttöön.

Suurimpia valmistuneita investointeja olivat Hanhijärven alueen vesihuollon rakentaminen ja viemäriverkoston saneerauksen suunnittelu ja rakentaminen. Hanhijärven hanke valmistui ja saneerauksia jatketaan investointeina seuraavaksi vuonna 2025.

Toimintavuonna talousvesi täytti hyvin sosiaali- ja terveysministeriön asettamat laatuvaatimukset ja -suositukset. Talousvesinäytteitä otettiin omalla henkilökunnalla 11 kertaa yhteensä 58 kohteesta ja lisäksi terveysviranomaiset ottivat yhden kerran 8 kohteesta laajemmat vesinäytteet. Talousveden laadunvalvonnassa on lisäksi useita jatkuvatoimisia mittaushetkiä kaukovalvontaan liitettynä.

Vesinäytteet tutki ja raportoi Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen omistama laboratorio KVVY Tutkimus Oy.

Menot (toimintakulut) ylittivät käyttösuunnitelmaan nähden vajaat 60 000 €, mikä johtui suurimmaksi osaksi henkilöstökulujen ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ylityksistä.

Tuloissa (toimintatuotot) jäätin käyttösuunnitelmaan 2023 verrattuna vajaat 80 000 € mikä on prosentteina noin 3,5 %. Suurin ero käyttösuunnitelmaan tuli jätevesimaksutuloissa.

Investointiosan toteutumavertailu

Vesihuolto

Hanke	alkai- semmat inves- toinnit	TA 2023	muutok- set	MTA 2023	TP 2023	kokonais- kustan- nus	lisätiedot
Vesihuolto- hankkeet		520 000	-270 000	250 000	334 715		<p>TA 2023 Viemäriverkoston ja laitteisto- jen saneeraus 400 000 euroa Toteutuneet kustannukset 309 600 eu- roa. Kohteita olivat mm. Torin ja Kyrös- kosken huoltorakennuksen väli, Koulu- kadun ja Kalevantien välillä Kuivurin- kadun kohdalla, Koulukadun ja Puisto- lan välillä ja Puistolassa. Kaikki nämä toimenpiteet edesauttavat, että Koulu- kadun hulevesiongelmät eivät uusiu- tuisi. Muutostalousarvio: Kohteelta siir- rettiin muutostalousarviossa kohteelle Hanhijärven asemakaava-alueen vesi- huolto 200 000 euroa.</p> <p>TA 2023 Vesijohtoverkoston ja laitteis- tojen saneeraus 50 000 euroa esim. sulkujen vaihto sekä osuus kuntien mit- tarikaivojen uusiminen Toteutuneet kustannukset 25 000 eu- roa. Kohteena mm. Sasintiellä siirretty vesilinja, joka oli tehty yksityisen kiin- teistön alueelle ja piti siirtää uudisra- kentamisen tieltä pois..</p> <p>TA 2023 Kauppakaaren vesihuollon suunnittelu ja toteutus 70 000 euroa Hanke ei toteutunut, koska maa-alueen kaupat viivästyivät Muutostalousarvio: Kauppakaaren hanke viivästyi maakauppojen vuoksi. Kohteelta siirrettiin määrärahoja koh- teelle Hanhijärven asemakaava-alueen vesihuolto 70 000 euroa</p>
Hanhijärven asemakaava- alue (vesi- huollon suunnittelu ja toteutus) uusi asema- kaava-alue	322 998	600 000	400 000	1 000 000	903 113	1 226 110	<p>Hanke on valmis. Kustannusarvio arvioitiin alunperin liian pieneksi, kalliomaaperä lisäsi kustan- nuksia sekä polttoaineiden kustannus- ten nousu vaikutti saatuihin tarjouksiin. Muutostalousarvio: Toteutumiskustan- nukset olleet arvioitua suuremmat. Muutostalousarviossa kohteelle siirret- tiin muilta kohteilta 400 000 euroa.</p>
Sasin asema- kaava-alueen vesihuolto	219	20 000	-20 000	0			<p>Hanke ei toteutunut. Hankkeen suun- nittelu ja toteutus siirrettiin vuodelle 2024. Muutostalousarvio: Neidonniityn kaava ei ole vielä valmistunut mta 2023 vai- heessa (kvalt 19.2.2024), suunnittelua ei ole päästy vielä aloittamaan. Määrä- rahat siirrettiin kohteelle Hanhijärven asema-kaava-alueen vesihuolto.</p>
Yhteensä		1 140 000	110 000	1 250 000	1 237 828		

Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot

Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot:

Huleveden viemärointi on erotettu laskennallisesti vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksestä hulevesiliittymien liittymäpääomien suhteessa koko vesihuoltolaitoksen peruspääomaan. Tämän mukaan laskennallisesti eriytetyn huleveden viemäroinnin osuus on 0,56 % vesihuoltolaitoksen kokonaisuudesta.

Peruspääoma (v. 2002)	1 404 706,37	43,79
Liittymismaksupääomat (v. 2004)		
- Vesiliittymismaksut	1 421 745,18	44,32
- Viemäri liittymismaksut	363 052,46	11,32
- Hulevesiliittymismaksut	18 113,50	0,56
	3 207 617,51	100,00

Vesihuolto ja huleveden viemärointi

Laskennallinen tuloslaskelma

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2023	2022	2023	2022
LIKEVAIHTO	2 153 858,50	2 319 679,53	12 129,53	13 063,36
Valmistus omaan käyttöön	14 585,70	18 308,42	82,14	103,10
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-629 182,82	-603 473,86	-3 543,27	-3 398,49
Palvelujen ostot	-583 701,32	-646 303,99	-3 287,14	-3 639,68
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-240 247,33	-230 604,71	-1 325,96	-1 298,66
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	-40 332,40	-50 610,00	-227,13	-285,01
Muut henkilöstösivukulut	-7 557,48	-8 702,35	-42,56	-49,01
Poistot ja arvonalentumiset	-1 186 273,20	-1 262 653,64	-6 680,54	-7 110,68
Liiketoiminnan muut kulut	-99 703,33	-92 268,21	-561,48	-519,61
LIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-618 553,68	-556 628,72	-3 483,41	-3 134,67
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korvaus peruspääomasta	-15 948,28	-15 948,28	-89,81	-89,81
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-634 501,96	-572 576,99	-3 573,22	-3 224,49

Vesihuolto ja huleveden viemärointi
Laskennallinen tase

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2023	2022	2023	2022
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	1 098 216,36	1 194 885,29	6 184,65	6 729,04
Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 816 329,82	8 301 494,74	49 649,48	46 750,17
Koneet ja kalusto	61 413,66	113 768,62	345,85	640,69
Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	217,97	321 406,34	1,23	1 810,01
Sijoitukset				
Toimeksiantojen varat				
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus				
Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	99 468,55	114 415,70	560,16	644,34
Rahoitusarvopaperit				
Rahat ja pankkisaamiset				
VASTAAVAA	10 075 646,36	10 045 970,69	56 741,37	52 201,04
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Jäännöspääoma	3 730 390,86	3 726 289,30	21 007,83	20 984,73
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-3 417 238,79	-2 844 661,80	-19 244,31	-16 019,82
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-634 501,96	-572 576,99	-3 573,22	-3 224,49
Poistoero ja vapaaaehtoiset vaukset				
Pakolliset varaukset				
Toimeksiantojen pääomat				
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	9 948 537,73	9 269 412,94	56 025,55	53 591,63
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Ostovelat	203 470,80	189 048,49	1 145,85	1 064,63
Muut velat	192 261,48	224 871,45	1 082,73	1 266,37
Siirtovelat	52 726,25	53 587,31	296,93	301,78

VASTATTAVAA 10 075 646,36 10 045 970,69 | 56 741,37 56 574,25

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelmanmukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymä poistosuunnitelma on otettu käyttöön 1.1.2013. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet.

Investointien rahoitusosuuksien käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintahintaan saadut rahoitusosuudet on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennyksiksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoiset edelliseen tilikauteen.

Aikaisempia tilikausia koskevien virheiden käsittely tilinpäätöksessä

Tilinpäätöksessä ei ole aiempiin tilikausiin kohdistuvien virheiden korjauksia.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	2023	2022
Vesi- ja jätevesimaksut	1 576 644,95	1 628 421,31
Vesi- ja jätevesimaksut, sisäiset	118 707,79	140 281,00
Vesihuollon liittymismaksut	74 045,61	164 848,13
Jätteenkäsittelymaksut	66 749,58	68 370,76
Jätteenkäsittelymaksut, sisäinen	541,51	890,65
Muut yhteistoimintakorvaukset	314 778,47	305 014,38
Muut tuotot	14 520,12	24 916,66
Toimintatuotot yhteensä	2 165 988,03	2 332 742,89

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksessä

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman käytettäväksi 1.1.2013 alkaen. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

OMAISUUSLAJI	Poisto- menetelmä	Poisto- aika vuosina	Poisto %
Aineettomat hyödykkeet			
Tietokoneohjelmistot	tasa	2	
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset			
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasa	20-30	
Muut rakennukset/talouksrakennukset	tasa	10	
Perusparannusmenon poistoaikaa koskeva määrittely tehdään hankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen, hankesuunnitelman tai talousarvion hyväksynnän yhteydessä.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Muut maa- ja vesirakenteet	menoj.		20
Johtoverkostot ja laitteet			
Vedenjakelu verkosto	menoj.		10
Viemäriverkosto	menoj.		10
Muut putki- ja kaapeliverkot	menoj.		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- yms. laitteiden koneet ja laitteet	tasa	10	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasa	10	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Muut kuljetusvälineet (autot)	tasa	4	
Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3	

Investointiraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluina käyttötalouteen. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen poistoaikaa vaan kaluston.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskenener. hankinnat		
Poistamaton hank.meno 1.1.	1 201 614,33	8 348 244,91	114 409,31	323 216,35		9 987 484,90
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	1 237 827,86		1 237 827,86
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Siirrot erien välillä	0,00	1 560 825,01	0,00	-1 560 825,01		0,00
Tilikauden poisto	-97 213,32	-1 043 090,62	-52 649,80	0,00		-1 192 953,74
Arvonlennukset ja niiden pal.	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Poistamaton hank.meno 31.12.	1 104 401,01	8 865 979,30	61 759,51	219,20		10 032 359,02
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 104 401,01	8 865 979,30	61 759,51	219,20		10 032 359,02

Saamisten erittely

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	2023	2022
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	100 028,73	115 060,04
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	100 028,73	115 060,04

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos

	2023	2022
Jäännöspääoma	3 751 398,69	3 747 274,03
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	-3 436 483,10	-2 860 681,62
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	-3 436 483,10	-2 860 681,62
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-638 075,18	-575 801,48
Oma pääoma yhteensä	-323 159,59	310 790,93

Muiden velkojen erittely

	2023	2022
Muut velat		
Liittymismaksut	0,00	0,00
Muut velat	7 048,04	10 055,12
Muut velat yhteensä	7 048,04	10 055,12

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	53 023,18	53 889,09
Siirtovelat yhteensä	53 023,18	53 889,09

Henkilöstöä koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos**Henkilöstön lukumäärä 31.12.**

	2023	2022
Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö	0,55	0,55
Puhdistamonhoitaja	1,00	1,00
Laitosmies	2,50	2,50
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	4,05	4,05

6 Allekirjoitukset ja merkinnät

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Hämeenkyrössä 25 päivänä maalis kuuta 2024.

HÄMEENKYRÖN KUNNANHALLITUS

Raija Lehto
Orjokanta
En Jy
Suisto
Anastasia Kunnan kirjuri

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Hämeenkyrössä 14 päivänä touko kuuta 2024.

Minna Havia-Niemi
 Minna Havia-Niemi, KHT, JHT
 BDO Oy, tilintarkastusyhteisö
 BDO Auditor Oy

LUETTELOT JA SELVITYKSET**KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT**

Tuloslaskelma, tase, pääkirja ja päiväkirja (sähköinen arkistointi).

Talousarvion toteutumisvertailu, palkkaluettelot, käyttöomaisuuden luettelot, luettelot arvopapereista (sähköinen /paperinen arkistointi).

KÄYTETYT TOSITELAJIT

Tositelaji	Nimi	Säilytystapa	Säilytysaika
1	Kassatositteet	Sähköinen / paperi	10
2	Nordea tiliote	Sähköinen / paperi	10
4	Säästöpankki tiliote	Sähköinen / paperi	10
5	Osuuspankki tiliote	Sähköinen / paperi	10
7	Jatkuva tuottotili tiliote	Sähköinen / paperi	10
8	Danske Bank tiliote	Sähköinen / paperi	10
9	Palkat	Sähköinen / paperi	10
10	Sosiaalilautakunta tiliote	Sähköinen / paperi	10
20	OR/maksut	Sähköinen / paperi	10
21	OR/laskut	Sähköinen / paperi	10
27	Ostolaskut, Approval	Sähköinen / paperi	10
29	Luottotappiot	Sähköinen / paperi	10
30	MR/suoritukset	Sähköinen / paperi	10
31	MR/laskut/hallinto- ja talousp	Sähköinen / paperi	10
32	MR/laskut/terveyspalvelut	Sähköinen / paperi	10
33	MR/laskut/sosiaalipalvelut	Sähköinen / paperi	10
34	MR/laskut/sivistyspalvelut	Sähköinen / paperi	10
35	MR/laskut/teknisetpalvelut	Sähköinen / paperi	10
37	MR/vesilaskutus	Sähköinen / paperi	10
39	MR/laskut/reskontra	Sähköinen / paperi	10
51	MR/Effica Käyntilaskutus	Sähköinen / paperi	6
52	MR/Effica Työterveyshuoltolask	Sähköinen / paperi	6
53	MR/Effica Vuodeosasto laskut	Sähköinen / paperi	6
54	MR/Effica Suun terveydenhuolto	Sähköinen / paperi	6
55	MR/Effica Vanhainkoti laskutus	Sähköinen / paperi	6
56	MR/Effica kotihoitolaskutus	Sähköinen / paperi	6
57	MR/Effica Kuntalaskutus	Sähköinen / paperi	6
58	MR/Päivähoitolaskutus	Sähköinen / paperi	6
60	Viivästyskorot	Sähköinen / paperi	10
87	Avaustaseen muutos	Sähköinen / paperi	10
88	Poistojen kumoaminen kksittain	Sähköinen / paperi	10
89	Poistot	Sähköinen / paperi	10
90	Muistiotositteet	Sähköinen / paperi	10
91	KP Laskennalliset	Sähköinen / paperi	10

92	SL Laskennalliset	Sähköinen / paperi	10
93	SL Automaattikirjaukset	Sähköinen / paperi	10
94	SL Vyörytykset	Sähköinen / paperi	10
95	Alv-perusteen jako	Sähköinen / paperi	10
96	Sisäiset laskut	Sähköinen / paperi	10
98	Kirjanpidon tulos kirjaus	Sähköinen / paperi	10
99	Sisäisen laskennan tulos kirja	Sähköinen / paperi	10

TILINPÄÄTÖKSEN SÄILYTTÄMINEN

Pysyvästi säilytettävät: tilinpäätöskirja, talousarvion toteutumisvertailu, tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus (sähköinen /paperiarkistointi)

10 vuotta säilytettävät: pääkirja ja päiväkirja (sähköinen arkistointi)
tase-erittelyt ja tililuettelo (paperiarkistointi)

Hämeenkyrö

